

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Památné stromy v rozvoji venkova

Bc. Jiří Šramar

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jiří Šramar

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Památné stromy v rozvoji venkova

Název anglicky

Memorable trees in rural development

Cíle práce

Cílem práce je zmapování a popis vybraných památných stromů v okolí města Hradce Králové, které se nacházejí ve venkovském prostoru. Následně je podstatou posouzení jejich vlivu na rozvoj venkova a také zhodnocení jejich zdravotního stavu.

Metodika

Součástí metodiky této práce je studium patřičné literatury, zabývající se danou problematikou. Důležitou a nedílnou složkou je také terénní výzkum, zahrnující dokumentaci a fotodokumentaci podstatných údajů souvisejících s vybranými památnými stromy a jejich vlivem na rozvoj venkova. Nezanedbatelným aspektem je také vyznačení polohy jednotlivých stromů do mapy. Na základě pozorování je posouzen jejich zdravotní stav.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

památný strom, ochrana památného stromu, péče o památný strom, vyhlásování památného stromu, venkov

Doporučené zdroje informací

HRUŠKOVÁ, M., LUDVÍK, B. Paměť stromů. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006, 264 s. ISBN 80-204-1500-9.

HRUŠKOVÁ, M., MICHÁLEK, J. Podivuhodné stromy. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. Knižní klub, 2011, 168 s. ISBN 978-80-242-2950-8.

NĚMEC, J. a kol. Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. 1. vyd. Praha: Olympia, 2003, 224 s. ISBN 80-7033-781-8.

PÁSKOVÁ, M. Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, 298 s. ISBN 978-80-7435-006-1.

REŠ, B., ŠTĚRBA, P. Památné stromy Metodika AOPK ČR. 3. elektr. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, 68 s. ISBN 978-80-87457-01-6.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Památné stromy v rozvoji venkova“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. března 2015

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval všem lidem, kteří přispěli cennými radami a připomínkami ke vzniku této diplomové práce. Děkuji zejména PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za celkové vedení práce a jeho rady.

Památné stromy v rozvoji venkova

Memorable trees in rural development

Souhrn

Tato diplomová práce je zaměřena na téma Památné stromy v rozvoji venkova. Představuje výběrový vzorek třiceti památných stromů, které rostou v rámci okresu Hradec Králové a nachází odpovědi v souvislosti s jejich vlivem na rozvoj venkova. Práce je rozdělena do několika tematických celků. V rámci teoretické části je věnován prostor vymezení a popisu samotného okresu. Dále navazuje část, jež přibližuje pojem venkov z hlediska jeho vymezení nebo s ohledem na nástroje a aktéry, jež hrají důležitou roli ve venkovském rozvoji. Prostor je také dále věnován různým podivuhodným a významným stromům a jejich vztahu s člověkem, jenž započal již v dávných dobách a formoval se v různých podobách časem až do dnešních dnů. Teoretickou část uzavírá blok zaměřující se na současnou problematiku památných stromů, například v souvislosti s jejich ochranou, vyhlášením, evidencí nebo péčí. Praktická část je vyplněna pohledem na konkrétní vybrané památné stromy z královéhradeckého okresu. U každého z nich je proveden výstižný popis a jsou zmiňovány zjištěné údaje z terénního výzkumu. Ty se mimo jiné vztahují ke zdravotnímu stavu, přítomnosti / nepřítomnosti cedule s malým státním znakem či k ekonomickým aspektům řešené problematiky. V rámci příloh je k dispozici fotodokumentace, pořízená během návštěv jednotlivých stromů.

Summary

This diploma thesis focuses on the Memorable trees in rural development. It represents the sample symbolizing thirty memorable trees growing within the Hradec Kralove district and aims to answer to their impact on the rural development. The diploma thesis is divided into several thematic sections. The theoretical part gives a detailed description of the district itself. The following part concentrates on a rural area in greater detail as a term with regard to the means and participants that play an important part in a rural development. In the next part the attention is paid to various remarkable and worth mentioning trees and their relationship with a man which began a long time ago

and which has been shaping in various forms through the time till the present. The theory is concluded by the paragraph dealing with the current state of memorable trees in terms of their conservation, declaration, register and care. The analysis examines selected memorable trees from the Hradec Kralove district. Subsequently, each tree is fully characterized and the findings from field research are defined. These outcomes moreover relate to their health condition, presence/absence of the sign denoting the small state emblem and economic aspects. The photo-documentation taken from the area of the individual trees is appended.

Klíčová slova

památný strom, ochrana památného stromu, péče o památný strom, vyhlášení památného stromu, význam památného stromu, venkov, rozvoj venkova, náklady, finance, zdravotní stav, značení v terénu

Keywords

memorable tree, conservation of memorable tree, care of memorable tree, declaration of memorable tree, meaning of memorable tree, rural area, rural development, cost, finance, health condition, field research

Obsah

Seznam obrázků	10
Seznam tabulek	11
Seznam příloh	13
1 Úvod	17
2 Cíl práce a metodika	19
3 Teoretická východiska	21
3.1 Okres Hradec Králové.....	21
3.2 Venkov	23
3.2.1 Vymezení venkova	23
3.2.2 Nástroje k rozvoji venkova	24
3.2.3 Aktéři v rozvoji venkova	25
3.3 Podivuhodný strom	29
3.3.1 Stromy dávných dob	29
3.3.2 Účel přítomných stromů	31
3.3.3 Stromy svědky historických událostí	34
3.3.4 Stromy významných osobností	36
3.3.5 Stromy účastníky příběhů	39
3.3.6 Stromy v životě umělců	44
3.3.7 Stromy s menším „věhlasem“	46
3.4 Památný strom.....	48
3.4.1 Ochrana v minulosti.....	48
3.4.2 Ochrana v současnosti	50
3.4.3 Výběr památných stromů a navrhování jejich ochrany	51
3.4.4 Vyhlášení památného stromu.....	51
3.4.5 Evidence a dokumentace památných stromů.....	52
3.4.6 Rušení ochrany památných stromů	53
3.4.7 Péče o památné stromy	53
4 Praktická část	56
4.1 Výběrový vzorek.....	56
4.2 Dohalický dub	57
4.3 Dub Labe	58
4.4 Dub Na Bahnech	59

4.5	Dub Parde.....	60
4.6	Dub u boudy.....	61
4.7	Dub u Janatova.....	62
4.8	Dub u Králík.....	63
4.9	Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha).....	64
4.10	Dub u závory.....	65
4.11	Dub v Probluzi.....	66
4.12	Dub v Třesovicích.....	67
4.13	Hněvčeveská lípa.....	68
4.14	Jasan u Čistěvsi.....	69
4.15	Jasan u Číbuze.....	70
4.16	Jasan ve Skřivanech.....	71
4.17	Jasan ve Starém Bydžově.....	72
4.18	Lípa u Barbory.....	73
4.19	Lípa u Dohalic (Husova lípa).....	74
4.20	Lípa v Habřině.....	75
4.21	Lípa v Jeníkovcích.....	75
4.22	Lípa v Polánkách.....	76
4.23	Lípa ve Smržově.....	77
4.24	Lípa ve Stěžerech.....	78
4.25	Lípa ze Šporkovy aleje.....	79
4.26	Merklův dub.....	80
4.27	Popovický dub.....	81
4.28	Předměřický buk.....	82
4.29	Sendražická lípa.....	83
4.30	Skalický dub 3.....	84
4.31	Žižkův dub.....	85
4.32	Posouzení zdravotního stavu a zjišťování přítomnosti cedule.....	85
5	Zhodnocení výsledků a doporučení.....	88
6	Závěr.....	92
7	Seznam použitých zdrojů.....	94
8	Přílohy.....	100

Seznam obrázků

Obrázek 1: Zastoupení památných stromů z hlediska jednotlivých druhů 56

Seznam tabulek

Tabulka 1: Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru. Zdroj: Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje	25
Tabulka 2: Základní charakteristiky Dohalického dubu	57
Tabulka 3: Základní charakteristiky Dubu Labe	58
Tabulka 4: Základní charakteristiky Dubu Na Bahnech	59
Tabulka 5: Základní charakteristiky Dubu Parde	60
Tabulka 6: Základní charakteristiky Dubu u boudy	61
Tabulka 7: Základní charakteristiky Dubu u Janatova	62
Tabulka 8: Základní charakteristiky Dubu u Králík	63
Tabulka 9: Základní charakteristiky Dubu u Skřivan (Václava Vojtěcha)	64
Tabulka 10: Základní charakteristiky Dubu u závory	65
Tabulka 11: Základní charakteristiky Dubu v Probluzi	66
Tabulka 12: Základní charakteristiky Dubu v Třesovicích	67
Tabulka 13: Základní charakteristiky Hněvčevské lípy	68
Tabulka 14: Základní charakteristiky Jasanu u Čistěvsí	69
Tabulka 15: Základní charakteristiky Jasanu u Číbuze	70
Tabulka 16: Základní charakteristiky Jasanu ve Skřivanech	71
Tabulka 17: Základní charakteristiky Jasanu ve Starém Bydžově	72
Tabulka 18: Základní charakteristiky Lípy u Barbory	73
Tabulka 19: Základní charakteristiky Lípy u Dohalic (Husova lípa)	74
Tabulka 20: Základní charakteristiky Lípy v Habřině	75
Tabulka 21: Základní charakteristiky Lípy v Jeníkovcích	75
Tabulka 22: Základní charakteristiky Lípy v Polánkách	76
Tabulka 23: Základní charakteristiky Lípy ve Smržově	77
Tabulka 24: Základní charakteristiky Lípy ve Stěžerech	78
Tabulka 25: Základní charakteristiky Lípy ze Šporkovy aleje	79
Tabulka 26: Základní charakteristiky Merklova dubu	80
Tabulka 27: Základní charakteristiky Popovického dubu	81
Tabulka 28: Základní charakteristiky Předměřického buku	82
Tabulka 29: Základní charakteristiky Sendražické lípy	83

Tabulka 30: Základní charakteristiky Skalického dubu 3	84
Tabulka 31: Základní charakteristiky Žižkova dubu	85
Tabulka 32: Posouzení zdravotního stavu jednotlivých památných stromů a zjišťování přítomnosti / nepřítomnosti cedule s malým státním znakem, jež má v terénu odkazovat na přítomnost památného stromu	85

Seznam příloh

Příloha 1: Mapka zachycující polohu všech sledovaných stromů v okrese Hradec Králové	100
Příloha 2: Mapka zachycující polohu Dohalického dubu	100
Příloha 3: Dohalický dub	101
Příloha 4: Mapka zachycující polohu Dubu Labe	101
Příloha 5: Dub Labe	102
Příloha 6: Mapka zachycující polohu Dubu Na Bahnech	102
Příloha 7: Dub Na Bahnech	103
Příloha 8: Prasklina ve kmeni viditelná u Dubu Na Bahnech	103
Příloha 9: Mapka zachycující polohu Dubu Parde	104
Příloha 10: Dub Parde	104
Příloha 11: Mapka zachycující polohu Dubu u boudy	105
Příloha 12: Dub u boudy	105
Příloha 13: Cedule s malým státním znakem je sice v blízkosti Dubu u boudy přítomna, je tomu ovšem v pozici vleže pod spadaným listím, což není zrovna adekvátní stav	106
Příloha 14: Mapka zachycující polohu Dubu u Janatova	106
Příloha 15: Dub u Janatova	107
Příloha 16: Mapka zachycující polohu Dubu u Králík	107
Příloha 17: Dub u Králík	108
Příloha 18: Mapka zachycující polohu Dubu u Skřivan (Václava Vojtěcha)	108
Příloha 19: Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha)	109
Příloha 20: Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha). Informační tabule, která připomíná cestovatele Dr. Václava Vojtěcha, s jehož jménem je místní strom neodmyslitelně spjat	110
Příloha 21: Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha). O zdejší místo je na první pohled dobře postaráno a díky péči o něj se z něho stala turisticky vyhledávaná lokalita, kde lze strávit příjemnou a vzdělávací formou chvíle odpočinku. Na fotografii je možné vidět tři z několika místních informačních cedulí, které jsou v místě přítomny	111
Příloha 22: Mapka zachycující polohu Dubu u závory	112
Příloha 23: Dub u závory	113
Příloha 24: Mapka zachycující polohu Dubu v Probluzi	114

Příloha 25: Dub v Probluzi	114
Příloha 26: Mapka zachycující polohu Dubu v Třesovicích.....	115
Příloha 27: Dub v Třesovicích.....	115
Příloha 28: Mapka zachycující polohu Hněvčeveské lípy.....	116
Příloha 29: Hněvčeveská lípa	117
Příloha 30: Mapka zachycující polohu Jasanu u Čistěvsí.....	118
Příloha 31: Jasan u Čistěvsí	118
Příloha 32: Jasan u Čistěvsí. Nedaleko památného stromu je známá socha myslivce, jež stojí na kraji lesa Svíb a připomíná kruté boje Prusko – rakouské války, které právě na zdejších místě probíhaly v roce 1866	119
Příloha 33: Mapka zachycující polohu Jasanu u Číbuze	119
Příloha 34: Jasan u Číbuze.....	120
Příloha 35: Mapka zachycující polohu Jasanu ve Skřivanech.....	120
Příloha 36: Jasan ve Skřivanech	121
Příloha 37: Mapka zachycující polohu Jasanu ve Starém Bydžově	121
Příloha 38: Jasan ve Starém Bydžově.....	122
Příloha 39: Mapka zachycující polohu Lípy u Barbory.....	122
Příloha 40: Lípa u Barbory	123
Příloha 41: Lípa u Barbory. Finanční nabídka, předložená odbornou arboristickou firmou, která vykonala nutné zásahy v rámci Lípy u Barbory a potažmo také u Lípy ze Šporkovy aleje.....	124
Příloha 42: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 1.....	125
Příloha 43: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 2.....	126
Příloha 44: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím	

Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 3.....	127
Příloha 45: Mapka zachycující polohu Lípy u Dohalic (Husova lípa)	128
Příloha 46: Lípa u Dohalic (Husova lípa).....	128
Příloha 47: Mapka zachycující polohu Lípy v Habřině.....	129
Příloha 48: Lípa v Habřině.....	130
Příloha 49: Mapka zachycující polohu Lípy v Jeníkovcích.....	131
Příloha 50: Lípa v Jeníkovcích	131
Příloha 51: Lípa v Jeníkovcích. Cedule na kmeni stromu zřetelně připomíná, že strom byl vysazen při příležitosti osvobození od roboty a patří tak mezi významné stromy, které se řadí k tomuto období.....	132
Příloha 52: Mapka zachycující polohu Lípy v Polánkách	132
Příloha 53: Lípa v Polánkách.....	133
Příloha 54: Lípa v Polánkách. Puklina ve kmeni stromu byla zajištěna dřevěnými prkny.....	134
Příloha 55: Lípa v Polánkách. Na stromě byly využity bezpečnostní vazby.....	135
Příloha 56: Lípa v Polánkách. Na stromě byly využity bezpečnostní řetězy	135
Příloha 57: Mapka zachycující polohu Lípy ve Smržově.....	136
Příloha 58: Lípa ve Smržově	137
Příloha 59: Lípa ve Smržově. Takovýmto ukázkovým způsobem, jako zde, by měla být v terénu označena přítomnost každého památného stromu	138
Příloha 60: Mapka zachycující polohu Lípy ve Stěžerech	139
Příloha 61: Lípa ve Stěžerech	140
Příloha 62: Lípa ve Stěžerech. Rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků prostřednictvím dotace ze Státního fondu životního prostředí, z nichž bude mimo jiné financováno provedení zdravotního řezu Lípy ve Stěžerech v rámci projektu Regenerace vybrané zeleně Stěžery	141
Příloha 63: Lípa ve Stěžerech. Předpokládaná struktura financování projektu Regenerace vybrané zeleně Stěžery, v jehož rámci je také zahrnuto vykonání zdravotního řezu u Lípy ve Stěžerech	142
Příloha 64: Mapka zachycující polohu Lípy ze Šporkovy aleje	142
Příloha 65: Lípa ze Šporkovy aleje.....	143
Příloha 66: Mapka zachycující polohu Merklova dubu.....	144

Příloha 67: Merklův dub	145
Příloha 68: Mapka zachycující polohu Popovického dubu	145
Příloha 69: Popovický dub.....	146
Příloha 70: Popovický dub. Strom je zajištěn ocelovými lany proti případnému zřícení .	147
Příloha 71: Popovický dub. Kmen letitého stromu disponuje mnoha puklinami	148
Příloha 72: Mapka zachycující polohu Předměřického buku	148
Příloha 73: Předměřický buk	149
Příloha 74: Mapka zachycující polohu Sendražické lípy.....	149
Příloha 75: Sendražická lípa	150
Příloha 76: Sendražická lípa. Enormně velká prasklina ve kmeni stromu, která není nikterak zajištěna, představuje velké potenciální riziko	151
Příloha 77: Mapka zachycující polohu Skalického dubu 3.....	152
Příloha 78: Skalický dub 3	153
Příloha 79: Mapka zachycující polohu Žižkova dubu	154
Příloha 80: Žižkův dub	155
Příloha 81: Žižkův dub. Na kmeni stromu je cedulka, jež připomíná, že zdejší dub byl vysazen při příležitosti pětistého výročí smrti známého vojevůdce Jana Žižky z Trocnova	156

1 Úvod

Tato diplomová práce je zaměřena na památné stromy a jejich vliv v rozvoji venkova. Vybraný soubor stromů je z oblasti východních Čech, konkrétně v rámci okresu Hradec Králové. Stromy v přírodě odjakživa plnily a nadále plní celou řadu funkcí. Tak například lidé v dávných dobách využívaly jejich dřevo k výrobě různých nástrojů či jako topivo pro udržování ohně. Důležitým faktorem je nezbytná potřeba kyslíku pro člověka, ve které hrají stromy významnou roli. V neposlední řadě pak stromy poskytují blahodárný stín. Dalo by se říci, že každý strom na Zemi je jedinečný, neboť je charakteristický svou vlastní a originální strukturou růstu. Celkový počet existujících stromů je poměrně vysoký, z čehož postupem času logicky vyplynulo, že nejvýznamnější z nich by se měly vyčlenit a odlišit od těch „řadových“.

Jak je možné si všimnout na první pohled, spojení „památné stromy“ v sobě evokuje něco výjimečného, něco navíc, co jen tak každý strom nemá, něco, čím se nemůže na rozdíl od toho památného „pochlubit“. Takovéto stromy si zasloužily svoji jedinečnost například díky své nestandardní velikosti nebo svému neobvyklému stáří. Tyto „jedince“ je zapotřebí patřičně ochraňovat a starat se o ně, aby vydržely růst co nejdéle a aby se mohly ukazovat dalším lidským generacím ve své plné kráse. Celá řada památných stromů jistě neunikne pozornosti člověka během jeho cest malebnou krajinou České republiky. Leckdy se k nějakému takovému stromu nachomýtnete, aniž by o jeho přítomnosti v daném místě předem věděli. V podobném případě často přichází ke slovu žasnoucí údiv, směřující ke konkrétnímu přírodnímu úkazu, který představuje přítomný památný strom. Taková chvíle a příležitost v podobě setkání s významným stromem může v dotyčném zapříčinit něco výjimečného, určité zpestření na jeho cestě. Podobné nevšední okamžiky jsou schopny v každém z nás zanechat významnou stopu. Naproti náhodnému kontaktu stojí cílené výlety za poznáváním památných stromů. Někteří lidé se zcela záměrně vydávají vstříc jejich návštěvě, neboť jim poskytují naplnění a zážitek v rámci jejich putování přírodou.

Ať už se jedná o náhodné, nebo předem plánované setkání, je jisté, že památné stromy obohacují lidi svým specifickým „kouzlem“, kterým na ně působí. Možná i to je jeden z důvodů, proč jsou tyto významné dřeviny vyhledávány člověkem. Památné stromy je možné nalézt na řadě různorodých míst, leckdy na takových, kde by je každý nečekal. Vyskytují se jednotlivě uprostřed luk a polí, v lesích, ve městech a obcích,

ale mohou se také vyskytovat na jednom místě ve větším počtu, například v podobě alejí. V mnoha případech dokreslují jedinečný ráz krajiny, ve které se nacházejí. Památné stromy nepochybně svojí přítomností působí na celou řadu okolností. Mohou být motivačními prvky při poznávání přírodních zajímavostí, čímž jsou schopny také určitým způsobem ovlivňovat cestovní ruch a koncentraci lidí v místech, na kterých se vyskytují. To znamená, že ovlivňují i situaci na venkově, neboť mnoho památných stromů se nachází ve venkovském prostoru. Na skutečnost, jaký mají vliv v rozvoji venkova, se snaží nalézt odpovědi tato diplomová práce.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je odpovědět na hypotetickou otázku, zda se příslušné obce starají o památné stromy tak, jak mají. Dále je důležité představit čtenářům problematiku, která se váže k památným stromům, jež rostou ve venkovském prostoru, konkrétně pak v rámci území okresu Hradec Králové. Cílem práce je také zmapování a následný popis zvolených památných stromů. Poté je nedílnou složkou posouzení jejich vlivu na rozvoj venkova a vyhodnocení jejich zdravotního stavu. V teoretické části jsou na základě studia odborné literatury a informačních zdrojů zmíněny informace spjaté s vymezením a představením královéhradeckého okresu. Dále jsou zmíněna fakta, jež jsou spojena s venkovem, konkrétně s jeho vymezením. S tím souvisí představení důležitých nástrojů a aktérů, působících v rozvoji venkova. Zmiňovány jsou také skutečnosti, které poukazují na možné spojení památných stromů a cestovního ruchu s ohledem na rozvoj na venkově. Prostor je také věnován pohledům do minulosti na takzvané podivuhodné stromy, neboť již od dob dávno minulých jsou významné stromy s člověkem neodmyslitelně spojeny. Ať již se jednalo o vazby, jež měly mít pro člověka ochranný charakter, souvisely s vytyčením hraničních linií, nebo byla jejich přítomnost spjata s odkazem na významnou historickou událost či osobu. Kromě těchto nastíněných vztahů existovala celá řada dalších, které jsou v textu podrobněji rozebrány a popsány. Na tuto část navazuje díl, věnující se současnosti památných stromů, například s ohledem na jejich ochranu, výběr, navrhování, vyhlášení, evidenci, dokumentaci, rušení či péči.

Praktická část práce je věnována výběrovému vzorku třiceti památných stromů z okresu Hradec Králové. U každého z nich je k dispozici tabulka se základními charakteristikami, jakými jsou například datum vyhlášení, výška stromu nebo obvod kmene. Dále jsou u každého stromu zmíněny důležité informace, které s ním souvisí, a to především na základě zjištěných informací z terénního výzkumu, které jsou doplněny fakty z odborných zdrojů informací. Prostřednictvím dokumentace a fotodokumentace důležitých údajů je možné lépe nahlédnout na jednotlivé stromy a udělat si představu o tom, jaký vliv mohou zaujímat v rozvoji venkova. Mimo jiné došlo u každého stromu na základě pozorování a návštěvy všech míst k posouzení zdravotního stavu a ke zjištění, zda se v jeho blízkosti nachází cedule s malým státním znakem, jenž má v přírodě řádně označovat přítomnost památného stromu. Zjištěné výsledky jsou zaznamenány a vyhodnoceny v rámci příslušné tabulky. Nezanedbatelným aspektem je též vyznačení

jednotlivých zvolených památných stromů do mapy a současně také pořízení jejich fotodokumentace. Na základě komunikace s příslušnými obecními úřady byly v některých případech také zjištěny ekonomicky směřované informace, vážící se k odpovídajícím stromům a byly zmíněny v textové podobě, případně i s ukázkou finančních ukazatelů ve formě obrázkové.

3 Teoretická východiska

3.1 Okres Hradec Králové

Tento okres se nachází v prostřední části východočeského regionu. Mezi jeho sousední okresy patří okresy Náchod, Trutnov, Jičín, Pardubice, Rychnov nad Kněžnou, Kolín a Nymburk. Z celkové výměry Královéhradeckého kraje zaujímá 18,7 %, což činí 892 km². Tento údaj ho zároveň staví na pozici třetího v pořadí co do velikosti okresů v rámci příslušného krajského zřízení. První pozici pak zastupuje v souvislosti s počtem obyvatel, neboť těch bylo k roku 2011 evidováno 162 820, což znamená 29,4 % ze všech krajských obyvatel. Disponuje tedy také nejvyšší hustotou zalidnění. Řečí čísel tak k 1 km² náleží 183 obyvatel. Z hlediska zemského povrchu je okres zastoupen především v podobě zvlněné pahorkatiny a poměrné rozsáhlých rovin. Klima ve zdejší oblasti je příznivé. Jedná se o část východního Polabí. Jisté niance v rámci okresu je možné pozorovat na jeho severním okraji, který se prezentuje mírně teplým a nepatrně vlhkým podnebím. Oproti tomu na jižním cípu je možné vysledovat teplejší a sušší podnebí (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

Zastoupení vodních ploch v rámci okresu je řídké, neboť zaujímají 2 % z jeho celkové výměry. Rybníků je zde možné nalézt poskrovnu. Říční síť místního vodstva je reprezentována několika řekami a potoky. Jedná se například o Labe, Orlici, Cidlinu, Trotinu, Mlýnský potok, Lužický potok nebo Piletický potok (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

Z hlediska celkové plochy je významně zastoupena půda zemědělská, která zabírá 70,2 % rozlohy. Naopak lesní porosty vyplňují pouze 16,6 % z celkové výměry okresu a tím ho řadí do pozice nejrůdněji zalesněného okresu v rámci Královéhradeckého kraje (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

Obce, jejichž počet obyvatel se pohybuje v rozmezí 200 – 499, představují 48,1 % z celkového zastoupení obcí, kterých je 104. Městským statutem se může pyšnit 6 z nich. Typickým aspektem struktury místního osídlení je významný úkaz v podobě značné soustředěnosti obyvatelstva ve městech, která vykazují počet obyvatel vyšší, než pět tisíc. V rámci čtyřech měst, která spadají velikostí do této skupiny, bylo evidováno 69 % trvale žijících obyvatel v okresu. Stěžejní pozici má v tomto ohledu Hradec Králové, „hlavní

město“ Královéhradeckého kraje, které současně platí za největší obec v kontextu celého okresu i kraje (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

Bohatá historie a silné postavení Hradce Králové, o kterém se první zmínky objevují v písemnostech již kolem roku 1073, mají vliv na celý okres. Území Královéhradecka skýtá nepřehledné množství památek v oblasti kultury a historie. Za první jmenovanou není nutné chodit nikterak daleko, neboť se nalézá přímo „v srdci“ krajského města. Jedná se historicky cenné jádro s řadou budov, z nichž početné zastoupení nese rysy z období secese. Mezi hlavní lákadla, která přitahují turisty k tomuto městu, dále patří například Bílá věž, sousedící chrám sv. Ducha, kaple sv. Klimenta nebo městská radnice. Architektonické skvosty ovšem nabízejí i další místa v okolí. Za mnohé je možné vyzdvihnout například zámky Karlovu Korunu v Chlumci nad Cidlinou nebo Hrádek u Nechanic, jenž ve svém názvu nese jméno nedaleké obce. Z církevních staveb je pak možné jmenovat zámeckou kapli Zjevení Páně ve Smiřicích (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

V souvislosti se zákonem č. 314/2002 Sb., který pojednává o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, vznikla v prostoru královéhradeckého okresu šestice správních obvodů náležejících k pověřeným obecním úřadům. Jsou to Hradec Králové, Nový Bydžov, Smiřice, Chlumec nad Cidlinou, Třebechovice pod Orebem a Nechanice. Dále započaly svoji existenci také dva správní obvody příslušící k obcím s rozšířenou působností a to Hradec Králové a Nový Bydžov. Zmíněné obce mají na starost výkon specifických funkcí v rámci státní správy směrem k veškerým obcím, jež spadají k jejich správnímu obvodu (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

Okres Hradec Králové evidoval k roku 2011 registrované uchazeče o zaměstnání v počtu 6 450. Z tohoto čísla se pak jednalo o 3 071 žen. Mladistvé a absolventy charakterizovala hodnota 626. U lidí, kteří měli změněnou pracovní schopnost, dosáhl počet na číslo 761. Na jednu pozici volného pracovního místa připadalo 9 uchazečů. Nezaměstnanost, jež byla zjištěna, činila lehce přes 7 %, což znamenalo hladinu, která byla o 1,44 procentního bodu nižší, než vykazoval celorepublikový průměr. Tento ukazatel přiřadil královéhradeckému okresu 18. místo mezi jednotlivými okresy České republiky (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

V seznamu ekonomických subjektů se vyskytovalo z pohledu složení podnikatelské sféry na 42 745 podnikatelských subjektů, což znamená 31,7 % ze souhrnného čísla vyjadřujícího počet ekonomických subjektů v kontextu celého kraje. V rámci poměru mezi fyzickými a právníckými osobami připadlo 76,5 % osobám fyzickým, právníckým pak 23,5 %. Z hlediska rozdělení na základě jednotlivých odvětvových činností zaujímaly z celkového počtu nejvíce podniky, které svou činnost spojily s obchodem, ubytováním a stravováním, těch bylo 30,2 %. Za nimi se nacházely v následujícím sledu s 13,6 % podniky zaměřující se na průmysl, 11,7 % představovaly podniky z oblasti stavebnictví a 3,4 % pak náleželo podnikům pohybujícím se v zemědělském odvětví (Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové, 2014).

V okrese Hradec Králové je aktuálně evidováno 91 objektů památných stromů. V tomto čísle jsou zahrnuty jednotlivé stromy, skupiny stromů a stromořadí (Památné stromy (§46) – Okres Hradec Králové, [b.r.]). Během let 1993 – 1994 bylo v rámci východních Čech uskutečněno důkladné pozorování, související s dřevinami, k nimž se váže označení „památný strom“. Již v tomto období bylo na mapě okresu Hradec Králové možné nalézt přes 80 koleček, které označují stromy, jejich skupiny či aleje, jež byly vyhlášeny za památné, případně k takovému způsobu ochrany již existoval podaný návrh (Faltysová a kol., 1995).

3.2 Venkov

3.2.1 Vymezení venkova

Venkov je pojem, který je velice obtížně definovatelný. Jedná se v podstatě o neurčité označení, které představuje kulturní krajinu, jež vykazuje jedinečné charakteristiky. Dostatečně jasné určení venkova je důležité především z hlediska účelu objevit co nejpřesněji vyhovující regiony, které je možné označit za venkovské. Takové mohou posléze na základě titulu svého označení uplatňovat požadavek na systematickou podporu v konkrétních a odpovídajících oblastech, souvisejících s rozvojem dané lokality. Zcela přesné vymezení venkova pod představou pevně vytyčeného prostoru není v běžném kontextu dost dobře možné, neboť se jedná o složitou problematiku s řadou rozmanitých vztahů. Jednoznačná definice je nutná v jednom podstatném případě. A to v takovém, kdy se jedná o zřetelné určení možných příjemců příslušných dotací. V obdobné situaci

se jedná o jisté účelové vymezení, které je důležité zejména v rámci prosazování politiky směřující k venkovskému rozvoji (Vymezení venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Na druhou stranu je ovšem nutné připomenout, že neexistuje žádné přesné vymezení venkova, jenž by skutečně a dostatečně odráželo existující venkov, takový, jaký je v reálu k vidění. Všelijaká řešení, se kterými je možné se setkat, nelze označit za plnohodnotná a dokonalá. K ohraničení venkovského prostoru bývají uváděna nejčastěji následující kritéria: velikostní kategorie obce, kde hraje důležitou roli počet trvale bydlících obyvatel. Hranice, která bývá v tomto směru nejvíce využívána, činí 2 000 nebo 3 000 obyvatel. Další sledovanou složkou je hustota zalidnění, respektive to může být také počet obyvatel připadajících na zastavěnou plochu. V tomto ohledu se bere většinou do úvahy hodnota 100 či 150 obyvatel na km². Nicméně tento ukazatel má svá specifika. Silný vliv na něj má rozloha katastru příslušné obce. Kromě toho nebere v potaz obyvatelstvo, které je přechodně bydlící. Mezi další faktory, přispívající k definici venkova, patří například charakter sídla, vybavenost obce nebo využití krajiny. Poněkud odlišným způsobem v přístupu k venkovu je jeho takzvané negativní vymezení. To ho považuje za opak k městu, tedy za krajinu, která není urbanizovaná. Zde však nastává potíž s označením adekvátní hranice, označující stupeň urbanizace (Vymezení venkova - Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

3.2.2 Nástroje k rozvoji venkova

V koncepci venkovského rozvoje se uplatňuje řada nástrojů, bez nichž by nebylo možné zamýšlené plány realizovat. Jejich obecné rozřazení se dělí do šesti základních okruhů. Prvním z nich jsou administrativní nástroje, kam se začleňují položky jako organizační normy, legislativa nebo závazné procedury a postupy. Koncepční nástroje, jež jsou další základní složkou, zahrnují plány, pozemkové úpravy či strategie. Mezi institucionální nástroje lze zařadit regionální management, spolupráci, instituce. Věcné nástroje pak zastupují například poskytování služeb, poradenství nebo infrastruktura. Nedílnou součástí jsou také sociálně – psychologické nástroje, mezi které náleží komunikace, motivace a vzdělávání. Posledním z hlavních okruhů jsou nástroje finanční, kam lze zařadit granty, dotace a systémy finančních podpor. Veškeré výše zmíněné složky je třeba brát jako nerozlučný a jednotný celek, bez kterého by nebylo možné dosáhnout

kýženého úspěchu v oblasti rozvoje venkova. Ve vzájemném propojení jsou tyto nástroje, charakteristické svou různorodostí, schopné obsáhnout takřka kompletní spektrum potřebných oblastí. Při jejich aplikaci v praxi je však nutné vždy přihlížet ke specifickým konkrétního venkovského regionu, aby bylo jejich uvedení do reálu dostatečně účinné (Rozvojové nástroje – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

3.2.3 Aktéři v rozvoji venkova

Kdo vlastně patří mezi aktéry, kteří mohou „zahýbat“ s regionální politikou a ovlivnit dění na venkově? Tato otázka jistě napadne nejednoho člověka, když se zamýšlí nad fakty řešené problematiky.

Podstatou pro regionální politiku je zajištění pevného a jasného rámce, jenž má potřebný a odpovídající institucionální a partnerský základ. Subjektů, které se angažují v rozvoji venkova, je poměrně široké a pestré spektrum. Určitý náhled na tuto skutečnost může nabídnout tabulka níže, který zachycuje schéma jednotlivých aktérů, jichž se tento obor dotýká (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Tabulka 1: Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru. Zdroj: Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje

		SEKTORY		
		Věřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámec SZP EU)	Nadnárodní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Primárním a důležitým aktérem, jenž se vyskytuje v rámci lokální úrovně, je samozřejmě obec. Vzhledem k časté rozdrobenosti venkovského prostoru a jednotlivých obcí je zapotřebí pro efektivní a účinnou koordinaci zakládat jisté formy spolupráce. Může

tomu tak být v podobě dobrovolného svazku obcí nebo místní akční skupiny. Takovéto formy vzájemné spolupráce vedou k podstatnému zvýšení šance s ohledem na dosažení vytyčených cílů. Nedílnou složkou v oblasti rozvoje obcí, které se nacházejí na venkově, jsou místní spolky a instituce. Důležitým faktorem, jenž upevňuje stabilní postavení společenstva, je potřebný venkovský společenský a kulturní život, bez kterého si lze těžko představit kvalitní řešení případných problémů. K těm je žádoucí přistupovat společně a s angažovaností veškerých skupin přítomných obyvatel. Proto je také nutné, aby docházelo k pravidelným setkáním místních občanů, která přispívají ke „ztmelení“ kolektivu, což je v tomto ohledu velmi potřebné (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Podnikatelské subjekty mají také velký vliv v rozvoji venkova, respektive to, zda jsou v daném místě přítomny či nikoliv. Podnikatelé mohou být pro obec a její obyvatele přínosní, neboť často umožňují získat zaměstnání. Kromě toho také ve spolupráci s konkrétní obcí v řadě případů pomáhají s udržováním okolního prostředí, potažmo krajiny. V rámci poskytování služeb jsou schopni uspokojovat potřeby lidí, kteří v daném místě žijí. Stěžejní role v souvislosti s venkovským rozvojem je přisuzována také samotným obyvatelům. Nejvíce zastoupeni z hlediska skladby bývají takzvaní starousedlíci. Ti mají velmi silný vztah k příslušné lokalitě, protože zde zanechali své „stopy“ jejich předci. K tomuto lze připočít leckdy také provázanost s místem v podobě vlastnictví nemovitostí. Případně jsou vazby napojeny na starost o místní hospodářství, které zahrnuje mimo jiné chov zvěře. Motivací pro nově přistěhované obyvatele do obce je často motivace k získání optimálních podmínek zaručujících kvalitní bydlení, zejména z hlediska přírodních aspektů. Problém nastává v případě, když noví obyvatelé nabydou značnou převahu v počtu oproti těm původním. Poté může na základě takové situace dojít k vytvoření uzavřeného společenství, které tvoří právě „přistěhovanci“. Následně jsou schopni ovládnout místní zastupitelstvo a v kontextu s tím směřují k prosazování svých vlastních zájmů, které staví do popředí. Namísto toho požadavky ostatních lidí v obci nebývají vyslyšeny a mizí poněkud do ztracena. Lidé, kteří přijíždějí do vesnice za účelem rekreace v podobě chataření a chalupaření, nemají ve zvyku aktivně se podílet v problematice obecní činnosti. S tím úzce souvisí, že se málo zúčastňují společných akcí, které jsou v místě pořádány. Také nemají zájem být členy obecních

orgánů nebo jiných obdobných organizací (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Významný vliv na rozvoji venkova je oprávněně přisuzován také různým zájmovým organizacím. Některé z nich se pohybují na úrovni národní, jiné poté na krajské. Méně již figurují některé na okresní sféře. Celkové zastoupení takových institucí je dosti široké. Za všechny je možné zmínit alespoň ty nejdůležitější. V oblasti spojené s potravinářstvím, lesnictvím či zemědělstvím hrají významnou roli agrární komory, které pod svým patronátem mají většinu podnikatelů, kteří se věnují zmíněným oborům činnosti. Agrární komora má za úkol hájit a prosazovat požadavky jejích členů. Mezi její další činnosti patří poskytování informačních služeb nebo poradenství. Její touhou je být v pozici partnera ve směru k jednotlivým obcím a také k dalším subjektům, jejichž působnost je spjata s venkovským prostorem. Krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova, jak již název napovídá, uplatňuje svoji činnost v kontextu krajské úrovně. Jejím posláním je zajistit informovanost v podobě zpráv, týkajících se zemědělství, které „vysílá“ k patřičným uskupením. To znamená například k podnikatelům, kteří se zabývají zemědělským oborem. Cílem střediska je snaha o dosažení prosazování aspektů společné zemědělské politiky. Mimo to se také angažuje v samotném rozvoji venkova nebo při zavádění zákonných norem (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Spolek pro obnovu venkova se snaží podporovat „ozdravení“ venkovského prostranství. Mezi jeho tematické okruhy, kterými se zabývá, patří společenský a duchovní život na venkově, prosperita a hospodářská stabilita venkova, motivace místních obyvatel k vyvíjení dobrovolné aktivity, podpora zakládání místních a regionálních sdružení, zapojení se do spolupráce v rámci obnovy venkova na evropské úrovni a další. Tento spolek není jediným z portfolia neziskových organizací. Dalšími jsou třeba Svaz venkovské turistiky, Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova, Svaz ekologických zemědělců nebo Evropské centrum pro ekoagroturistiku. Představy, jež mají místní samosprávy, ať už se jedná o národní či evropskou úroveň, zastupuje a hájí Svaz měst a obcí České republiky. S ohledem na venkov je odpovídající zejména Komora obcí. Ve spojení s jinými asociacemi má tendenci prosazovat vliv na evropskou legislativu a politiku tak, aby byla co nejvíce prospěšná pro města a obce. Kraje jsou v souvislosti s venkovským rozvojem ve specifické pozici. Mají své vlastní rozpočtové finanční

prostředky a také jistou samostatnost, co se týče nakládání s nimi. Mají k dispozici prostor pro realizaci vlastní krajské politiky a k ní potřebných programů. Rokem 2004 došlo k tomu, že kraje mají k dispozici prostředky ze státního Programu obnovy venkova. Díky nim zavádějí nové krajské programy, které vedou k obnově venkova. Pro kraje je také charakteristické vykonávání činnosti, jež se váže k venkovskému rozvoji, v samostatné i přenesené působnosti. Navíc mají také právo založit své regionální či zemědělské útvary (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Při pohledu na jednotlivé resorty má hlavní postavení Ministerstvo zemědělství. Jedná se o ústřední orgán státní správy pro oblast zemědělství, potravinářského průmyslu a vodního hospodářství. Stejnou pozici zastává pro lesy, myslivost či rybářství. To však neplatí pro národní parky a jejich prostranství. Pod ministerstvem jsou podřízeny například Státní veterinární správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce nebo Státní rostlinolékařská správa. Kromě toho má také na starost zřízení Ústavu zemědělské ekonomiky a informací a České akademie zemědělských věd. Stále se však nejedná o konečný výčet institucí, neboť řídí další množství výzkumných ústavů. Pod správou má také pozemkové úřady. V rámci zjednodušení komunikace s širokou veřejností existuje 66 regionálních poboček Ministerstva zemědělství. Jedná se o takzvané zemědělské agentury. Ministerstvo pro místní rozvoj je ústřední orgán státní správy, mezi jehož hlavní zaměření patří oblasti jako regionální politika, územní plánování a stavební řád, politika bydlení, cestovní ruch nebo rozvoj domovního a bytového fondu. Dále má v popisu činnosti správu nad finančními prostředky, které slouží k zajištění politiky bydlení a také jsou potřebné s ohledem na regionální politiku státu. Mimo jiné je jeho úkolem poskytovat pomoc ve směru k vyšším územně samosprávným celkům z hlediska metodického a informačního. Této formy podpory se dostává také městům a obcím, případně pak jejich sdružením. V návaznosti na rozvoj venkova, potažmo zemědělství, disponuje Ministerstvo pro místní rozvoj Programem obnovy venkova a soutěží Vesnice roku. Určitý vliv na venkov má činnost spojená s dalšími ministerstvy, mezi kterými jsou kupříkladu Ministerstvo kultury, Ministerstvo financí či Ministerstvo životního prostředí (Aktéři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje, [b.r.]).

Rozvoj na venkově nepochybně souvisí také s cestovním ruchem a památnými stromy. V řadě případů malé venkovské oblasti nemohou nabízet přehršel významných

památek různého typu. A tak to jsou právě památné stromy, které „vábí“ návštěvníky do často řídko osídlených lokalit, které jinak nemohou nabídnout tolik zajímavostí, jako jiná místa.

Venkovský cestovní ruch, který bývá někdy označován také jako rurální, je druh cestovního ruchu, jenž je charakteristický několikedenním pobytem, doprovázeným provozováním rekreačních aktivit ve venkovském prostředí. Mezi takové činnosti lze zařadit pěší turistiku, vyjížďky na kole, konzumaci místních produktů, které jsou vyráběny tradiční recepturou nebo sledování domácí zvěře a starání se o ni. Ubytování je realizováno většinou v soukromí, případně k němu mohou posloužit hromadná ubytovací zařízení menších rozměrů. Hlavními motivačními faktory, které působí na potenciální návštěvníky tohoto druhu cestovního ruchu, jsou klidná a tichá krajina, která se rozléhá po značné části území. Dále jsou vyhledávány složky jako folklór, místní zvyky a obyčeje, čistý vzduch a v neposlední řadě i velkolepé stromy, mezi nimiž jsou i ty, jež mají status „památný“. Rozvoj samotného venkovského cestovního ruchu je odvislý od rozvoje přítomného venkova. To znamená, že roli hraje budování pěších tras a cyklotras, realizace farem, které využívají alternativní zemědělství, znovuoživení původních a typických řemesel nebo výstavba menších zařízení, sloužících ke stravovacím a ubytovacím účelům (Pásková, 2009).

V souvislosti se stromy, i těmi památnými, hraje svou roli také silvoturistika. Jedná se o formu cestovního ruchu, kdy její aktéři jsou „hnáni kupředu“ touhou pobývat v lesním prostředí. To chtějí poznávat v různých podobách, ať už se jedná o pěší turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku, horskou turistiku nebo třeba tábornictví (Pásková, 2009).

Z výše zmíněných informací je patrné, že cestovní ruch je úzce spjat s rozvojem na venkově a konkrétně i samy památné stromy mohou zastupovat v tomto ohledu významnou roli, ať už rostou osamoceně a volně v širém poli, uprostřed malé vísky nebo jsou součástí lesních celků a porostů.

3.3 Podivuhodný strom

3.3.1 Stromy dávných dob

Již v dřívějších obdobích, během kterých disponovala příroda mocnou silou v porovnání s člověkem, existovaly různé mýty, jež byly spojeny s přítomností velkých

a starých stromů. Jednou z takových teorií, kterým lidé věřili, byla ta, jež pojednávala o spojení mezi božským sídlem a významnými stromy, skrze něž měli bohové směřovat k lidu své požadavky. Podobné stromy byly označovány za „posvátné“ a zdobila je jejich „nedotknutelnost“. Lidstvo k nim upínalo svoji pozornost, neboť se domnívalo, že jsou schopny udržovat ochranu nad všemi lidmi, co se v jejich okolí vyskytují a vyjadřují jim úctu (Hrušková a Michálek, 2011).

Například s kmeny Slovanů byly spojeny letité duby, které měly představovat sídlo Peruna. Ten byl považován za nejvyššího božského představitele pro tento národ. Obdobnou pozici měl věkem pokročilý dub také u dalších národnostních skupin. A tak pro staré Řeky to bylo sídlo Zea, Římané pak toto místo měli spojené s Jupiterem. Není divu, že se konkrétně s těmito druhy stromů pojily obdobné představy, protože právě tyto stromy, patřící k lesnímu prostředí, vykazují v rámci Evropy nejvyšší hodnoty v souvislosti s dosaženou délkou věku. V dobách dávno minulých rostly duby ve významné míře v rámci smíšených lesů, které se vyskytovaly na velké části území naší země. V okolí lidských sídel s příbytky se bylo možné také setkat například s habrem, jasanem nebo lípou (Hrušková a Michálek, 2011).

Lesní porosty znamenaly pro lidi v tehdejší době velmi mnoho. Měly dominantní postavení v tehdejší životním prostředí a lidé je nutně potřebovali ke svému životu, jelikož na ně byli velkou měrou vázáni. Potravu a dřevo, věci podstatné pro život, bylo možné nalézt právě v lesích. Ke kácení stromů však docházelo pouze v rozsahu základních nutných potřeb a k těmto účelům byly vybírány pouze takové, které nepatřily mezi stromy „posvátné“, aby nedošlo k urážce bohů, kteří měli mít, dle představ tehdejších lidí, v takových stromech svá sídla. V následujících obdobích dostalo s postupem času uctívání stromů další rozměr. Přeneslo se totiž i směrem ke stromům, které si člověk záměrně pěstoval uvnitř jeho sídliště. Dříve byl takovýto vztah sledován především ve směru k „posvátným“ hájům, uvnitř kterých se nacházely významné stromy. V blízkosti lidských obydlí se začaly vyskytovat zejména lípy, jež poskytovaly obyvatelům užitek a zároveň z hlediska estetiky dobře vypadaly. Do dnešní doby se zachoval i letitý zvyk spojený s vysazováním stromu na počest narození dítěte. V takovém případě se jedná o tzv. „životní“ strom (Hrušková a Michálek, 2011).

3.3.2 Účel přítomných stromů

Všelijaké podivuhodné stromy lze rozčlenit do různých pomyslných kategorií, například podle toho, k čemu přesně se jejich přítomnost v daném místě váže.

Jednou takovou skupinou jsou stromy, jejichž přítomnost měla poskytovat jistou ochrannou „ruku“. V průběhu času se upravoval styl života lidí, kteří se starali o půdu a shlukovali se k živobytí v rámci jednoho konkrétního místa. Z toho vyplynul fakt, kdy přestalo být nutností nacházet významné stromy v širém okolí, protože vyvoleným stromem se pro obyvatele daného místa stal ten, jenž byl zasazen zpravidla v prostřední části jejich sídla. Ten pak rostl mnoho let a vydržel přes několik lidských generací, kterými byl průběžně uctíván (Hrušková a Michálek, 2011).

Po příchodu křesťanství se posílila důvěřivost v ochranné účinky podobných stromů. K tomuto stavu přispěly představy o stromech, které se nacházely uvnitř ráje a chránily prostor kolem sebe. Obdobné návyky se přenesly časem až do dnešní doby, kdy se obyvatelé obcí u takových stromů scházeli například za účelem řešení podstatných problémů, které souvisely s životem konkrétní vesnice (Hrušková a Michálek, 2011).

Stromy, které rostly v těsné blízkosti lidských obydlí, měly představovat ochranný prvek proti zlým silám. Ve skutečnosti tomu tak v minulosti častokrát bylo. Koruny těchto stromů například zabránily postupujícímu ohni, aby se dostal na střechy sousedních domů. V jiném případě zase umožnily během bouřky uzemnění blesku svodem po jejich vlastním kmenu. Během válečných období pak plnily funkci v podobě úkrytu pro místní obyvatele. Rodový strom bývá nazýván podle toho, že čelí dobrým i zlým chvílím společně s lidmi, kteří u něj žijí a společně dohromady tvoří v podstatě plnohodnotnou „rodinu“. Často takové stromy došly svého ocenění, když je jejich majitelé pohladili po kůře, což jen dokumentuje velice silnou citovou vazbu mezi podobným stromem a lidmi, kteří po jeho boku každý den pobývali (Hrušková a Michálek, 2011).

Mezi zafixované zvyky, u kterých dochází v dnešní době k návratu, patří vysazení stromu čerstvě narozenému dítěti. Dospělým lidem poskytuje určité časové měřítko a jistým způsobem může v podvědomí evokovat souvislost s životní silou nového potomka. V těchto souvislostech je možné nalézt počátky takovéto tradice, jež spadají až do předkřesťanského období, v němž lidé vkládali důvěru ve skutečnost, že duše je součástí všeho živého a nejen pouze člověka (Hrušková a Michálek, 2011).

Na cestách přírodou může člověk narazit na stromy, které jsou schopny pomoci během jeho putování. Mohou tak například usnadnit orientaci v terénu.

Nejen hraniční kameny mohou posloužit k určení linie, na níž se stýkají dvě plochy. Počátky využití stromů k takovýmto účelům sahají až do období středověku. Jedním z důvodů vysazení podobného stromu byla absence přirozené hraniční linie v konkrétním místě, například v podobě řeky. Zajisté k tomu přispěl fakt, že stromy vykazovaly potenciál ke svému dlouhému věku a na rozdíl od již zmiňovaného kamene zůstávala jejich pozice v daném místě pevná a neměnná. V dlouhém čase, který přešel přes několik lidských generací, působil takový strom jako nepřehlédnutelný mezník. Jeho pozice byla v mnoha případech zachycena v mapě a na kmenu se mohly vyskytovat jisté znaky, na jejichž ustanovení došli ke shodě místní majitelé. Jednalo se tak například o erby ve zjednodušeném provedení. Stejně, jako v jiných případech, i tyto stromy zdobila jejich „nedotknutelnost“ a vysoký stupeň ochrany. Důležitou součástí jejich významu byl také správný výběr vhodného místa, aby se vryly co nejvíce do lidského povědomí (Hrušková a Michálek, 2011).

V rámci turistiky je v dnešní době běžné kvalitní značení v podobě směrových ukazatelů, barevného značení v terénu nebo za pomoci vysokých dřevěných kůlů pro běžkaře, které poslouží své funkci zejména na horách během zimních měsíců. V dobách minulých se v tomto směru rozhodně nedalo hovořit o výrazném komfortu. Kdo jiný než stromy by mohl na tehdejší poměry vykonávat spolehlivěji orientační funkci v často nepřehledném terénu?

Strom, který často nesl označení jako tzv. „směrník“, se mohl nacházet na řadě nepřehledných míst. Mezi takové patřily například širé louky a pole, které se v mnoha případech během nepřízně počasí zakryly hustou mlhou, která v tu chvíli byla hustá, že by se dala „krájet“. Stejně tak během zimních období přinášela obdobné riziko sněhová vánice. Je zřejmé, že stromy, které rostly v takovýchto nepřehledných a poměrně nebezpečných místech, byly v zájmu lidí chráněny významnou měrou. V nejednom případě mohly člověku třeba i zachránit jeho vlastní život. S takovýmto stromem se bylo možné setkat také v lokalitách, kudy protínaly místní území zemské stezky, ale také v místech, kde tyto významné dřeviny signalizovaly počátek hladkého přechodu skrze podmáčené zemské podloží. Zajímavostí jistě také je, že podobně situované stromy došly ještě jiného označení a to jako „pašerácké“. Tento název souvisel se skutečností,

že je využívali k orientaci během svých cest pašeráci, kteří za hlubokých nocí přenášeli zboží, aby byli dostatečně utajeni. Kromě toho tito lidé častokrát ukládali věci, které s sebou nesli, do útrob kmene takového stromu. Podle specifik daného místa rostly podobné stromy samostatně nebo se vyskytovaly shluklé ve větším počtu (Hrušková a Michálek, 2011).

Všeobecně známou skutečností je výskyt zvláštních stromů v přítomnosti různých drobných církevních staveb. Často při pohledu do krajiny člověku neunikne pohled například na malou kapličku, která se vypíná na vrcholku kopce a vedle ní roste již z dálky nepřehlédnutelný strom. Bystré osobě zajisté dojde, že v tom bude patrně něco více, než jen náhoda. Kdo by si ostatně v souvislosti s podobným krajinným rázem nevzpomněl na frekventované slovní spojení „České baroko“?

Mezi církevní odkazy, s kterými je možné se setkat během cestování, patří například boží muka, kapličky nebo kříže. Právě s nimi je spojena existence nevšedních stromů. Jejich účel na těchto místech mohl mít vždy různé příčiny. Tyčí se na určitém místě s cílem odkázat na památku jistého světce. Mohou ale také znamenat něco hlubšího, připomínku na něčí úmrtí nebo naopak záchranu lidského života. V duchovním významu jsou také schopny vyjádřit ocenění za „zázrak“, který se na místě udál. Je nutno připomenout, že stromy byly vysazovány současně s dokončením sousedící stavby, která po letech nemusela příliš změnit svou tvář. Nikoliv však samotné stromy, které postupem času rostly, až se v některých případech staly skutečně dominantními dřevinami, které získaly také orientační smysl a v mnoha případech příhodně zapadly do místního terénu (Hrušková a Michálek, 2011).

Při pohledu na problematiku související s podivuhodnými stromy by nebylo dobré přehlédnout i ty, které třeba žádnému konkrétnímu účelu nesloužily a nebyly zasazeny s jasnou a cílenou představou, ale nakonec v průběhu let se z nich stali výrazní a nepřehlédnutelní „velikáni“. Takové se nejčastěji vyskytují osamocené v rámci takřka „nekonečného“ prostoru, jehož podkladem mohou být rozsáhlé louky. Díky těmto propozicím měli možnost dorůst do významných rozměrů a stát se překrásnými přírodními úkazy, které neodmyslitelně splynuly se svým okolím (Hrušková a Michálek, 2011).

Poutní místa a kláštery, i s těmi je spojen osud řady výrazných stromů. Řada z nich, již věkem pokročilých, povznáší tyto stavby ve smyslu jejich působivosti a věrohodnosti směrem k lidem, kteří je navštěvují a nechávají se kochat jejich krásou. V každém případě

souznění památek tohoto typu s obdivuhodnými a unikátními stromy vytváří nevšední spojení, které v sobě ukrývá smyslnost a duchovní hloubku. Dalo by se říci, že tato skutečnost je až nepostradatelná, neboť lidé se v mnoha případech vydávají navštěvovat tato místa za účelem nabrání životních sil a také k získání určité naděje. Tím dostávají podobné památky další rozměr kromě toho historického. Nebude od pravdy daleko skutečnost, že mohutné koruny přítomných stromů v blízkosti významných poutních míst, jež poskytují často vyhledávaný stín, mohou mít na člověka blahodárný, až možná léčivý vliv (Hrušková a Michálek, 2011).

3.3.3 Stromy svědky historických událostí

Historie a stromy jsou spolu vzájemně nepochybně provázány silným poutem. Při řadě historických událostí hrály významnou roli a zapsaly se nesmazatelně do dějin. Díky své dlouhověkosti jako by k tomu byly takřka předurčeny.

Svou roli sehrály například v souvislosti s několika hrady. Příkladem může být lípa, která se nachází v dnešní Kamenici nad Lipou v oblasti kolem města Pelhřimov. Počátky vzájemného vztahu mezi tehdejší hradem a stromem se linou až do skutečně velmi staré doby, ve které své počátky nalézaly první hradní stavby a další sídliště. Bylo to období, v němž naše území disponovalo temnými a nepropustnými hvozdy. Při založení místního hradu byla současně vysazena i zmiňovaná lípa, to vše se odehrálo ve 13. století. Ta ostatně měla pro město takový význam, že se plnohodnotně začlenila do jeho názvu. Zatímco hrad postupem času vymizel a změnil se v zámek, lípa na svém místě zůstala do dnešní doby, a jak je z výše zmíněných informací patrné, její stáří je obdivuhodné a zaslouží tu největší úctu (Hrušková a Michálek, 2011).

Do dějin českého národa se nesmazatelně zapsalo sdružení, jež neslo název Jednota bratrská. Své prvotní aktivity započalo během 15. století a mělo významný dopad na život lidí v zemi. V souvislosti s významnými stromy přitahuje toto uskupení návštěvníka do oblasti pod Orlickými horami, konkrétně do obce, která nese název Kunvald. Není to čirá náhoda, poněvadž právě zde je možné dohledat první zmínky související s činností jednoty. Lípa, jež zde roste, je opředena pověstí, která se zmiňuje o skutečnosti, kdy v důsledku počátečního odloučení českých bratří byly v daném místě zasazeny tři stromy, které měly za cíl vyvolat v sobě nositele třech atributů, kterými byly láska, víra a naděje. V průběhu času se sazenicím dařilo, a dokonce se spojily do takové míry,

že z nich vznikl jeden silný strom. V průběhu 20. století ovšem nepřízeň počasí zapříčinila ulomení části stromu a poškozená součást lípy byla přikryta. Později v blízkosti „poraněného“ místa vyrašil výhonek, z kterého došlo k nebyvalému rozvětvení, což způsobilo zaplnění volného prostoru, a dnešní koruna stromu vypadá, jako by v podstatě k žádné nepříjemné události v minulosti nedošlo. Jedná se vůbec o jeden z nejznámějších stromů v kontextu České republiky. Zmiňuje se o ní velké množství publikací, včetně známých spisovatelů. Ostatně není divu, významným způsobem souvisí s historií české země (Hrušková a Michálek, 2011).

Stromy byly často svědky nepříliš pozitivních událostí, které se během let udály. Mezi takové lze zcela jistě zařadit například různé válečné konflikty, které za sebou často nechávaly velké množství mrtvých a také ponurou a nepříliš záviděníhodnou atmosféru a situaci v místech, kde se odehrávaly.

Valašsko, na první pohled malebný kus území, s nímž se každému ihned vybaví rozsáhlé pastvy s bělajícími se ovce. Ovšem zdání může klamat, protože v těchto končinách neprobíhal život pokaždé idylicky. Za mnohé stačí zmínit „nekonečné“ nájezdy různých kmenů. Tataři či Turci, to byli jen jedni z několika útočníků na zdejší místo. V oblasti docházelo k přepadání, které zřídka někdo dopředu očekával, a to nebylo zrovna příjemné, co se způsobu přístupu k místním lidem týkalo. Nájezdníci se snažili vydrancovat co nejvíce sídel a bohužel také řadu z nich vyplenili. Příkladem upomínajícím na tyto ohavné činy budiž Lípa v obci Francova Lhota, která v sobě nese vzpomínku na tragický útok tatarského tažení, které se odehrálo v 17. století. Obec byla zcela zpustošena, během doby zde vznikla nová. Život v těchto místech dávno nabral jinou podobu, ale významný strom jakožto „mlčenlivý svědek“ tu zhlíží do okolní krajiny stále (Hrušková a Michálek, 2011).

Zajímavým odkazem jsou pak stromy, vážící se k období kolem roku 1848, respektive přímo k němu. V dějinách Evropy i v rámci českých zemí se stala velice významná věc. Nebylo to nic jiného, než konec roboty, která do té doby působila řadě lidí nemalé potíže. S ní se pojila negativní slova, jakými byla nadvláda, ponížení nebo těžká práce. Aby se na tuto událost nezapomnělo, na řadě míst vyrostly stromy, které mají za cíl ji připomínat. Úlevu, kterou zrušená robota přinesla, by měl člověk „nasát“ prostřednictvím odkazu v podobě vysazených stromů, jež na onu dobu „pamatují“. Takových je po území Česka relativně velké množství. Za mnohé je možné jmenovat starý

dub, který se nachází v Železných horách nedaleko rybníka s příznačným jménem Peklo. Vsazen byl několika lidmi, kteří odcházeli z roboty, jež pro ně byla tou poslední (Hrušková a Michálek, 2011).

3.3.4 Stromy významných osobností

Známostí je také to, že mnoho důležitých stromů bylo a je spojeno s historicky významnými osobami národa českého. Tato souvislost má samozřejmě více příčin. Nicméně poukazuje evidentně na jeden podstatný a velmi pozitivní fakt, kterým je kladný vztah tehdejších lidí, dokonce i velmi významných osob, k přírodě, potažmo k samotným stromům. Je jistě příkladné vidět, když významný panovník českého státu vzhlížel ke koruně zajímavého stromu a vzdával mu svůj obdiv.

Jedním z takových byl ve 14. století Karel IV. Velmi vzdělaný muž, který vyčníval svými znalostmi v rámci celé Evropy, která ho také patřičně uznávala. Však se také mohl pyšnit dvěma významnými tituly. Byl totiž nejen českým králem, ale zároveň římským císařem. Za jeho éry došlo, jak je ostatně dobře známo, k povznesení českého státu na vysokou úroveň. Zasadil se o stavbu mnoha pamětihodností, jednou z nich byl velice známý hrad Karlštejn. Právě k němu je třeba směřovat pozornost v souvislosti s podivuhodnými stromy. Český panovník tam totiž s láskou vysedával pod dubem, který měl velmi rád. Bohužel do dnešních dnů se tento strom nedochoval, ale kousek pod místem, kde měl údajně růst, se nachází tzv. „Dub sedmi bratří“, který je mladší a patrně se na daném prostranství vyskytuje už z období třicetileté války. I na něm se již podepsal „zub“ času. Vzhledem k okolnostem, kdy kolem něj prochází významná turistická cesta a v přímé blízkosti se nalézají významný Karlštejn, dochází obdivovat tento strom poměrně velké množství návštěvníků, kteří ho dokáží takřka jistě patřičně ocenit (Hrušková a Michálek, 2011).

Mezi nejznámější a současně nejstarší význačné stromy v České republice patří tzv. „Oldřichův dub“, jenž roste nedaleko Peruce. Ano, jak jistě mnozí tuší, jedná se o strom, jenž je opředen dobře známou pověstí o Oldřichovi a Boženě. Zmiňován je také již v Dalimilově kronice (první kronika psaná česky), jejíž vyhotovení se datuje do 14. století. Je velmi rozrostlým stromem, na kterém je vidět, že již nepatří mezi ty nejmladší. Také se na něm poznamenalo nevděčné jednání člověka, který v něm podvkrát zapálil oheň. Přes veškeré nesnáze, které ho provázely, bojuje dále,

ale i tak je patrné, že jeho „elán“ není zrovna dvakrát oslnivý. Při jeho návštěvě je možné si povšimnout přítomnosti stále zelených listů, které v sobě ještě skýtají určitou naději. Části kořene jsou patrné na první pohled, neboť se linou skrze okolní podloží. Šíře kmene pak vyvolá údiv u každého, kdo se před něj postaví. Podobné myšlenky pak probíhají člověku hlavou, když ji zakloní a dívá se směrem vzhůru dovnitř majestátní koruny (Hrušková a Michálek, 2011).

Jiří z Poděbrad byl bezpochyby velice významnou osobností dějin českého národa. Mimo jiné je známa skutečnost, že se jednalo o posledního krále českých zemí, který se dostal na trůn na základě řádné volby. Dalo by se říci, že slovo pořádek ho velmi dobře charakterizovalo a bylo mu vlastní. Možná také proto odsuzoval řešení sporů válečnou metodou a přikláněl se jednoznačně k dohodám vytyčených mírovou cestou. Na základě pověsti je s tímto panovníkem spojena lípa, která roste v obci Úhrov v okolí města Chotěboř. Tento strom měl být svědkem rozpravy Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem. Jejich setkání proběhlo ve vedlejším stavení a odehrálo se během vpádu uherské armády do Čech. Výsledkem tohoto jednání bylo, že král Jiří se nechal „obalamutit“ Korvínovými řečmi a jeho armádu nechal propustit ze svého obležení. Po mnoha uběhlých letech zůstalo z onoho stromu prakticky kmenové torzo, z něhož trčí některé nárůstky a na němž je možné nalézt nejednu prasklinu. Větvě, které by se pyšnily čerstvým zeleným listím v plné síle, je možné evidovat poskrovnu. Mladé výhonky je možné vysledovat také při zemi okolo poměrně mohutného kmene, které upozorňují na skutečnost, že místní lípa se rozhodně nechce vzdát osudu. Na onu výše zmíněnou událost související se setkáním Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem v těchto místech upozorňovala také tabule s příslušným textem. Svědectví o vítězství českých vojsk nad Korvínovou armádou je možné přiřknout také ještě jedné lípě, která se nachází poblíž druhého nejvyššího bodu Železných hor, kudy táhl Matyáš svoji vojenskou družinu. Od okolních dřevin, které jsou často mladší, se pozná snadno. Vděčí za to svému objemnému kmenu, kterým disponuje (Hrušková a Michálek, 2011).

Je možné konstatovat, že co se počtu týče, nejvyšší zastoupení v oblasti národního cítění mají významné stromy spojené s Janem Žižkou z Trocnova. Jednalo se o vynikajícího vojevůdce, jehož nepřátelé z něj měli častokrát „noční můru“. Pro lidi chudé pak představoval symbol hrdiny, neboť se neváhal postavit čelem útlaku a špatnostem. Naopak udatně a s chutí bojoval za sebe a ostatní lidi. A šlo mu to vskutku

na výbornou, neboť vítězství mu bylo skutečně vlastní. Nebylo proto vůbec podivné, když po jeho smrti se z něho stal symbol síly a oddanosti. Jeho osud byl významnou měrou spojen se stromem, jenž měl být jeho rodným místem. Měl rozsáhlou dutinu, ve které měl Jan údajně spatřit světlo tohoto světa. Protože se jednalo o dub, lidé věřili, že bojovník získal obdobné vlastnosti, které jsou všeobecně přisuzovány tomuto stromu. Mělo se tak stát i díky oné skulině, která mu umožnila přečkat čas v začátku jeho života před řadou bouří a dalšími výkyvy nevlídného počasí. V důsledku velké obliby Jana Žižky u prostého lidu a jejich nezměrné úctě k němu, nakázal v 17. století probošt z borovanského kláštera, kterému v té době Trocnov náležel, aby byl památný dub zklidivován a vše, co z něj zbude, ať je spáleno. Žižkův odkaz byl ovšem tak silný, že lidé pařez z pokáceného stromu vyjmuli a rozdělili ho mezi sebe na mnoho částí, kterými pak například vyplňovali topůrka do sekyrek, případně měly uschované štěpky přímo u sebe během každodenního pohybu. Během 19. století vyrostl na místě údajného Žižkova narození památník, který do dnešních dní přináší vzpomínku na tohoto českého „velikána“, jenž se nesmazatelně zapsal do dějin svými činy (Hrušková a Michálek, 2011).

Svůj význam pro český národ měl nezpochybnitelně kněz, který mimo jiné hlásal v Betlémské kapli a prosazoval nutnost nezapomenout na tradice a zvyky svého vlastního národa. Byl mimo jiné také profesorem a po čas i rektorem na Karlově univerzitě v Praze, kde působil jakožto vzdělaný a uvědomělý člověk, který nakonec neváhal obětovat život kvůli tomu, aby zůstal věrný svému přesvědčení. A také se nikdy nehodlal smířit se lží. Jeho jméno je každému zcela jistě dobře známé. Nebyl to totiž nikdo jiný, než Jan Hus. Za stromem, který se k jeho osobě nejvíce váže, se musí návštěvník vydat do oblasti kolem města Prachatice, konkrétně k obci Husinec, která je, jak již název napovídá, rodištěm samotného mistra. V nedaleké obci nesoucí název Chlístov se tyčí stará lípa, jež měla dle vyprávění sloužit pro Husova kázání. Lidé, kteří se shromažďovali k těmto proslovům, vysedávali údajně i v koruně tohoto vzrostlého stromu. Pozoruhodný je v každém případě fakt, který poukazuje na stáří tohoto „jedince“, které se odhaduje zhruba na nějakých 700 let. Přirozenou věcí tedy je, že lípě bylo v průběhu času nutné pomoci určitými lidskými zásahy, které měly za účel udržet ji v co nejlepším stavu. Známou a zároveň fascinující věcí je schopnost regenerace u mnoha stromů. Lípy tuto skutečnost potvrzují dvojnásob. V duchu tohoto „trendu“ pokračuje i ta místní a nyní dostala její koruna

charakteristické zakulacené rysy. A nic její kráse neubírá ani to, že její výška již není taková, jako bývala dříve (Hrušková a Michálek, 2011).

3.3.5 Stromy účastníky příběhů

Různé podivuhodné stromy mohou být také v pozici účastníků určitých příběhů. Však se jich také během staletí odehrálo nepřeberné množství a tak není divu, že i leckterý strom si v nějakém z nich zahrál často i důstojnou roli, za kterou by se jistě nestyděl kdejaký herec z lidského „světa“. Pro představu je možné vybrat následující peripetie.

Jeden ze zajímavých příběhů se váže k osobnosti krále Václava III., pocházejícího z přemyslovského rodokmene. Jednoho dne se při svých oblíbených loveckých výjezdech odloučil od zbytku své jezdecké družiny a zůstal sám uprostřed lesa. Usadil se pod mohutným dubem a rozhodl se počkat, až na něho účastníci lovu narazí. V okamžiku, kdy se před ním najednou vyskytlo zářivé, do očí bijící světlo, postihl ho velký údiv, neboť to, co viděl, s tím se nikdy během svého života nesetkal. Tancovaly kolem něj víly, kromě toho ještě na místo dorazil malý jelen, na něhož se snažil zaútočit přibíhavší vlk. Král nelenil a okamžitě svoji kuší zamířil šíp proti okázalému dravci. Střela sice minula zamýšlený cíl, nicméně celý výjev byl najednou zčista jasna pryč, stejně tak, jako přišel. Samo sebou, že na takovýto zážitek král nemohl jen tak zapomenout a následovně nechal vydat rozkaz, ve kterém městu Olomouc věnoval svůj vlastní les. Vázalo se to ovšem vcelku pochopitelně k oné prožité události, tudíž to bylo podmíněno kvalitní péčí místních o darovaný lesní komplex a zejména pak o vzrostlý dub, jež se stal svědkem a „spoluhercem“ v tomto králově ojedinělém a neuvěřitelném příběhu. Do dnešních dní je tento kus lesa v olomouckém majetku a známý strom se stal středobodem mnoha pohádek a příběhů. Dnes připomíná odkaz starého stromu mladší dub, jenž nese přízvisko „Král“ a jenž roste spíše do výše, neboť v okolním porostu nemá dostatek místa, aby mohl rozkládat své větve (Hrušková a Michálek, 2011).

Za dalším specifickým příběhem je možné se vydat do východních Čech. Tam se na Orlickoústecku na jednom z kopců vypíná hrad jménem Lichnice. V podhradí podél bývalé hlavní cesty k onomu hradu se nalézá dub opravdu nevšedních rozměrů. Stačí se jen podívat na kmen a nikoho asi nepřekvapí, že jeho obvod dosahuje čísla vyššího, než devět metrů. Jak už bylo zmíněno v této práci výše, Jan Žižka byl spojen s vlastnostmi, mezi které rozhodně patří síla, bojovnost, urputnost, tudíž není až tolik překvapující,

že místnímu dubu lidé během jeho růstu dávali také různé názvy spojené se jménem výrazného českého vojevůdce. Podle vyprávění byl tento nepřehlédnutelný strom svědkem události, spadající do období 16. století. Ve zdejších panství pobýval v tu dobu jistý Mikuláš Trčka z Lípy. Jednalo se o dosti krutého člověka, který si nebral s lidmi příliš servítky. Proti tomu jeho žena měla lidskou tvář a měla snahu lidem pomoci v jejich nesnázích. Když se vydal její manžel na nucenou cestu do oblasti Uher, nechal poslat po rytíři, jehož jméno bylo Vilém, vzkaz, ve kterém zněl manželův požadavek v tom smyslu, že jeho paní musí nějakým způsobem pozdržet dorazivšího rytíře po dobu, než se vrátí její manžel ze zahraniční mise. Co osud nechtěl, Vilémovi se Kateřina (Mikulášova žena) zalíbila natolik, že se do ní prostě a jednoduše zamiloval. To byl samozřejmě velký problém, a jak se později ukázalo, tak také osudový. Paní Kateřina námluvám mladého rytíře dlouho a s úspěchem odolávala. Až do posledního možného dne, kdy kývla mladíkovi na jeho prosbu o vzájemnou schůzku, která se odehrála právě u místního dubu. Jak by leckdo možná očekával, jako naneštěstí se vrátil z daleké štace manžel Mikuláš a jeho verdikt byl zcela neúprosný. Manželku poručil zadržet přímo na hradě a nebohý rytíř skončil na špalvu, kde mu kat setnul hlavu. Této tragické události měl přihlížet dub, jenž se stal oběma aktérům nakonec osudným. Naproti tomu pro samotný strom se postupem času staly osudné nehezké lidské zásahy a také na něj neúprosně působil běh času. Nicméně díky štěstí a obětavosti místních lidí roste dále. Došlo k vyčištění útrob kmenu, odumřelé větve byly odstraněny, potřebná místa zakonzervována. Ačkoliv trochu vymizela někdejší majestátnost, podstatné je, že život tohoto „krasavce“ byl zachráněn ještě včas (Hrušková a Michálek, 2011).

S urostlým dubem se pojí také příběh pojednávající o prostředí kolem zámku Petrohrad u Podbořan. Název je to jistě více než honosný. Schválně, ať se každý sám sebe zeptá, jestli se mu při tomto označení nevybaví spíše významné ruské město, kde se nachází slavná Ermitáž? V zámeckém parku na samém okraji místního lesa je možné narazit na mnoholetý dub. Často se mu přezdívá „Selský“. Důvodem je podle pověsti přítomnost mnoha setkání na tomto místě, jejichž účastníky byli rychtáři z okolních obcí, kteří měli rebelské úmysly a zde se navzájem domlouvali, co, kdy, kde a jak podniknou. Vzhledem k opuštěnosti zdejšího místa se jednalo o výbornou lokalitu pro řešení takovýchto „záležitostí“. V každém případě vzpoura místních nedopadla pozitivně a v té době údajně jeden ze zklamaných účastníků bojkotu vyhlásil,

že nespravedlivé jednání bude pokračovat po dobu, co se bude přítomný dub pyšnit zelenavým listím. S ohledem do budoucna i pro naši dobu to nebyla dobrá vyhlídka, už jenom proto, že strom je aktuálně hezký a zelená barva je na něm zřetelně patrná. Současně se řadí k největším významným dubům na území České republiky. Je také kvalitně ošetřen a chráněn oplocením proti případným nekalým praktikám některých lidí (Hrušková a Michálek, 2011).

Zajímavé je, že v mnoha případech existují v souvislosti s podivuhodnými stromy zejména události, jejichž obsah či konec není vůbec veselý. Skoro to vypadá, jako kdyby katastrofické příběhy byly snadněji uchovatelné v hlavě, než povídky se šťastným závěrem. Městečko Libáň, které je situováno v oblasti kolem „města pohádek“, tedy v okolí Jičína, má ve svém blízkém sousedství dva důležité stromy, které sehrály svoji roli v neveselých událostech. Borovice, která roste tak trochu osamocena na vyvýšeném pahorku, byla svědkem skutečně tragické chvíle, při které přišel o život místní farář. On sám přitom šel uprostřed temné noci do sousední vesnice k umírajícímu hospodáři, který si vyžádal poslední pomazání. Když už svítalo, vracel se domů skrze les a nedostatečně kontroloval, co se děje v jeho blízkém dosahu. Bohužel se mu tato skutečnost neblaze vymstila. Nedaleko před cílem své zpáteční cesty byl sprostě přepaden a zavražděn. Buď někdo na jeho památku vysadil onu borovici v místě této nešťastné chvíle, nebo možná nějaké to semínko zakořenilo z poházených šišek, které nad ránem převážela výměnkářka, jež našla bezvládné tělo farářovo. V dnešních dnech se má strom, připomínající negativní zážitek, dobře a je na něho velmi hezký pohled. Vzhledem k volnému prostranství, které ho obklopuje, má možnost růst do své plné krásy a přispívá k tomu i dostatek slunečního světla, které mu dodává potřebou sílu pro kvalitní růst. Druhým podstatným stromem v této lokalitě je habr. Jedná se o letitou dřevinu, která disponuje nevšedním tvarem, který ovšem nevznikl sám od sebe. Do tohoto stavu ho dovedli lidé, jež mu zlámali a spletli větve do takových pozic, v nichž se mohou dobře schovávat přítomní bažanti. V době dávno minulé, která spadá až někam více než 300 let zpátky, se však tento strom „účastnil“ pesimistického děje, který se, dle zápisu z místní kroniky, nejspíše skutečně odehrál. V hlavních rolích se zde objevují bohatý mlynář, jeho dcera, chudý nápadník a panský myslivec. Mlynářova dcera měla být na jeho přání provdána za panského myslivce. Jenomže prosby otce dcera nehodlala vyslyšet a chtěla za muže Jiříka, jenž rozhodně nebyl z bohaté rodiny. Otec tak „upekl“ lest a zajistil přesun

chudého chlapce na vojnu. Naneštěstí pro mlynáře byl Jiřík a jeho pluk ubytován v Libáni, a tudíž se zamilovaný pár mohl znovu vídat. Myslivec si ovšem jednoho dne svého souputníka našel a během jejich vášnivé diskuse ho navíc střelil, což mladík nepřežil. Stalo se tak v místě, kde dnes stojí zmiňovaný habr. Vrahovi byla setnuta hlava a dceři otec zařídil nového a zajištěného muže. Zda z toho byla šťastná a jak její život probíhal dále, se už nepíše (Hrušková a Michálek, 2011).

Nejurostlejší dub v okolí města Chebu je spojen s finální cestou Albrechta z Valdštejna. Tento známý vévoda unikal právě do zmíněného města, když mu v patách byli jeho nepřátelé. Na své cestě se pozastavil u zajímavého dubu, který tak později (ve 20. století) dostal přízvisko „Valdštejnův“. Jak je známo, Albrecht byl následně příští den zavražděn. Vše se odehrálo během 17. století. V dnešních dnech je na stromě patrný zejména jeho kmen, jenž je dutý a svou strukturou lehce odráží podobu velkého poháru. Strom působí dobrým dojmem, jeho aktuální stav je i s přispěním nezbytných drobných lidských zásahů kvalitní. Jeho koruna je složena především z mohutných větví a je hustě porostlá (Hrušková a Michálek, 2011).

S básníkem Theodorem Körnerem se pojí výrazný a starý dub, který se nachází na Karlovarsku v obci jménem Dalovice. Mladý poeta ve svých dílech oslavoval silný strom, k němuž nejen on sám obdivně vzhlížel. Původně bylo na onom místě takových stromů více. U toho posledního, který se ještě dnes nevzdává podlehnout osudu času, se nachází pomník s odkazem na německého básníka, jehož jméno aktuálně tato výrazná dřevina nese. Sám autor narukoval do armády, kde bohužel během napoleonských válek padl. Na dubu je vidět, že je poznamenán proudem času. Však už stojí na svém místě pěkně dlouhou dobu. Jeho „chut“ vydržet dále růst a pokračovat ve své bohaté životní pouti ho staví do role velkého „bojovníka“, který se rozhodně jen tak nepoddá. Jeho aktuální situace je uspokojivá. Lidem naštěstí nebyl lhostejný a vhodnými úpravami pomohli k jeho zachování. Parametry má tento „obr“ skutečně úctyhodné. Tyčí se do výšky více než 20 metrů a po jeho obvodu člověk naměří téměř 9 metrů (Hrušková a Michálek, 2011).

Hlad a bída. To nejsou zrovna slova, která by chtěl člověk slyšet, natož poznat podobnou situaci sám v nastalé realitě. V minulosti ovšem k takovýmto situacím nezřídka docházelo. Stalo se tak například i během válek, které zmítaly území tehdejšího Rakouska v bitvách proti Napoleonovi. Jeden z příběhů se váže k obci, která nese název Rašovice.

Jedná se o vísku, která se nachází v poměrně vysoké nadmořské výšce, takřka na úpatí známe hory Ještěd. V jedné místní chaloupce bydlela babička, která se starala o tři holčičky, jejichž oba rodiče bohužel zemřeli. Bylo to období skutečně nepříznivé, zejména z hlediska nedostatku potřebné stravy. Babička, která už měla nějaké životní zkušenosti, věděla, že v takové nouzi se dají k jídlu využít listy javoru. A tak hned z jara, když začalo pučet první listí, chodila na jeho sběr a po několika potřebných úpravách ho podávala dětem. Jednalo se v té době o jediný druh pokrmu, kterým mohla holčičky dosyta zaplnit. Právě díky listům z javoru se všichni zachránili. V následujícím roce, jako poděkování, vysadila babička a její tři ratolesti, které měla na starost, čtyři kleny v sousedství jejich chalupy. Stromy však byly umístěny velmi blízko sebe a tak s postupem času srůstaly v jeden mohutný. Původní obytné sídlo naneštěstí kolem poloviny 19. století vyhořelo a na jeho místě vyrostlo nové a hezké obydlí, které spolu s přilehlým javorem dobře zapadá do místní krajiny (Hrušková a Michálek, 2011).

Na tomto příběhu je krásně vidět, jak důležitý a hluboký vztah se může mezi člověkem a stromem vytvořit.

Se šťastným koncem je také příhoda spojená s velkým dubem, který roste v blízkosti Pěčína, jenž je situován pod Orlickými horami. Měla se tu stavět nová trať. Na tom by možná nebylo nic zvláštního, kdyby se po veškerých přípravách a činnostech nezjistilo, že přesně v dráze nových kolejí stojí výrazný strom. Je to možná až neuvěřitelné, ale přestože již byl odkoupen železniční správou od minulého majitele, tak strom zůstal zachován a v dnešní době tak můžeme obdivovat jeho skutečnou krásu. Poukazuje to na zásluhný čin a ukázkové myšlení našich předků, kteří raději posunuli železniční koridor, aby mohl strom zůstat na svém místě a mohl pokračovat ve svém bohatém životě. Rozum, cit a jistý smysl pro ekologii v tomto případě jednoznačně zvítězily nad bezhlavým a zaslepeným pracovním postupem. Tento okamžik spadá do počátku 20. století a je výborným příkladem pro dnešní a budoucí generaci, aby si uvědomila, co je v životě důležité a že je leckdy třeba ustoupit ve svých plánech, pokud by to mělo být na úkor poškození přírody. Dnes kolem dubu v těsné blízkosti projíždějí vlaky a lidé ho tak mohou obdivovat během své jízdy. Díky svým charakteristikám se jedná o nepřehlédnutelný orientační bod v místní krajině (Hrušková a Michálek, 2011).

3.3.6 Stromy v životě umělců

Je také známo, že některé zajímavé stromy jsou spojovány s životem slavných umělců. Není to zase tak nečekané, neboť řada pozoruhodných stromů jistě dobře posloužila jako dobrý námět do nejednoho děje a kresby.

Z oblasti hudby a jejích významných představitelů je například možné zmínit jméno Giovanni Punto. Toho připomíná v Žehušicích, ležících nedaleko Kutné Hory, letitý dub, jenž stojí u staré zámecké budovy. U něho si jako malý hrál a kolem něj chodil každý den domů. Dalším významným hudebníkem, jehož jméno je spojeno například se známým hradem Hukvaldy, není nikdo jiný, než Leoš Janáček. Jeho postava se neváže k jednomu konkrétnímu stromu, nýbrž k většímu množství. Jedná se o mnohaleté habry, duby, lípy nebo jilmy, jež se nalézají v lesích a oboře, které jsou v prostranství okolo hradu. Místní přírodní krásy uchvátily známého skladatele natolik, že jim vtiskl ve svých dílech důstojnou roli. Není také vůbec divu, že se do zdejšího místa, kde se ostatně narodil, velmi rád vracel v průběhu svého celého života (Hrušková a Michálek, 2011).

I s výtvarným uměním mají nevšední stromy co dočinění. Právě v tomto oboru lze možná nejlépe zachytit přírodní úkaz v jeho plné kráse.

Velice zdařilé kresby památných stromů má na svědomí například Jaroslav Turek, který ilustroval několik publikací. Mezi další jména spojená s obdobnou činností patří například Václav Sivek nebo Jaroslav Průcha, jehož stromy plné květů vyplňovaly jeho obrazy. Zajímavostí je, že není zvykem, aby byl jednotlivý strom přímo vázán k jedné určité osobě. Neobsahuje pak ve svém názvu ani jeho jméno. Spolehlivé vysvětlení pro tuto skutečnost je takřikajíc „ve hvězdách“. Určitou možností je tvrzení, které říká, že významní lidé v oboru výtvarnictví chtěli tímto vyjádřit svůj názor na rovnocennost všech stromů. Žádný pro ně nebyl speciální a nebyl nadřazen nad ostatními. Našla by se ovšem sem a tam nějaká výjimka, která, jak se ostatně říká, potvrzuje dané pravidlo. Jaroslav Panuška rád vyobrazoval v rámci svých děl dub, jenž rostl v blízkosti jeho chalupy a na který viděl přímo z okna. Právě ten nese odkaz na umělcovo jméno. Ve Lnářích, nacházejících se v blízkosti města Blatná, je možné narazit během putování zdejšími místy na lípu, která je spojena s významným malířem barokního období. Je to autor mnoha významných obrazů, z nichž je možné jmenovat například Klanění tří králů, jehož originál je součástí interiéru zámecké kaple Zjevení Páně ve Smiřicích. Toto východočeské městečko je situováno v přímé blízkosti Hradce Králové. Jak je patrné

z výše uvedených informací, jedná se o Petra Brandla. K onomu stromu, jenž dnes nese jeho jméno, rád chodíval sedávat, aby zde našel potřebný klid a také sílu na malování velkého plátna určeného pro kostel sousedící s tímto stromem. Místní oltářní obraz nese název Nejsvětější Trojice s Pannou Marií a řadí se jednoznačně mezi ty nejvýznamnější v kontextu autorovy tvorby. I dnes je možné nechat se unést krásným výhledem do krajiny z místa, kde stále roste tato známá dřevina (Hrušková a Michálek, 2011).

Zvláštní stromy jsou také spjaty s osudem několika spisovatelů. Takový je možné obdivovat v oblasti kolem města Liberce. Lípa rostoucí v obci Světlá pod Ještědem se stala hlavním objektem v povídce autorky Karolíny Světlé. Právě odtud získala tato žena svůj pseudonym, pod kterým tvořila. Zdejší krajina pod Ještědem se jí zalíbila a zmiňovala se o ní v rámci svých děl. Pod lípou spisovatelka během letních dnů ráda trávila svůj čas a rozjímalala za zvuku přítomných včel, které se jaly opylovat místní květy. Je tedy zřejmé, proč strom nese autorčino jméno. V dnešních dnech se má vzhledem ke svému stáří relativně dobře a po určitých výpravách je její stav „stabilizovaný“. Pro návštěvníka zdejšího místa je jistě jedinečné uvědomění pocitu, když vloží svou ruku na letitý kmen, že to samé před mnoha lety nejednou učinila sama Karolína Světlá. Významný dub, jenž má již také něco za sebou, může turista na svých cestách nalézt u zámeckého rybníka obce Proseč – Obořiště. U něho se často vyskytoval osamocen Karel Havlíček Borovský, který zde čekal na svou slečnu, jejíž jméno bylo Julie Sýkorová. Během těchto chvil si krátil čas psaním, případně hrou na kytaru. Současný stav stromu je vzhledem k jeho věku, který je více než 500 let, vynikající. A téměř jistě ho žádný návštěvník nezamění, neboť jeho kmen je, co se šíře týče, v porovnání s okolními stromy skutečně jedinečný. V souvislosti s význačnými stromy je nutné zmínit také člověka, který o nich začal psát již před mnoha lety. Je jím J. E. Chadt – Ševětínský. Jeho počáteční zápis spadá až do roku 1895. Tehdy se věnoval popisu nezvyklého smrku, který rostl v Lysicích nedaleko Boskovic, konkrétně v místní oboře. Na tom samém místě byl s odstupem času smrk vykazující obdobné parametry pojmenován Chadtovým jménem. Bohužel během několika málo let skončila jeho životnost, a tak musel být zvolen nový kus, jenž odpovídal nevšedním rozměrům, a dnes tedy nese autorovo jméno a také číslici II. Pozitivní skutečností také je, že kromě úctyhodné robustnosti se těší vynikajícímu zdravotnímu stavu, což by mohlo být předzvěstí jeho velké dlouhověkosti. Se stromy je také poznamenán život spisovatele Karla Klostermanna, jehož připomíná velkolepý dub, nacházející se v zámeckém areálu Štěkeň

blízko Strakonice. Tento muž měl „na svědomí“ mnoho děl, v nichž spojil svůj děj právě nezdárka kdy s pozoruhodným stromem. Celou řadu z nich osobně poznal během svého pobytu v přírodě. Jeho život byl vázán především do oblasti Šumavy, které tak logicky věnoval značnou pozornost. V posledních chvílích života vzhlížel Klostermann z okna jeho pokoje ke zmiňovanému dubu a jeho větvím, jež jako by symbolicky směřovaly vzhůru k nebi. Také v návaznosti na tento fakt byl strom označen jménem slavného autora, jehož život byl do značné míry zasvěcen přírodním krásám (Hrušková a Michálek, 2011).

Umělci a významné osobnosti se výsadbě stromů věnovali také v jiných zemích po Evropě. Například v Anglii, Holandsku nebo Francii a to zejména v souvislosti se zvelebováním krajiny v blízkosti zámeckých a královských sídel. Příkladem by tak mohl být známý komplex Versailles (Lawrence, 2006).

3.3.7 Stromy s menším „věhlasem“

Mezi nejčastěji zmiňovanými podivuhodnými stromy byly dub, lípa, případně javor. Skoro by se zdálo, jako by jiné druhy nepřitahovaly pozornost lidí. Copak ostatním stromům nepřisluší právo mít jistou „výsostnou“ pozici mezi ostatními? Nedosahují snad výraznějších rozměrů, nedožívají se potřebného stáří nebo nedotvářejí specifický ráz konkrétního místa? Jisté odpovědi na tyto otázky je možné vyčíst v následujících řádcích.

Tis je všeobecně známá dřevina, která se lidem „vryla“ to paměti i díky svým jedovatým účinkům. Někteří by dokonce mohli tvrdit, že se jedná o cizokrajný kus, neboť svým vzhledem skutečně mnoho podobných druhů ve volné přírodě neroste. Věk některých tisů se může pohybovat okolo 400 let. Jejich výskyt není v České republice tak hojný, jako je tomu například na území Velké Británie nebo Francie, kde i jejich věk dosahuje závratnějších hodnot. Lidé si již v minulosti povšimli, že dřevo těchto stromů je vhodné například k výrobě luků. Mezi jeho neodmyslitelné charakteristiky se řadí pružnost, odolnost a pomalý růst. Zajímavou lokalitou, kde je možné „narazit“ na velký počet těchto neobyčejných dřevin, je zřícenina hradu Netřeb. Tato lokalita se rozprostírá v okolí města Domažlice. Na zdejším opuštěném místě je možné nalézt okolo 200 tisů. V případě, že by se chtěl člověk podívat, jak vypadaly podobné stromy v dobách minulých, je třeba navštívit památný tis. Jako nejvýraznější bývá označován „jedinec“ v obci Vilémovice nedaleko Ledče nad Sázavou. Vzhledem k volnému prostoru, který se kolem něj vyskytuje, může téměř nerušeně růst a jeho koruna je přímo výstavní. Za nejstarší

exemplář je poté považován strom v Kropáčově nedaleko Cvikova, který je umístěn na konci obce a musel se přizpůsobit místním poměrně tvrdým přírodním podmínkám. Legendy dokonce hovoří o věku 1 500 – 2 000 let, realita spíše poukazuje na nějakých 400 – 500 let, což by i tak bylo pro tento druh obdivuhodné (Hrušková a Michálek, 2011).

Jeřáb oskeruše bývá označován jako odkaz na období starého Říma, jehož vliv byl zjevný až na území dnešní České republiky. Dřevo těchto stromů vykazuje rysy tvrdosti a celkově jsou charakteristické svojí mohutností. Dokonce k těm v okolí moravské Strážnice se váže označení v podobě jedněch z nejrobustnějších stromů v rámci celého světa. Nejstarší z nich jsou ve zdejším prostředí již nějakých 400 let a vykazují na tento druh skutečné obdivuhodné parametry. Tyto stromy mohou růst uvnitř lesů, ale také mimo jejich teritorium. Ty strážnické tak kupříkladu obohacují přírodu v lokálních vinicích (Hrušková a Michálek, 2011).

Hrušně nemusí být nutně jen ovocné stromy, které mají své místo v rámci lidských obydlí, respektive v přilehlých zahrádkách. Vyskytují se i ve volné přírodě, leckdy samostatně. Je samo sebou, že vztah mezi takovými stromy a lidmi byl vždy velmi úzký, neboť člověku poskytovaly obživu. Ale nejen to. Mimo jiné nádherně kvetly, voněly a umožňovaly vytvořit potřebný stín. Odumření podobných dřevin lidé zpravidla těžce přijímali a nebyli schopni ho jen tak lehce přejít, protože si k nim vytvořili relativně silnou citovou vazbu. Tento druh rozhodně nedosahuje, co se počtu týče, bukům nebo dubům ani „po paty“. Myšleno samozřejmě v souvislosti s množstvím vyhlášených památných stromů. Nicméně i tak se najdou zástupci, kteří se mohou pyšnit tímto označením a zasloužili si ho především zvláštností svého růstu, mírou velikosti a také houževnatostí, kterou na sebe upozorňují a odolávají tak obdivuhodně pochodu času. Z významných hrušní je možné jmenovat tu u Kublova v okolí Berouna, jež vybíhá zřetelně nad úroveň pole. Fotogenické jsou pak tyto stromy v polích nedaleko Bořic u Domažlic. Pro svoji výjimečnost je na pomyslném vrcholu pravděpodobně hrušeň z Lidic. Ano, je to ta obec, která byla krutě poznamenána osudem během 2. světové války. Místní významný strom zde zůstal stát a připomíná šílené hrůzy, které se kolem něj během válečného období odehrávaly (Hrušková a Michálek, 2011).

Mezi méně časté stromy, které mohou být také v kolonce památných, patří platan. Mezi jejich základní charakteristiky je možné zařadit významnou výšku a mohutnost. Nejstarší z nich je možné navštívit v Česku, přímo v jeho „srdci“. Hlavní město Praha

ve svých ulicích ukrývá tyto „velikány“ na území Malé Strany. Stáří je odhadováno zhruba na 200 let. Výrazný platan je také k vidění v Brně. Jihomoravská metropole ukrývá tento „klenot“ v areálu nemocnice u sv. Anny a tak má také místní strom několik speciálních a důležitých funkcí. Pro nemocné zde představuje malý kousek přírody a také naději, že v čase následujícím bude lépe. Nepochybně i díky tomu získal označení Strom roku 2001. Co se rozměrů týče, největším platanem se může pochlubit obec Bartošovice nedaleko Nového Jičína. Tento rozrostlý kus má korunu pokrývající něco kolem 1 000 m² plochy. Její obvod se pak zastaví na čísle 120, vyjádřeno v metrech. Váha je odhadována na úctyhodných a možná až neuvěřitelných 120 tun. Platany mají významné roční přírůstky v porovnání s celou řadou jiných stromů (Hrušková a Michálek, 2011).

3.4 Památný strom

3.4.1 Ochrana v minulosti

Již v dávných dobách je možné vysledovat prvky, které by se daly označit jako určité vyjádření ochrany. Stávalo se tak v souvislosti s „posvátnými“ háji a starými stromy. Zvyky v podobě uctívání takovýchto významných dřevin se nesly v čase z jedné generace na druhou. I během dnešních dnů se odkaz na obyčeje z minulosti uchoval například v souvislosti s vědomím, že určitý strom byl zasazen některým z předků konkrétního člověka a ten pak má v sobě jistou „automatickou“ tendenci o tuto přírodní zvláštnost pečovat, neboť má pro něj specifický význam (Reš a Štěrba, 2010).

O jisté úctě k nevšedním stromům se pojednává již v rámci Kosmovy kroniky. V období středověku se vázala ochrana významným způsobem na lesní celky. Tuto skutečnost dokládají různé historické dokumenty. Nařízení nesoucí název „Právo českého knížete Konráda Oty“, jež se datuje do 12. století, je evidováno jako jeden z nejstarších dokumentů tohoto typu. Pojednává se v něm o problematice lesního hospodářství a příslušných trestech, které se vázaly na porušování stanovených předpisů. V 18. století během vlády Marie Terezie pokračoval zájem o ochranu lesních porostů. Podrobnější podmínky pak upravoval takzvaný „Řád lesní“. Neobyčejnou vzpomínku na péči o historické stromořadí je možno vidět v pražské ulici, která nese označení „Pod Kaštany“. Na zdejším místě odkazují na někdejší rozsáhlou alej zbytky jírovců (Reš a Štěrba, 2010).

Termín přírodní památka byl poprvé použit německým profesorem Alexandrem von Humboldtem během jeho cesty po Jižní Americe na přelomu 18. a 19. století. Tímto způsobem označil staré a značně rozrostlé stromy, které objevil během svého putování v daných místech. Poté dále toto slovní spojení rozšířil Hugo Conwentz (ředitel přírodovědného muzea v polském Gdaňsku) a tím pádem začalo také zahrnovat parky, aleje nebo stanoviště, na kterých se nacházejí vzácné rostlinné druhy. Mezi 19. a 20. stoletím se v českých zemích památné stromy a jejich ochrana zmiňovaly především v souvislosti s počátkem a činností okrašlovacích spolků, které byly znalé v oboru. Mezi jejich mnohé aktivity patřilo vydávání odborných časopisů a publikací, které se zaměřovaly na památné stromy v konkrétních lokalitách a snažily se je co nejpodrobněji a nejodborněji popsat a představit veřejnosti. Za všechny je možné uvést do popředí dílo s názvem „Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“, jehož autorem je Jan Evangelista Chadt Ševětínský. Dokument byl zveřejněn během roku 1908 a jedná se o první velice podrobné dílo, mapující památné stromy na českém území. Svědčí o tom fakt, že i dnes je z něho možné zjišťovat užitečné informace, náležející do této oblasti zkoumání a vědy (Reš a Štěrba, 2010).

Před lety byl v platnosti zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. Na jeho základě docházelo k vyhlásování památných stromů ve dvou obvyklých podobách. První variantou bylo jejich označení jakožto chráněný přírodní výtvar, druhou možností pak byla jejich evidence v rámci chráněných přírodních památek. Samotné vedení seznamů, zahrnujících jednotlivé stromy, měla na starost příslušná krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Bohužel v celostátním kontextu docházelo k řadě nepřesností a evidenční systém vykazoval prvky nestability. Přispěla k tomu mimo jiné i skutečnost, kdy střediska nevyužívala stejné formuláře v rámci jejich administrativní činnosti. Nicméně přes všechna svá úskalí posloužily spisy alespoň jakožto informační základ, který se váže k památným stromům, jež byly vyhlášeny v dřívějších letech. Potřebné údaje byly převzaty pro potřeby ústředního seznamu ochrany přírody. Významné novinky a zpřehlednění situace kolem památných stromů přinesl později až zákon č. 114/1992 Sb., o němž je pojednáváno níže. Potřebné detaily poté dopravily vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb. a č. 60/2008 Sb. (Reš a Štěrba, 2010).

3.4.2 Ochrana v současnosti

Památný strom je vymezen především v souvislosti se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V paragrafu číslo 46 je řečeno, že za takovýto strom je možné vyhlásit významné stromy či jejich skupiny a stromořadí a tento akt lze učinit prostřednictvím rozhodnutí příslušného orgánu ochrany přírody. Tyto stromy nesmí být poškozovány, ničeny a rušeny v rámci jejich přirozeného vývoje. Případné zásahy vedené za účelem jejich ochrany musí podléhat souhlasu daného orgánu, jímž byla ochrana stanovena. Pokud by došlo k situaci, která může mít za následek negativní ovlivňování památných stromů, je možné, aby odpovídající orgán ochrany přírody určil potřebné ochranné pásmo, jež bude schopno udržet konkrétní významné dřeviny v bezpečí. V rámci této zóny je možné provozování adekvátních opatření a činností výhradně s odsouhlasením orgánu ochrany přírody, který je k tomuto kompetentní. Za předpokladu, že k takovému případu nedojde, náleží každému památnému stromu stálé pásmo ochrany, které tvoří kruh, jehož poloměr se rovná hodnotě 10 x větší, než činí průměr kmene, který je změřen 130 cm nad úrovní zemského povrchu. Ve vymezeném území je zakázáno provádět jakoukoliv činnost, která by způsobovala škodlivé následky s ohledem na přítomný strom. Mohlo by se jednat například o stavební práce, použití chemických látek nebo různé úpravy v terénu (Zákon o ochraně přírody a krajiny – mzp.cz, [b.r]).

Památné stromy nemusejí disponovat tímto statusem nutně po celou svoji existenci. Jejich ochrana může být v průběhu času zrušena. Učiněno tak může být odpovědným orgánem ochrany přírody a to jen na základě přesně vymezeného opodstatnění, pro které je možné využít výjimku v souvislosti s paragrafem 56. Památných stromů se týká také paragraf číslo 47 výše zmíněného zákona. Pojednává se v něm o následujících skutečnostech. Všechny památné stromy jsou součástí ústředního seznamu, ve kterém je možné je kdykoliv dohledat. Musejí být také patřičně označeny a k tomu se využívá informačních cedulí, které obsahují malý státní znak České republiky. Ministerstvo životního prostředí stanovuje podrobnější informace, týkající se možnosti značení památných stromů v přírodě a také v návaznosti na mapové materiály. Učiní tak prostřednictvím obecně závazného právního předpisu (Zákon o ochraně přírody a krajiny – mzp.cz, [b.r]).

3.4.3 Výběr památných stromů a navrhování jejich ochrany

Zákon č. 114/1992 Sb. udává, že návrh za účelem ochrany určitého stromu (v rámci kategorie památných stromů) může podat jakýkoliv občan České republiky. Seznam těchto významných dřevin se postupně formoval relativně dlouhou dobu a dalo by se říci, že průběh jeho tvorby byl víceméně nahodilý. Během zvažování, zda patřičný strom zařadit mezi památné, či nikoliv, je důležité brát v potaz řadu okolností. V tomto ohledu není rozhodně účelem někam „spěchat“. Při důkladné analýze je důležité posoudit několik podstatných složek, respektive hodnot. Mezi takové patří například biologická, krajinná, estetická, historická nebo ekologická hodnota uvažovaného stromu. Nedílnou složkou při výběru je také prozkoumání zdravotního stavu dané dřeviny. S tím úzce souvisí hledisko bezpečnosti vzhledem k blízkému okolí. V konkrétním návrhu je nutné specifikovat, která dřevina má být do evidence zapsána. Dále musí být upřesněno, v jakém místě se vyskytuje, a také je podmínkou řádné odůvodnění, proč je zrovna onen strom navrhován za účelem tohoto druhu ochrany. Jakmile dostane návrh svou finální podobu, dochází k jeho odeslání směrem k orgánu, jenž je způsobilý k vyhlášení památných stromů. Ten poté pečlivě a podrobně prostuduje přijatý dokument a zaujme k němu své stanovisko. Dále pak případně provede potřebné odborné dopracování, zhotoví oznámení v souvislosti s cílem, který má přinést vyhlášení památného stromu či jejich skupiny. Následně započne odpovídající správní řízení (Reš a Štěrbá, 2010).

3.4.4 Vyhlášení památného stromu

V kontextu se zákonem č. 114/1992 Sb. dochází k vyhlášení památných stromů prostřednictvím rozhodnutí kompetentního orgánu ochrany přírody. Samotnému rozhodnutí nutně předchází příslušné správní řízení a spolu s ním i sdělení účelu týkajícího se vyhlášení konkrétního památného stromu či jejich skupiny a stromořadí. Mezi účastníky řízení patří vlastníci nebo nájemci pozemků, na nichž se nacházejí památné stromy. Mimo to je účastníkem také osoba, která vlastní pozemek, do něhož zasahuje ochranné pásmo přítomného památného stromu a také obec nebo občanské sdružení, za předpokladu, že došlo k jejich písemnému přihlášení a to do doby 8 dnů ode dne, k němuž byly obeznámeny o začátku řízení. Je povinností postoupit konečný návrh k projednání také dotčeným orgánům státní správy (Reš a Štěrbá, 2010).

Rozhodnutí se skládá z několika částí. První je část výroková, v rámci níž se pojednává o základních a podstatných faktech, mezi nimiž figuruje charakteristika příslušného stromu, lokalizace, vlastník, nájemce nebo odpovídající ochranné pásmo. Pokračující částí je odůvodnění výroku, jež přináší informace o příčinách, které vedly k vyhlášení daného památného stromu, a také se zde představuje průběh samotného řízení a jeho následné vyhodnocení. Zmíněna je i skutečnost, jak bylo reflektováno na případné poznámky a výtky jednotlivých zúčastněných v rámci řízení. Třetí část seznamuje s poučením, jež se váže k možnostem opravného prostředku. Jsou zde tedy nastíněny lhůty potřebné pro případné odvolání a také správní orgány, na které je možné se v takovém případě obrátit. Rozhodnutí se stává platným, jakmile uplyne čas pro odvolací lhůtu, jestliže možnost odvolání nebyla účastníky využita. Krajský úřad je odvolací orgán v souvislosti s rozhodnutími pověřených obecních úřadů. Ministerstvo životního prostředí (příslušný územní odbor) je odvolací orgán, který se váže v těchto věcech ke správám národních parků a chráněných krajinných oblastí (Reš a Štěrba, 2010).

3.4.5 Evidence a dokumentace památných stromů

Hlavním dokumentem, který zahrnuje památné stromy v České republice, je Ústřední seznam ochrany přírody. Ten má na starosti Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, jež má své sídlo přímo v hlavním městě – Praze. Ústřední seznam v sobě obsahuje kromě samotného soupisu jednotlivých stromů celou řadu užitečných informací, jakými jsou kupříkladu vlastní poloha, právní dokumentace či vymezení ochranného pásma. K identifikaci a evidenci stromů se využívá číselné řady, která se sestává z evidenčních čísel. Podstatné údaje související s památnými stromy se uschovávají ve dvou základních podobách. V papírové, která je součástí archivu Ústředního seznamu ochrany přírody, a v elektronické, která je dostupná z internetových stránek <http://drusop.nature.cz>. Tabule obsahující malý státní znak České republiky a text „památný strom“, případně „památné stromy“, značí v přírodě tyto významné dřeviny. Odpovídající označení je nutné realizovat na takovém místě, aby nedošlo k újmě na památném stromu, a spadá do výkonu orgánu ochrany přírody, jehož prostřednictvím byla ochrana vyhlášena. Je doporučeno doplňovat na dané místo také informační tabule, které přiblíží návštěvníkovi základní informace o přítomném stromu. Také by měla být uváděna fakta ohledně jeho samotného vyhlášení (Reš a Štěrba, 2010).

Zajímavostí je, že již na začátku 20. století bylo na území Čech, Moravy a Slezska uceleně evidováno a popisováno 320 vzácných stromů, ke kterým náležel i velice solidní počet obrázků v počtu 160. Na tehdejší dobu se evidentně jednalo o velmi kvalitní a vcelku přehledný soupis takovýchto dřevin (Chadt, 1913).

3.4.6 Rušení ochrany památných stromů

Zákon o ochraně přírody a krajiny popisuje, že orgán ochrany přírody, jenž je kompetentní k vyhlášení památných stromů, je stejně tak odpovědný k jejich rušení. Vlastní zrušení ochrany probíhá na základě správního rozhodnutí a musí podléhat přesně vymezeným „mantinelům“. To znamená, že orgán ochrany přírody tak může učinit, pokud jiný veřejný zájem je nad míru zájmu ochrany přírody a krajiny, případně v zájmu ochrany přírody. Důkazní břemeno, které zřetelně potvrzuje buď přítomnost veřejného zájmu, nebo zájmu ochrany přírody, má na starosti žadatel. Příčinou, jež může vést k ukončení ochrany, je zániknutí chráněného předmětu. Pod tímto termínem si lze představit odstranění památného stromu, které se neslučovalo s žádnými předpisy a bylo tak protiprávní. Může se také jednat o situace v podobě odumření nebo velmi výrazného poškození. V návaznosti na různé okolnosti bývá celkem často žádoucí, aby bylo i v takových případech ponecháno v daném místě alespoň torzo stromu, než i jeho „dostihne“ osud času. V místě, kde se strom vyskytuje, bývají přítomny například hmyzí populace či zástupci jiných živočichů, případně hub a jejich život je s místní dřevinou významným způsobem spjat. Nesmí však ponecháním nastat riziko spojené s poklesem provozní bezpečnosti blízkého okolí (Reš a Štěrbá, 2010).

3.4.7 Péče o památné stromy

Vlastník konkrétního stromu či pozemku, na němž se dřevina nachází, odpovídá za adekvátní péči o památný strom. Jakýkoliv zásah spojený s přítomným stromem musí podléhat souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody, jenž má právo vyhlásit, případně zrušit ochranu v souvislosti s památnými stromy. Odsouhlasení zamýšlených činností, vedoucích k úpravám památného stromu, by mělo vycházet z kvalitní a podrobné analýzy jejich potřeby. Aktér, který má v úmyslu ošetřit památný strom, musí v předstihu vznést žádost o poskytnutí souhlasu. Ten případně udělí odpovědný orgán ochrany přírody. Žádost o provedení podobné „akce“ musí mít potřebné náležitosti, jako například slovní

popis, zákres nebo fotodokumentaci. Souhlas bývá přiřknut ve formě správního rozhodnutí a v takové šíři, která zabrání jakémukoliv poškození přítomného památného stromu. Zásahy musí vykonat odborná, pokud možno arboristická firma, která má k takovýmto činnostem odpovídající certifikát. Nezbytnou nutností je pak evidence v podobě dokumentace a fotodokumentace v době před započítáním prací i po jejich ukončení. Při provádění objednávky za účelem ošetření památného stromu, by měla být její součástí také zpráva o ošetření, která představuje samotný průběh práce. Je pravdou, že takovéto, často nezbytné zásahy, jsou z hlediska financí velmi nákladné. V obdobných případech je možné využít příslušné dotace, které pokryjí potřebné prostředky alespoň z jejich částí. Důkladné informace pro tuto oblast poskytují internetové stránky www.dotace.nature.cz, na nichž je možné nalézt vše potřebné ve spojení s problematikou dotací a památných stromů (Reš a Štěrbá, 2010).

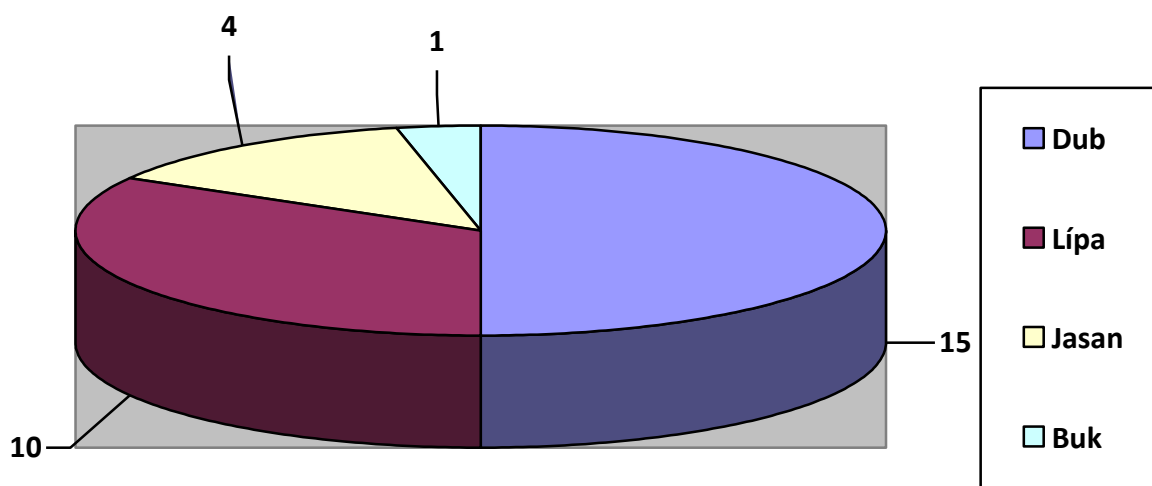
K nejméně frekventovanějším zásahům, které se využívají v souvislosti s ošetřováním stromů, patří řez. Ten je možné dále rozdělit na několik typů. Tvarovací řez má za účel zajistit dostatečnou mechanickou odolnost pro korunu stromu. To má zabránit především odlamování mohutných větví, neboť právě taková situace může vést k rozlomení kompletní koruny a následně způsobit zničení dřeviny. Bezpečnostního řezu je zapotřebí zvláště v případech, kdy je výskyt stromů v blízkosti komunikací, zejména u rušných silnic a chodníků. Zdravotních řezů je vyžadováno, pokud hrozí rozšíření činitelů, kteří způsobují různé choroby. Opravný řez slouží k úpravě tvaru u stromů, které jsou mladé nebo přesazované. Určit přesně ideální období, v němž lze provádět prořezávky, není jednoduché. Vždy záleží na konkrétním druhu stromu, protože u každého se vhodná doba do jisté míry liší. V každém případě platí, že provedený řez musí být co nejšetrnější, aby nenastalo poškození daného stromu. Jiným způsobem „léčby“ je takzvané vázání. To je vhodné praktikovat zejména, pokud došlo k rozlomení v úžlabí, respektive v místě, kde dochází k rozvětvení koruny. Zejména se tato činnost využívá v místech, kde hrozí potenciální narušení bezpečnosti směrem k lidem, případně v souvislosti s provozem vozidel. Jinou variantou ošetřování je takzvaný chemický způsob v podobě desinfikace, který se dá realizovat například v situacích, kdy se ve dřevině objeví mrazové či jiné trhliny. Stromy jsou v přírodě ovlivňovány velkým množstvím abiotických (neživých) a biotických činitelů, kteří na ně negativně působí. Abiotické jsou zastoupeny v podobě chemického znečištění vzduchu, půdy a vody. Dále sem patří poškození mechanického

typu, která má na svědomí vítr, zima (sníh, námraza), ale také člověk svou činností. K biotickým se váží viry, bakterie, roztoči, hmyz nebo cizopasně houby (Reš, 1998). Jednou z nejnovějších metod, která se využívá při kontrole zdravotního stavu příslušného stromu, je akustická tomografie. Tato metoda dokáže odhalit i řadu negativních a rizikových jevů, které se skrývají uvnitř stromu a byly by jinak velice obtížně zjistitelné (Magistrát města Hradec Králové, 2015).

4 Praktická část

4.1 Výběrový vzorek

Pro praktickou část bylo náhodným výběrem zvoleno třicet památných stromů, které se nacházejí na území okresu Hradec Králové a rostou ve venkovském prostoru (viz Příloha č. 1). Mezi zastoupenými stromy se vyskytují dub, lípa, jasan a buk. Poměrné zastoupení zmíněných druhů v rámci celkového počtu je možné vidět v grafu, který je umístěn níže (viz obr. č. 1).

Obrázek 1: Zastoupení památných stromů z hlediska jednotlivých druhů

Autor: Bc. Jiří Šramar.

Výše uvedený graf (viz obr. č. 1) v podstatě potvrzuje skutečnost, kdy v řadě publikací je možné se dočíst, že mezi nejčastěji zastoupenými podivuhodnými či památnými stromy v České republice, se vyskytují duby a lípy.

4.2 Dohalický dub

Tabulka 2: Základní charakteristiky Dohalického dubu

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	30 metrů
Obvod kmene	350 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dohalický dub

Strom se nachází na katastrálním území obce Dohalice. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Dohalický dub, [b.r.]). Ke stromu se návštěvník dostane vcelku pohodlně, neboť k němu vede úzká asfaltová cesta z obce Dohalice západním směrem k odlehle osadě, nesoucí název Kopaniny. Dub se nachází v blízkosti místních stavení, kterých je zde pomálu, a působí tu skutečně jako významná dominanta, kterou nelze ani v nejmenším přehlédnout. Disponuje velmi mohutnou a bohatou korunou. Jeho kmen je celistvý, není poznamenán žádnými zřetelnými prasklinami. Zdravotní stav stromu se dá hodnotit jako velmi dobrý. Nejsou patrné žádné významné negativní vlivy, které by narušovaly jeho růst. Maximálně lze spatřit sem tam nějakou suchou větvičku, ale vzhledem k velikosti jeho koruny se jedná o zanedbatelnou výjimku. Místní památný strom je řádně označen tabulí, která se nachází v blízkosti jeho paty. Kde se nachází tento „velikán“ a jak vypadá, je možné vidět prostřednictvím mapky a fotografie (viz Příloha č. 2 a 3). Ekonomické ukazatele, vynaložené či přijaté v souvislosti s tímto památným stromem, nejsou evidovány. Všeobecně ovšem platí specifikum, že stromy, které jsou na území spadajícím pod Pověřený obecní úřad Hradec Králové, jsou financovány v souvislosti s jejich údržbou Magistrátem města Hradec Králové. Není to zcela běžná věc v celorepublikovém kontextu, například v oblasti Rakovnicka náleží finanční záležitosti převážně soukromým osobám. Hradecký magistrát každoročně vynakládá na památné stromy, rostoucí na jeho pověřeném území, částku okolo 120 – 150 tisíc Kč včetně posudků. Potřebné práce jsou zhotovovány prostřednictvím odborné arboristické firmy (Magistrát města Hradec Králové, 2015). V každém případě aktuální zdravotní stav dubu poukazuje na skutečnost, že je o něj

pravděpodobně dobře postaráno a může tak poskytnout svému okolí nevšední kouzlo prostřednictvím své přírodní krásy.

4.3 Dub Labe

Tabulka 3: Základní charakteristiky Dubu Labe

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	355 centimetrů
Výška koruny	19 metrů
Šířka koruny	15 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub Labe

Tento strom se nachází na katastrálním území Skalice u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích. (Odborná databáze památných stromů – Dub Labe, [b.r.]). Za poznáním tohoto stromu je nutné se vydat (nejlépe pěšky) skrze pole a louky podél řeky Labe, například od Smiřic a pokračovat směrem na Skalici a Skaličku podél směru toku. Místní dub roste v přímé blízkosti Labe, není tedy divu, že nese tak příznačný název. Jedná se o mohutný strom, který má bohatě rostlou a košatou korunu. Kmen je celistvý, dalo by se říci v pořádku. Cedule označující památný strom je v místě přítomna a upozorňuje tak kolemjdoucí lidi na významnost této dřeviny. Některé větve jsou mírně proschlé a to zejména na straně, jež je přilehlá k řece, neboť tato strana disponuje dalšími stromy a není tam proto dostatek prostoru pro významnější a perspektivní růst památného dubu. Proto by se dalo říci, že se strom vyklání nepatrně na opačnou stranu směrem do pole, která je volná a kde může ve svém růstu neomezeně pokračovat. To je ostatně patrné i z pořízené fotografie (viz Příloha č. 5). Lokalitu, kde je možné dub spatřit, přibližuje uvedená mapka (viz Příloha č. 4). Celkový zdravotní stav je možné označit za vcelku dobrý. Bude ovšem nutné odstranit především suché větve, aby se zamezilo případnému dalšímu pokračujícímu prosychání stromu. Ekonomické charakteristiky, související přímo s tímto památným dubem, se nepodařilo dopátrat, nicméně jsou známy údaje, vztahující se k památným stromům, které jsou na území, jež je pod vlivem Pověřeného obecního úřadu Smiřice. To je mimo jiné také případ Dubu Labe.

Město Smiřice evidovalo náklady v souvislosti s památnými stromy na území, spadajícím do působnosti POU Smiřice, ve výši 4 126 Kč v roce 2010, které byly využity na zhotovení a rozmístění tabulek s malým státním znakem k jednotlivým stromům. V roce 2009 došlo k provedení revize všech stromů na základě žádosti AOPK, kdy bylo poprvé určeno GPS. Stromy, které rostou v jednotlivých obcích, jsou oceňovány a obce se jimi pyšní a ve většině případů se o ně také dobře starají. O tom svědčí mimo jiné fakt, kdy v roce 2011 proběhlo vyhlášení památného stromu v obci Habřina (Lípa v Habřině), které bylo iniciováno samotnou obcí. Problémy bývají registrovány spíše se stromy, které se nacházejí volně na polích. V těchto případech často nebylo dodržováno ochranné pásmo. V posledních letech však tyto potíže ustupují a bývá dodržována alespoň minimální ochrana, která je ve velikosti koruny stromu. Poslední případ, který vedl až k prošetření inspekcí ŽP, se datuje k roku 2003. Čas od času se vyskytovaly žádosti občanů směřující k posouzení zdravotního stavu z důvodu obavy před pádem stromu a následným případným poškozením zdraví osob či majetku. V takových případech se nechávaly vypracovávat posudky AOPK nebo soukromou arboristickou osobou (Městský úřad Smiřice, 2014).

4.4 Dub Na Bahnech

Tabulka 4: Základní charakteristiky Dubu Na Bahnech

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	480 centimetrů
Výška koruny	18 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub Na Bahnech

Strom roste na katastrálním území Skalice u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Dub Na Bahnech, [b.r.]). Ke stromu je nutné se vydat přímo do pole, neboť se tyčí volně v přírodě a má kolem sebe dostatek prostoru pro svůj růst. Zároveň tak nelze přehlédnout. Nejlepší variantou je vyjít ze Smiřic z parkoviště u místního písničku, směrem k obcím Skalice a Skalička po polní

cestě, kterou zároveň lemují cyklotrasa. V případě zhoršeného či deštivého počasí je třeba být adekvátně oblečen, zejména, co se obuvi týče. Terén v okolí bývá v takových případech značně podmáčený. Ostatně název stromu by mohl v tomto ohledu leccos napovědět. Dub disponuje relativně bohatou korunou, ve které lze spatřit sem tam nějakou proschlou větvíčku, nejedná se však o žádná výrazná proschlá místa. Větší problém evokuje prasklina ve kmeni (viz Příloha č. 8), která není nijak zakryta či ošetřena a hrozí, že díky ní může strom v budoucnu zdravotně strádat. Aktuální zdravotní stav stromu by se dal zhodnotit jako dobrý, až mírně zhoršený a to zejména vinou zmíněné pukliny, která představuje potenciální hrozbu a je třeba ji optimálně zacelit a ošetřit. Cedula s malým státním znakem, označující památný strom, je v místě přítomna. Z hlediska ekonomických charakteristik platí pro tento strom výše zmíněné údaje, které byly podrobněji rozepsány u Dubu Labe. Strom a jeho polohu více přibližuje mapka a fotografie (viz Příloha č. 6 a 7).

4.5 Dub Parde

Tabulka 5: Základní charakteristiky Dubu Parde

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	400 centimetrů
Výška koruny	15 metrů
Šířka koruny	15 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub Parde

Strom je možné nalézt na katastrálním území Skalička nad Labem. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Dub Parde, [b.r.]). Dub roste na levém břehu řeky Labe, v přímé blízkosti toku. Je začleněn mezi okolními stromy v poměrně prudkém svahu a na první pohled je možné jej zpozorovat a rozlišit od sousedních stromů na základě jeho výraznější mohutnosti. Nachází se severně od obce Skalička, ze které je to k němu jen chvilka chůze. Koruna se jeví v pořádku, je bohatě rostlá, s ohledem na okolní omezený prostor. Kmen je celistvý, bez významného narušení v podobě puklin. Je ovšem v jistých partiích mírně porostlý mechovým povlakem.

To je zajisté do značné míry způsobeno lokalizací stromu, který je skryt ve vlhkém a stinném prostředí na břehu Labe v přímém sousedství okolního porostu. Celkový zdravotní stav stromu by se dal ovšem zhodnotit jako dobrý. Cedule, označující památný strom, je v daném místě přítomna. Ekonomické charakteristiky, vážící se i k této dřevině, byly podrobněji popsány v předchozím textu u Dubu Labe. Na Dub Parde a jeho umístění, je možné nahlédnout prostřednictvím příslušné mapky a fotografie (viz Příloha č. 9 a 10).

Název stromu je odvozen od nedaleké vyvýšeniny, jež nese název Pardědub. Jedná se o místo, kde byly v minulosti nalezeny četné archeologické vykopávky. Tento vrch se dostal i do znaku nedaleké obce Skalice (O obci – Skalice, 2013).

4.6 Dub u boudy

Tabulka 6: Základní charakteristiky Dubu u boudy

Datum vyhlášení	31. 8. 1998
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	380 centimetrů
Výška koruny	20 metrů
Šířka koruny	18 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub u boudy

Strom roste na katastrálním území Skalice u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Dub u boudy, [b.r]). Tento památný dub je možné nalézt na pomezí pole a vybíhajícího remízku v blízkosti toku řeky Labe. Nejlépe je vydat se za ním ze Smiřic, buď těsně podél levého břehu Labe, nebo skrze již zmiňovanou polní cestu od smiřického písničku. Strom nese svůj název skutečně právem, neboť se v jeho přímé blízkosti nachází stará dřevěná bouda. Koruna je mohutná a na několika místech je v ní možné spatřit proschlou větev. Není to však ve velké míře, jedná se spíše o ojedinělé kusy. Kmen je celistvý, bez výrazného poškození. Celkový zdravotní stav by se dal ohodnotit jako dobrý. Cedule, označující památný strom, je sice na místě, ovšem nikterak v pozici, v jaké by měla být. Leží povalena a z části skryta pod spadáním listím a její dřevěná násada je zlomená (viz Příloha č. 13). Ekonomické údaje, vážící se také k tomuto stromu, byly již popsány u Dubu Labe. Náhled na Dub

u boudy je k dispozici prostřednictvím fotografie (viz Příloha č. 12). Jeho umístění je pak patrné z mapky (viz Příloha č. 11).

4.7 Dub u Janatova

Tabulka 7: Základní charakteristiky Dubu u Janatova

Datum vyhlášení	3. 9. 1998
Výška stromu	28 metrů
Obvod kmene	395 centimetrů
Výška koruny	16 metrů
Šířka koruny	23 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub u Janatova

Strom roste na katastrálním území obce Kobylice. Pověřený obecní úřad je v Novém Bydžově (Odborná databáze památných stromů – Dub u Janatova, [b.r.]). Dub se nachází v poměrně hustém lese, který leží jižním směrem od obce Janatov. Při průchodu lesem, který je na stromy opravdu bohatý, je nutné dívat se čas od času nahoru. Důvod je zcela prozaický, přestože místní památný dub má od okolních stromů širší a mohutnější kmen, v široké zmeti okolních dřevin je přesto možné dub minout. Během návštěvy zdejšího místa skutečně pohled na oblohu v blízkém okolí památného dubu prozradil, že je člověk na správné pozici. Koruna stromu je pěkně košatá. Pouze ve spodní části je možno vidět pár zaschlých větviček. Celkový zdravotní stav by se dal vyjádřit jako velmi dobrý, až výborný. Kmen je celistvý, nenarušený. Cedule s malým státním znakem, označující památný strom v terénu, je v místě přítomna. Na první pohled je zřejmé, že strom jako by sem snad ani „nepatřil“. Ostatní dřeviny totiž svou výškou, stářím a dalšími základními charakteristikami jednoznačně předstihuje a v okolí tak vyčnívá. Z hlediska ekonomického nejsou v souvislosti s tímto stromem známy žádné vynaložené náklady, které by byly směřovány například na ošetřování stromu (Městský úřad Nový Bydžov, 2014). Památný dub je možné vidět na fotografii, jeho polohu pak na odpovídající mapce (viz Příloha č. 14 a 15).

4.8 Dub u Králík

Tabulka 8: Základní charakteristiky Dubu u Králík

Datum vyhlášení	19. 2. 1997
Výška stromu	30 metrů
Obvod kmene	415 centimetrů
Výška koruny	15 metrů
Šířka koruny	15 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub u Králík

Tento strom roste na katastrálním území Králíky u Nového Bydžova. Pověřený obecní úřad je v Novém Bydžově (Odborná databáze památných stromů – Dub u Králík, [b.r.]). K návštěvě místního památného dubu je nutné se vydat do hloubky lesa, obdobně, jako tomu je v případě Dubu u Janatova. Po úspěšném najití správného místa, není prakticky možné zaměnit strom s některým jiným. Přinejmenším tloušťka jeho kmene dává najevo, že se od svého blízkého okolí odlišuje. Kmen je neporušen, celistvý, bez výraznějších prvků poranění. Bohužel tímto konstatováním tak nějak superlativa končí, neboť při pohledu nahoru je zřejmé, že koruna stromu rozhodně není v oslnivé kondici. Je na první pohled dosti slabá, větví je na ní možné nalézt pomálu. Ty jsou navíc do značné míry zakrnělé a zaschlé. Celkový zdravotní stav dřeviny by se dal označit jako dosti závažný. Cedule, obsahující malý státní znak, která má v místě upomínat na přítomnost památného stromu, chybí, což tak trochu dokresluje ne zcela optimální situaci, ve které se památný dub nachází. Jeho neporušený kmen je z hlediska celkové struktury světlou výjimkou. Z ekonomického hlediska nejsou známy žádné finanční prostředky, související s místním stromem, ani v souvislosti s jeho zdravotním stavem (Městský úřad Nový Bydžov, 2014). Na přiložené fotografii a mapce je možné vidět pozici a aktuální stav památného dubu (viz Příloha č. 16 a 17).

4.9 Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha)

Tabulka 9: Základní charakteristiky Dubu u Skřivan (Václava Vojtěcha)

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	28 metrů
Obvod kmene	693 centimetrů
Výška koruny	23 metrů
Šířka koruny	27 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha)

Strom se nachází na katastrálním území obce Skřivany. Pověřený obecní úřad je v Novém Bydžově (Odborná databáze památných stromů – Dub u Skřivan – Václava Vojtěcha, [b.r.]). V takzvaném skřivanském lese je možné nalézt hájenku, která je již dnes opuštěná. Právě v její blízkosti roste tento významný dub. V místní hájovně se narodila významná osobnost, jejíž jméno dřevina ve svém názvu nese. Nejedná se o nikoho jiného, než o doktora Václava Vojtěcha. Byl jediným českým zástupcem, který byl součástí první expedice, jíž vedl americký polární badatel admirál Byrd na jižní pól. Tato „akce“ se konala mezi lety 1928 – 1930. Na tuto významnou událost dr. Vojtěch vzpomíná v cestopise, který sám sepsal. Ten nese název: Námořníkem, topičem a psovodem za jižním polárním kruhem (Němec a kol., 2003).

Strom se nachází při kraji lesa v samé blízkosti hlavní silnice, vedoucí ze Skřivan do Podolib. Návštěvníkovi nemůže v žádném případě uniknout, že se jedná skutečně o dominantní dřevinu. Jeho výška a šířka jsou obdivuhodné. Na první pohled je zřejmé, že se jedná o letitý strom, který si zaslouží velké uznání a obdiv. Spodní větve bohaté koruny jsou suché. Úctyhodný kmen je celistvý a neporušený. Celkový zdravotní stav by se dal označit za velmi dobrý. Cedule, připomínající památný strom, je v místě řádně přítomna. A nejen ta. Místo je velmi dobře udržováno a stala se z něj odpočinková a výletní zastávka pro turisty a návštěvníky zdejšího okolí. Toho si nelze nepovšimnout. Lidé zde naleznou lavičky, dřevěný stojan na kola a další řadu informačních tabulí, které připomínají mimo jiné odkaz na doktora Vojtěcha (viz Příloha č. 19 a 20). Ekonomické charakteristiky, vážící se k onomu stromu, říkají, že Městský úřad Nový Bydžov neneviduje

žádné vynaložené finanční prostředky v souvislosti s tímto památným dubem a to ani na jeho ošetření (Městský úřad Nový Bydžov, 2014). Nicméně na základě aktuálního zdravotního stavu a evidentního udržování a zvelebování celého místa je zřejmé, že se o strom a jeho nejbližší okolí velmi dobře a adekvátně pečuje a že místním lidem na této lokalitě velmi záleží. A to je jistě velmi dobrá deviza i s ohledem na budoucnost tohoto velkolepého památného stromu. Strom je zachycen na příslušné fotografii a také je k dispozici mapka, která přibližuje místo, kde je možné tohoto „velikána“ spatřit na vlastní oči v celé jeho kráse (viz Příloha č. 18 a 19).

4.10 Dub u závory

Tabulka 10: Základní charakteristiky Dubu u závory

Datum vyhlášení	5. 3. 1999
Výška stromu	22 metrů
Obvod kmene	435 centimetrů
Výška koruny	18 metrů
Šířka koruny	18 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub u závory

Strom roste na katastrálním území města Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Dub u závory, [b.r.]). Název dubu je odvozen od přítomné závory, která se nalézá na počátku cesty, vedoucí do místních polí. Při chůzi od smiřického písničku po prašné cestě směrem na Skalici a Skaličku se jedná o první památný strom po levé ruce návštěvníka. Nelze jej minout, neboť se vypíná osamocen v poli. Jeho koruna je poměrně bohatá a zřídka je v ní možné spatřit menší suchou větev. Kmen je ucelený, bez významného narušení. Celkový zdravotní stav dřeviny je možné označit za velmi dobrý. Cedule, která odkazuje návštěvníky místa na přítomnost památného stromu, je v pořádku přítomna. Ekonomické údaje, které se týkají i tohoto chráněného stromu, byly blíže specifikovány v rámci Dubu Labe. Dub u závory je možné vidět skrze fotografii (viz Příloha č. 23) a jeho pozici ve volné přírodě je možné zjistit na základě přiložené mapky (viz Příloha č. 22).

4.11 Dub v Probluzi

Tabulka 11: Základní charakteristiky Dubu v Probluzi

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	26 metrů
Obvod kmene	390 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub v Probluzi

Strom se nachází na katastrálním území Probluz. Pověřený obecní úřad je v Nechanicích (Odborná databáze památných stromů – Dub v Probluzi, [b.r.]). Dub se nachází na severním okraji obce Probluz. Nelze jej minout, neboť mezi posledními domy tvoří velice nápadnou dominantu krajiny. Jeho kmen je celistvý a neporušený. Koruna je košatá, suché větve v ní prakticky nezaznamenány. Oproti tomu si nelze nepovšimnout, že v koruně stromu je přítomen ochmet či jmelí. Tato skutečnost představuje do budoucna hrozbu pro zdravotní stav stromu, pokud by se s tímto poloparazitem nic nedělalo. Celkový aktuální zdravotní stav stromu se však zatím jeví jako velmi dobrý až dobrý. Cedule, upomínající návštěvníky na památný strom, je v místě řádně umístěna. Z hlediska financí poukazují zjištěné informace na každoroční náklady ve výši 8 000 Kč, které jsou nezbytné na údržbu památného dubu. Uvedená cena má orientační charakter, neboť vždy záleží na konkrétním rozsahu prořezávky. Tyto finanční prostředky si hradí obec sama ze svého rozpočtu. Zhruba 3 000 Kč je každoročně navíc investováno obcí do přímého okolí stromu, například na sekání a odvoz trávy (Obecní úřad Dolní Přím, 2014). Strom je možné vidět na fotografii (viz Příloha č. 25) a jeho lokalizace je nastíněna v rámci mapky (viz Příloha č. 24).

4.12 Dub v Třesovicích

Tabulka 12: Základní charakteristiky Dubu v Třesovicích

Datum vyhlášení	10. 10. 2002
Výška stromu	22 metrů
Obvod kmene	369 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Dub v Třesovicích

Strom leží na katastrálním území Třesovice. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Dub v Třesovicích, [b.r.]). Dub se nachází prakticky v centru obce, nedaleko hlavní křižovatky, která ji protíná. Cedule s malým státním znakem, označující památný strom, je v místě řádně přítomna. Kmen je celistvý, nenarušený. Koruna stromu je poměrně bohatá. Během návštěvy zdejšího místa proběhla komunikace s pánem, který se zasloužil o vyhlášení tohoto stromu památným. Nepřál si však být jmenován, neboť sdělil, že od té doby, co nechal strom vyhlásit, má v obci řadu nepřátel. Dost lidí prý chtělo naopak strom nechat skácet. Co na to říci? Tato skutečnost a situace nepotřebuje hlubší komentář a svůj úsudek na ni si musí každý udělat sám osobně. Na strom se v nedávné době byli, na základě výpovědi místního obyvatele, podívat odborníci, aby posoudili podrobně zdravotní stav. Na dubu byl nalezen ochmet a prodělal také zásah bleskem. Údajně mu bylo určeno maximálně dalších pět let života. To by byla jistě velká škoda. Jak tomu skutečně bude, ukáží příští roky. Zajímavostí také je, že strom si oblíbily sovy a každý rok zde vyvádějí tři mladé jedince. Z hlediska ekonomického jsou za poslední dobu evidované náklady, jež vyjadřuje částka 11 305 Kč. Finanční prostředky byly vázány na zdravotní a bezpečnostní řez a také na odstranění ochmetu (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Jak strom vypadá a kde je možné se s ním setkat, je patrné z příslušné fotografie a mapky (viz Příloha č. 26 a 27).

4.13 Hněvčeveská lípa

Tabulka 13: Základní charakteristiky Hněvčeveské lípy

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	590 centimetrů
Šířka koruny	16 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů –
Hněvčeveská lípa

Strom roste na katastrálním území Hněvčeves. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Hněvčeveská lípa, [b.r.]). Lípu je možné nalézt prakticky v samém středu obce, kde je umístěna uprostřed křižovatky, ve které se sbíhají čtyři základní příjezdové cesty do středu Hněvčevse. Kmen je mohutný, neobsahuje žádnou význačnou prasklinu a rozbíhá se z něj vzhůru několik základních větví. Ovšem nedá se zde příliš hovořit o stromu v pravém slova smyslu, jak si ho asi představuje většina lidí. Je patrné, že lípa je letitá a v aktuální podobě připomíná spíše zakrslý strom. Z opěrných větví vybíhá celá řada malých a drobných větviček. Celkový zdravotní stav při pohledu na strom by se dal označit jako dosti vážný. Cedule, která má připomínat památný strom, není na místě přítomna a tato skutečnost poměrně výstižně dokresluje nepřilíš optimistický pohled na zdejší významnou dřevinu. V souvislosti s ekonomickými ukazateli byly v roce 2009 evidovány náklady ve výši 10 000 Kč na posouzení zdravotního stavu a vypracování návrhu na ošetření. V témže roce dalších 23 086 Kč bylo vynaloženo v návaznosti na redukční řez a vyhotovení znaleckého posudku. Za rok 2010 bylo použito 15 960 Kč, které se vázaly k údržbě stromu. Odpovídající zásahy vykonala odborná arboristická firma Green Servis (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Jak místní lípa vypadá a kde se nachází, je možné vysledovat z příslušné fotografie a mapky (viz Příloha č. 28 a 29).

4.14 Jasan u Čistěvsi

Tabulka 14: Základní charakteristiky Jasanu u Čistěvsi

Datum vyhlášení	4. 11. 2008
Výška stromu	23 metrů
Obvod kmene	395 centimetrů
Výška koruny	19 metrů
Šířka koruny	22 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Jasan u Čistěvsi

Strom se nachází na katastrálním území Čistěves. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Jasan u Čistěvsi, [b.r.]). Strom se nalézá před obcí Čistěves ve směru od Máslojed, v přímé blízkosti lesa Svíb. Celá tato oblast, jak je ostatně dobře známo, byla poznamenána krvavými boji během Prusko – rakouské války z roku 1866. Na tuto událost v širém zdejší okolí upomíná řada památníků, z nichž nejznámější je „Myslivec“ (viz Příloha č. 32). Koruna stromu je vcelku bohatá a rozložitá, bez nápadných „kazů“. Kmen je celistvý a významně nenarušený. Celkový zdravotní stav stromu se jeví jako velmi dobrý. Památný jasan prakticky není možné přehlédnout, z kolem vedoucí silnice na návštěvníka tohoto místa velmi rychle zapůsobí svým nevšedním vzrůstem. Cedule, označující památný strom, je na místě přítomna. Z hlediska ekonomického byly v roce 2010 náklady na strom ve výši 15 480 Kč, jež se vázaly k ošetření stromu. Došlo ke zkrácení kosterních větví nad silnicí a také k odstranění větví suchých. V roce 2014 bylo vynaloženo 2 900 Kč v souvislosti s instalací nového označení (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Na strom a jeho pozici je možné nahlédnout skrze příslušnou fotografii a mapku (viz Příloha č. 30 a 31).

4.15 Jasan u Číbuze

Tabulka 15: Základní charakteristiky Jasanu u Číbuze

Datum vyhlášení	31. 8. 1998
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	356 centimetrů
Výška koruny	20 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Jasan u Číbuze

Strom roste na katastrálním území Číbuz. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Jasan u Číbuze, [b.r.]). Jasan se nachází za Číbuzí, v ostré zatáčce při hlavní silnici ve směru na Smiřice. Z tohoto hlediska není prakticky možné jej během cesty minout. Rozhodně dominuje svému blízkému okolí. Jedná se o strom s bohatě rostlou korunou, která působí zdravým dojmem. Kmen je neporušený a celistvý. Celkový zdravotní stav by se dal označit jako velmi dobrý až výborný. Cedule s malým státním znakem, která by měla připomínat památný strom, však v místě schází. Ekonomické a další údaje, vztahující se k tomuto památnému stromu, byly již zmíněny výše u Dubu Labe. Na významný jasan je možné nahlédnout prostřednictvím patřičné fotografie (viz Příloha č. 34). Jeho lokalizace v terénu je pak patrná z přiložené mapky (viz Příloha č. 33).

4.16 Jasan ve Skřivanech

Tabulka 16: Základní charakteristiky Jasanu ve Skřivanech

Datum vyhlášení	3. 9. 1998
Výška stromu	29 metrů
Obvod kmene	550 centimetrů
Výška koruny	23 metrů
Šířka koruny	27 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Jasan ve Skřivanech

Strom se nachází na katastrálním území Skřivany. Pověřený obecní úřad je v Novém Bydžově (Odborná databáze památných stromů – Jasan ve Skřivanech, [b.r.]). Strom roste v zámeckém parku. Již při vstupu do místního areálu upozorňuje návštěvníka cedule, na níž je psáno, že park disponuje cennými dřevinami. Je tomu skutečně tak. Dominantní postavení pak zaujímá památný jasan, který se vypíná vzhůru prakticky v rohu zámeckého prostranství. Jeho koruna sice není, například v porovnání s jinými stromy, tak bohatá, co se hustoty větví týče, nicméně je mohutně rozložitá. Proschlé větve na stromě nebyly v podstatě zaznamenány. Kmen stromu je v pořádku, nenarušený a celistvý. Zdravotní stav by se dal označit jako velmi dobrý. Cedule, připomínající památný strom, je na místě v pořádku přítomna. Žádné finanční prostředky, související s tímto památným stromem, nejsou evidovány. A to ani v souvislosti se zdravotním ošetřováním dřeviny (Městský úřad Nový Bydžov, 2014). Strom je k nahlédnutí na fotografii (viz Příloha č. 36). Jeho umístění je pak patrné z příslušné mapky (viz Příloha č. 35).

4.17 Jasan ve Starém Bydžově

Tabulka 17: Základní charakteristiky Jasanu ve Starém Bydžově

Datum vyhlášení	15. 10. 1998
Výška stromu	17 metrů
Obvod kmene	684 centimetrů
Výška koruny	14 metrů
Šířka koruny	25 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Jasan ve Starém Bydžově.

Strom se nachází na katastrálním území obce Starý Bydžov. Pověřený obecní úřad je v Novém Bydžově (Odborná databáze památných stromů – Jasan ve Starém Bydžově, [b.r.]). Jasan roste v jihovýchodní části obecního území, v blízkosti silnice, která směřuje do Nového Bydžova. Zajímavostí je, že pod tímto významným stromem odpočívali pruští vojáci, kteří táhli se svojí armádou k velké bitvě na Chlum u Hradce Králové, která se odehrála v roce 1866 a zanechala po sobě velké množství lidských obětí (Němec a kol., 2003). Koruna stromu je poměrně bohatá a na pohled hezky košatá. Některé staré větve uvnitř jsou proschlé a bylo by vhodné je odstranit. Kmen je nádherný, mohutný a neporušený. Celkový zdravotní stav této významné dřeviny je velmi dobrý. Cedule s malým státním znakem, která zdůrazňuje přítomnost památného stromu, je v místě přítomna. Žádné finanční prostředky nejsou v souvislosti s místním stromem evidovány a to ani v souvislosti s jeho zdravotním ošetřením (Městský úřad Nový Bydžov). Místní památný jasan je možné vidět na fotografii (viz Příloha č. 38). Jeho pozice je pak znázorněna na odpovídající mapce (viz Příloha č. 37).

4.18 Lípa u Barbory

Tabulka 18: Základní charakteristiky Lípy u Barbory

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	326 centimetrů
Výška koruny	22 metrů
Šířka koruny	15 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa u Barbory

Památný strom roste na katastrálním území obce Hořiněves. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Lípa u Barbory, [b.r.]). Lípa se nachází prakticky uvnitř obce. Kmen je celistvý a neporušený. Koruna stromu je vysoká a působí zdravě. Celkový zdravotní stav by se dal vyhodnotit jako výborný až velmi dobrý. Poslední zdravotní ošetření proběhlo v roce 2010 a na stromu se to s ohledem do budoucna jistě v kladném slova smyslu projevilo. Tehdy byl posouzen zdravotní stav jako zhoršený a bylo tedy nutné provést patřičný zásah, který zajistí stabilizaci stromu. Odborná arboristická firma zajistila provedení redukčního řezu. Konkrétně tak došlo k odstranění a zkrácení větví, které již byly nevhodné, a také byla instalována bezpečnostní vazba. Nutné práce, vedoucí ke zlepšení zdravotního stavu Lípy u Barbory, byly financovány současně s obdobnými činnostmi, které se vázaly k Lípě ze Šporkovy aleje – viz níže. Podrobnější náhled na tento strom z hlediska ekonomického nabízí finanční nabídka (viz Příloha č. 41), vztahující se k odborné arboristické firmě a také žádost o poskytnutí finančních prostředků (viz Příloha č. 42, 43 a 44) v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí (Obecní úřad Hořiněves, 2014). Cedule, označující památný strom, je v místě přítomna. Aktuální stav stromu je možné vidět na fotografii (viz Příloha č. 40). Umístění stromu je poté patrné z příslušné mapky (viz Příloha č. 39).

4.19 Lípa u Dohalic (Husova lípa)

Tabulka 19: Základní charakteristiky Lípy u Dohalic (Husova lípa)

Datum vyhlášení	18. 2. 1988
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	270 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa u Dohalic (Husova lípa)

Strom se nachází na katastrálním území obce Dohalice. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Lípa u Dohalic – Husova lípa, [b.r.]). Ke stromu je nutné se vydat od obecního kostela směrem na východ do hloubi pole skrze hliněnou cestu. Lípa stojí osamocena ve svém okolí a je tak zcela zřetelně vidět na poměrně velkou dálku. Místo tak na člověka působí vcelku záhadným nádechem i s prvky historie, neboť pod lipou se nachází kámen, odkazující na památku Jana Husa. Koruna je krásně košatá a bohatá, prakticky bez známek nějakého poškození či zaschnutí. Kmen je celistvý a v pořádku. Celkový zdravotní stav lze označit za výborný, až velmi dobrý. Cedule s malým státním znakem, označující památný strom v přírodě, je na místě přítomna. Specifickou atmosféru daného místa dotváří posezení z dřevěných laviček v přímé blízkosti stromu, na které se může návštěvník usadit a v klidu rozjímat. Z ekonomického hlediska bylo investováno do instalace označení 4 600 Kč. Dne 6. července 2015 bude v místě oslava při příležitosti stého výročí vysazení zdejšího stromu. I díky této velké události se obrátila obec Dohalice na odborníky z řad životního prostředí a požádala o pravidelnou údržbu lípy a jejího blízkého okolí. Celkově bylo vynaloženo finančních prostředků zhruba v počtu 30 000 Kč, které se váží jak k samotnému stromu, tak k blízkému okolí. Na zásazích se podílela odborná arboristická firma Green Servis (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Po navštívení tohoto místa je zřejmé, že se o něj patřičně pečuje a to včetně samotné lípy. Zdejší lokalita na člověka skutečně „dýchá“ a působí. Ostatně alespoň drobným důkazem toho může být fotografie (viz Příloha č. 46). Na mapce je pak patrná poloha stromu v přírodě (viz Příloha č. 45).

4.20 Lípa v Habřině

Tabulka 20: Základní charakteristiky Lípy v Habřině

Datum vyhlášení	17. 5. 2011
Výška stromu	19 metrů
Obvod kmene	308 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa v Habřině

Strom roste na katastrálním území Habřina. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Lípa v Habřině, [b.r.]). Lípa se nachází ve střední části obce v blízkosti silnice, jež pokračuje západním směrem ven z Habřiny. Kmen působí kvalitním vzhledem a je celistvý, neporušený. Koruna je košatá a vcelku bohatá, bez výraznějších proschlých větví. Celkový zdravotní stav stromu by se dal označit za velmi dobrý. Ekonomické a další charakteristiky, které se týkají i tohoto stromu, byly již zmíněny výše v rámci Dubu Labe. Cedula, připomínající památný strom, je v místě řádně umístěna. V blízkosti místní významné dřeviny je také kamenný památník. Místo působí čistě a udržovaně. Jak Lípa v Habřině vypadá a kde se nachází, je možné zhlédnout na přiložené fotografii, respektive příslušné mapce (viz Příloha č. 47 a 48).

4.21 Lípa v Jeníkovcích

Tabulka 21: Základní charakteristiky Lípy v Jeníkovcích

Datum vyhlášení	18. 2. 1988
Výška stromu	27 metrů
Obvod kmene	354 centimetrů
Výška koruny	21 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa v Jeníkovcích

Strom se nachází na katastrálním území obce Jeníkovice u Hradce Králové. Pověřený obecní úřad je v Třebechovicích pod Orebem (Odborná databáze památných

stromů – Lípa v Jeníkovcích, [b.r.]). Stromu náleží do jisté míry specifické postavení a to z toho hlediska, že se řadí k těm, které souvisejí s obdobím roboty. Lípa byla vysazena během roku 1849 při příležitosti prvního výročí, připomínajícího ukončení roboty. Tuto skutečnost také na místě dokládá pamětní cedule, která je umístěna přímo na kmeni (viz Příloha č. 51). Lípa se nachází v parčíku, v těsné blízkosti místního kostela a mateřské školy. Koruna je bohatě větvená a rozložitá. Některé větve jsou zaschlé a bylo by třeba je odstranit. Nicméně vzhledem k objemu koruny se jedná o zanedbatelný zlomek. Kmen je celistvý, bez prasklin. Cedule, připomínající památný strom, je v místě řádně postavena. Konkrétní finanční fakta, související se zdejší lípou, se nepodařilo získat. V každém případě je na první pohled patrné, že parčík i samotná vzácná dřevina jsou pod řádnou údržbou a je na zdejší lokalitu radost pohledět – místo jako z pohádky. Jak vypadá místní památná lípa a kde se nachází, je zřejmé z příslušné fotografie, respektive mapky (viz Příloha č. 49 a 50).

4.22 Lípa v Polánkách

Tabulka 22: Základní charakteristiky Lípy v Polánkách

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	465 centimetrů
Šířka koruny	20 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa v Polánkách

Strom roste na katastrálním území Polánky nad Dědinou. Pověřený obecní úřad je v Třebechovicích pod Orebem (Odborná databáze památných stromů – Lípa v Polánkách, [b.r.]). Místní památná dřevina bývá také nazývána Žižkovým jménem (Hrušková a Michálek, 2011). Nejednen návštěvník si může povšimnout, že tomu je tak právem, neboť strom statečně odolává plynoucímu času a přírodním podmínkám. Lípa se nachází na severním konci dlouhé obce. Kmen stromu je mohutný a je v něm prasklina větších rozměrů, která je ovšem vzorně zakryta dřevěnými prkny (viz Příloha č. 54). Na lípě byly také využity bezpečnostní vazby a řetězy (viz Příloha č. 55 a 56), které

na první pohled slouží k zajištění bezpečnosti pro nejbližší okolí kolem dřeviny. Strom v aktuální podobě se jeví jako zajištěný, jak z hlediska zdravotního stavu, tak z pozice bezpečnosti. Koruna je relativně bohatá a košatá, bez výraznějšího zastoupení suchých větví. Kmen je díky zajištění pukliny v rámci možností v pořádku. Celkový současný zdravotní stav by se dal označit jako dobrý. Cedula, označující památný strom, je v místě řádně umístěna. Podrobnější finanční ukazatele, spojené s místní lípou, se nepodařilo zjistit. Je však patrné, že místní se o zdejší významnou dřevinu zajímají a starají. Na strom je možné nahlédnout skrze přiloženou fotografii (viz Příloha č. 53). Jeho polohu poté vyjadřuje odpovídající mapka (viz Příloha č. 52).

4.23 Lípa ve Smržově

Tabulka 23: Základní charakteristiky Lípy ve Smržově

Datum vyhlášení	21. 3. 2000
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	248 centimetrů
Výška koruny	22 metrů
Šířka koruny	17 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa ve Smržově

Strom se nachází na katastrálním území Smržov u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Lípa ve Smržově, [b.r.]). Lípa roste v ostré zatáčce uvnitř obce. Při pohledu na kmen je zřejmé, že se jedná o mladší strom. V porovnání s jinými „velikány“, kteří jsou zařazeni na seznamu mezi památnými stromy, se tak mírně odlišuje. Na kmenu nejsou patrné negativní jevy, je celistvý a v pořádku. Koruna je pěkná, košatá, bez zřetelných suchých větví nebo jiných negativních vlastností. Celkový zdravotní stav by se dal vyjádřit jako výborný, až velmi dobrý. Cedula, označující památný strom v terénu, je v místě v pořádku přítomna (viz Příloha č. 59). Finanční a další charakteristiky, které se týkají i tohoto stromu, byly zmíněny výše u Dubu Labe. Jak vypadá Lípa ve Smržově a kde je možné ji nalézt, je přiblíženo na základě příslušné fotografie a mapky (viz Příloha č. 57 a 58).

4.24 Lípa ve Stěžerech

Tabulka 24: Základní charakteristiky Lípy ve Stěžerech

Datum vyhlášení	25. 9. 2013
Výška stromu	27 metrů
Obvod kmene	317 centimetrů
Výška koruny	23,5 metru
Šířka koruny	16 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa ve Stěžerech.

Lípa se nachází na katastrálním území obce Stěžery. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Lípa ve Stěžerech, [b.r.]). Strom roste v přímém sousedství místního obecního úřadu v blízkosti hlavní silnice, která směřuje do Hradce Králové. Koruna je košatá, bez výraznějších známek nějakého proschnutí. Kmen je celistvý a nenarušený. Celkový zdravotní stav by se dal označit za velmi dobrý. Cedula s malým státním znakem, jež má v terénu odkazovat na přítomnost památného stromu, je v místě řádně usazena. O prořezech v dřívějších letech nejsou dostupné záznamy, nicméně v letošním zimním období bude probíhat zdravotní řez v rámci projektu Regenerace vybrané zeleně Stěžery. Na tuto realizaci byly získány finanční prostředky prostřednictvím dotace ze Státního fondu životního prostředí (viz Příloha č. 62 a 63). Prořezání by měla provést osoba s osvědčením o vzdělání v oboru arboristickém – osvědčením v tomto případě by mělo být například ETW (European Tree Worker) či certifikát Český certifikovaný arborista (Obecní úřad Stěžery, 2014). Podrobnější náhled na místní lípu přináší odpovídající fotografie (viz Příloha č. 61). Lokalizaci pak přibližuje příslušná mapka (viz Příloha č. 60).

4.25 Lípa ze Šporkovy aleje

Tabulka 25: Základní charakteristiky Lípy ze Šporkovy aleje

Datum vyhlášení	7. 8. 1998
Výška stromu	26 metrů
Obvod kmene	320 centimetrů
Výška koruny	22 metrů
Šířka koruny	10 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Lípa ze Šporkovy aleje

Lípa roste na katastrálním území obce Hořiněves. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Lípa ze Šporkovy aleje, [b.r.]). Poslední zásahy, související se zdravotním stavem dřeviny, byly provedeny během roku 2010. V tomto období bylo zjištěno, že vitalita stromu je do jisté míry narušena. Celkový zdravotní stav byl vyjádřen na úrovni, která ho charakterizovala jako dobrý, respektive mírně zhoršený. Odborná arboristická firma provedla potřebná opatření. Jednalo se o redukční řez, došlo k odstranění a zkrácení nepotřebných větví a proběhla i kontrola bezpečnostní vazby, která již byla v minulosti instalována. Celkové náklady, potřebné na ošetření Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje, činily 26 400 Kč. V této souvislosti byla podána žádost o poskytnutí finančních prostředků v konsekvenci s Programem péče o krajinu (Obecní úřad Hořiněves, 2014). Náhled na tuto situaci poskytuje tabulka s finanční nabídkou a také žádost o poskytnutí dotace (viz Příloha č. 41 – 44). Kmen stromu je celistvý, neporušený, bez prasklin. Koruna je vysoká, bez významných negativních jevů. Celkový zdravotní stav by se dal označit za výborný, až velmi dobrý. To je z významné části způsobeno předešlými vhodnými zásahy, které vedly k ozdravné činnosti. Cedule s malým státním znakem, která zmiňuje přítomnost památného stromu, stojí řádně na místě. Na lípu je možné nahlédnout prostřednictvím příslušné fotografie a mapky (viz Příloha č. 64 a 65).

4.26 Merklův dub

Tabulka 26: Základní charakteristiky Merklova dubu

Datum vyhlášení	16. 8. 1995
Výška stromu	25 metrů
Obvod kmene	410 centimetrů
Výška koruny	22 metrů
Šířka koruny	15 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Merklův dub

Strom se nachází na katastrálním území Holohlavy. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Merklův dub, [b.r.]). Dub roste na louce po pravé straně silnice vedoucí ze Smiřic do Černožic. Kmen je mohutný a neporušený. Na určitých místech je možné vidět mechový porost. Koruna je poměrně nesymetrická, což je do značné míry způsobeno nedostatkem prostoru pro růst na straně přilehlé k silnici. Právě na té je možné vidět několik suchých větví, které by bylo vhodné odstranit. Celkový zdravotní stav by se dal vyjádřit jako dobrý, až mírně zhoršený. Cedula, označující památný strom v přírodě, je v místě přítomna. Její násada je však zlomena a je tak jen opřena o kmen stromu. Ekonomické a další informace, které souvisejí i s tímto památným stromem, byly již zmíněny výše, v rámci Dubu Labe. Na Merklův dub je možné nahlédnout skrze příslušnou fotografii (viz Příloha č. 67). Jeho poloha je pak zachycena v rámci odpovídající mapky (viz Příloha č. 66).

4.27 Popovický dub

Tabulka 27: Základní charakteristiky Popovického dubu

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	10 metrů
Obvod kmene	790 centimetrů
Šířka koruny	6 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Popovický dub.

Strom roste na katastrálním území Popovice u Nechanic. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Popovický dub, [b.r.]). Mezi zajímavosti, spojené s tímto stromem, patří jeho specifické využití během zuřivých bojů Prusko – rakouské války. V té době byl jeho kmen otevřený a uvnitř se nacházela dutina s velkým vnitřním prostorem. Rakouští vojáci si této skutečnosti povšimli a do kmene „instalovali“ polní kuchyň. Tu pak během roku 1866 hojně využívali během svého ležení v místní vesnici. Jak je známo, tak v této válce nakonec zvítězili Prusové. Před nimi se prchající a přeživší Rakušáci během noci schovali právě do útrob dubu v Popovicích a ten jim tak poskytl dobrou možnost k úkrytu. Do dnešní doby se již dochovaly jen vzpomínky na tyto nevšední skutečnosti, neboť s postupem času začala dutina pozvolna zarůstat (Hrušková a Ludvík, 2006). Zmiňovanou válečnou kuchyni nepostavili Rakušané do útrob stromu náhodně. Kromě samotného kvalitního úkrytu měl strom absorbovat vznikající kouř, aby nepřítel nezpozoroval pozici mužů z rakouské armády (Verfl a Drahekoupil, 2005). Na mohutnost a nevšední parametry místního stromu poukazuje mimo jiné také fakt, že v jeho koruně měli hnízdo čápi a do dutiny ve kmeni se najednou vešlo až sedm lidí (Hrušková a Turek, 1995). Strom se nachází v blízkosti historického roubeného statku a přilehlého rybníčku. Na první pohled je návštěvníkovi zřejmé, že se jedná o letitý dub, který je již znatelně poznamenán „zubem“ času. Koruna je slabá. Na stromě byly využity ocelové pásy a je také zachycen ocelovými lany, která slouží jako prevence před případným zřícením (viz Příloha č. 69 a 70). Kmen je velice mohutný a je v něm znatelná velká dutina. Celkově tvar kmenu působí bizarním dojmem, jako z pohádky či báje. Jeho povrch je lemován mnoha prasklinami a puklinami (viz

Příloha č. 71). Celkový zdravotní stav by se dal označit jako zhoršený. Cedule, označující památný strom v terénu, je v místě řádně přítomna. Z hlediska ekonomických charakteristik je známo, že v roce 2009 bylo vynaloženo 11 424 Kč na úpravu a konzervaci torza. Za rok 2010 bylo zapotřebí celkově 16 920 Kč, které směřovaly za účelem ošetření stromu. V roce 2013 byly evidovány náklady ve výši 12 400 Kč a byly spojené s konzervací a ošetřením torza a také s opravou a revizí vazby. Za rok 2014 se vyšplhaly náklady na 10 100 Kč a zahrnovaly výměnu kotvícího lana. Zásahy provedla odborná arboristická firma Green Servis (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Jak vypadá starý Popovický dub, je možné vidět na fotografii (viz Příloha č. 69). Jeho umístění je poté k dispozici v rámci příčné mapky (viz Příloha č. 68).

4.28 Předměřický buk

Tabulka 28: Základní charakteristiky Předměřického buku

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	20 metrů
Obvod kmene	380 centimetrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Předměřický buk

Strom se nachází na katastrálním území obce Předměřice nad Labem. Pověřený obecní úřad je v Hradci Králové (Odborná databáze památných stromů – Předměřický buk, [b.r.]). Jedná se o jediný buk z výběrového vzorku památných stromů. Roste v parku, který leží prakticky na břehu řeky, v areálu místního mlýna. Strom je mohutný a vysoký. Kmen je celistvý, bez viditelného poškození. Koruna je vcelku bohatá a větve se pnou směrem do strany, jež skýtá volný prostor. V koruně si téměř nelze povšimnout negativních jevů, vypadá velmi dobře. Suché větve prakticky nezaznamenány. Celkový zdravotní stav by se dal ohodnotit jako výborný, až velmi dobrý. Cedule, označující památný strom v přírodě, je na místě v pořádku usazena. Podrobnější finanční charakteristiky, související s bukem, nejsou evidovány (Magistrát města Hradec Králové, 2015). Jak místní významná dřevina vypadá a kde přesně se nachází, je možné vysledovat z přiložené fotografie (viz Příloha č. 73), respektive z odpovídající mapky (viz Příloha č. 72).

4.29 Sendražická lípa

Tabulka 29: Základní charakteristiky Sendražické lípy

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	10 metrů
Obvod kmene	530 centimetrů
Výška koruny	6 metrů
Šířka koruny	8 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Sendražická lípa

Strom roste na katastrálním území obce Sendražice u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Sendražická lípa, [b.r.]). Lípa se nachází poblíž místní křižovatky na východním konci obce. Koruna je tak nějak rozeklaná a poměrně košatá. Obsahuje velké množství drobných, tenkých a mladých větví. Podstatně horší situace je u kmene, jenž je velmi mohutný. Jeho součástí je totiž enormně velká prasklina, která není nikterak zajištěna a představuje velké riziko s ohledem na zdravotní stav lípy (viz Příloha č. 76). I z tohoto důvodu je třeba označit celkovou situaci, týkající se zdraví dřeviny, za velmi závažnou. Cedula s malým státním znakem, odkazující na přítomnost památného stromu, je v místě přítomna. Nicméně její dřevěná násada je patrně zlomena, a tak je jen opřena o kmen lípy. Další informace, spojené nejen s finančními ukazateli a vážící se k tomuto stromu, byly již zmíněny výše u Dubu Labe. Celkový pohled na strom přináší fotografie (viz Příloha č. 75). Pozici, ve které je situován, poté přibližuje příslušná mapka (viz Příloha č. 74).

4.30 Skalický dub 3

Tabulka 30: Základní charakteristiky Skalického dubu 3

Datum vyhlášení	23. 8. 1983
Výška stromu	15 metrů
Obvod kmene	400 centimetrů
Výška koruny	13 metrů
Šířka koruny	10 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Skalický dub 3

Strom se nachází na katastrálním území Skalice u Smiřic. Pověřený obecní úřad je ve Smiřicích (Odborná databáze památných stromů – Skalický dub 3, [b.r.]). Dub se nachází volně osamocen v poli a je možné se k němu dostat, nejlépe pěšky, ze Smiřic směrem na Skaličku. A to buď podél břehu Labe, nebo po prašné cestě od smiřického písničku. Kmen je narušen, neboť na jedné straně jsou zřetelné mírné, až středně velké praskliny. Koruna je na první pohled nesymetrická. Je v ní možné spatřit řadu suchých větví, zejména v její vrchní části. Celkový zdravotní stav stromu by se dal vyjádřit jako zhoršený. Cedula, která značí památný strom v přírodě, je na místě přítomna. Není tomu však v pozici, která by se dala nazvat jako adekvátní. Leží totiž povalena pod listím mezi keři, které rostou pod stromem. Ekonomické a jiné údaje, vážící se i k tomuto dubu, byly již nastíněny výše, v rámci Dubu Labe. Strom a jeho polohu je možné zhlédnout prostřednictvím fotografie a mapky (viz Příloha č. 77 a 78).

4.31 Žižkův dub

Tabulka 31: Základní charakteristiky Žižkova dubu

Datum vyhlášení	21. 10. 2008
Výška stromu	26 metrů
Obvod kmene	400 centimetrů
Výška koruny	23 metrů
Šířka koruny	30 metrů

Autor: Bc. Jiří Šramar. Data získána z Odborné databáze památných stromů – Žižkův dub

Strom roste na katastrálním území Běleč nad Orlicí. Pověřený obecní úřad je v Třebechovicích pod Orebem (Odborná databáze památných stromů – Žižkův dub, [b.r.]). Dub roste v Bělči, nedaleko místní hospody a jejího přilehlého parkoviště. Kmen je mohutný a neporušený. Koruna je košatá a bohatě větvená. Jen zřídka je v ní možné nalézt nějakou tu suchou větev. Celkový zdravotní stav stromu by se dal označit za výborný, až velmi dobrý. Cedule s malým státním znakem, jež má označovat v terénu přítomnost památného stromu, na zdejším místě bohužel chybí. Jak informuje cedulka, upevněná na kmeni stromu, místní dub byl vysazen při příležitosti pětistého výročí smrti známého vojevůdce Jana Žižky z Trocnova (viz Příloha č. 81). Ne náhodou tedy nese zdejší majestátná dřevina ve svém názvu jeho jméno. Podrobnější informace, související s ekonomickými údaji, vázanými na tento dub, se nepodařilo vypátrat. Náhled na zde přítomný významný strom je možný prostřednictvím fotografie (viz Příloha č. 80). Jeho poloha je pak naznačena v mapce (viz Příloha č. 79).

4.32 Posouzení zdravotního stavu a zjišťování přítomnosti cedule

Tabulka 32: Posouzení zdravotního stavu jednotlivých památných stromů a zjišťování přítomnosti / nepřítomnosti cedule s malým státním znakem, jež má v terénu odkazovat na přítomnost památného stromu

Strom	Zdravotní stav (známka)	Přítomnost cedule
Dohalický dub	2	Ano
Dub Labe	2	Ano
Dub Na Bahnech	3	Ano
Dub Parde	3	Ano

Dub u boudy	3	Ano
Dub u Janatova	2	Ano
Dub u Králík	4	Ne
Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha)	2	Ano
Dub u závory	2	Ano
Dub v Probluzi	3	Ano
Dub v Třesovicích	3	Ano
Hněvčeveská lípa	4	Ne
Jasan u Čistěvsi	2	Ano
Jasan u Čibuze	2	Ne
Jasan ve Skřivanech	2	Ano
Jasan ve Starém Bydžově	2	Ano
Lípa u Barbory	1	Ano
Lípa u Dohalic (Husova lípa)	2	Ano
Lípa v Habřině	2	Ano
Lípa v Jeníkovcích	2	Ano
Lípa v Polánkách	3	Ano
Lípa ve Smržově	2	Ano
Lípa ve Stěžerech	2	Ano
Lípa ze Šporkovy aleje	1	Ano
Merklův dub	3	Ano
Popovický dub	4	Ano
Předměřický buk	2	Ano
Sendražická lípa	4	Ano
Skalický dub 3	4	Ano
Žižkův dub	2	Ne
Průměrná známka, Zastoupení cedulí	2,5	86,67 %

Autor: Bc. Jiří Šramar

Podstatnou součástí terénního výzkumu je návštěva lokalit, kde se nacházejí vybrané památné stromy, ohledání jednotlivých stromů, posouzení jejich zdravotního stavu a také zjištění, zda je u nich řádně přítomna cedule s malým státním znakem, jež má označovat památný strom v terénu. S ohledem na zdravotní stav a jeho vyhodnocení byla použita stupnice, sestávající se ze čtyřstupňové škály tak, aby bylo zabráněno možnosti zvolení neutrální střední hodnoty, jako by tomu mohlo být například v případě rozsahu od jedné do pěti. V případě rozhraní od jedničky do čtyřky je tak nutné se vždy přiklonit k lepší, nebo horší variantě. Jednotlivé známky mají váhu stejnou jako ve škole, tudíž jednička znamená nejlepší ohodnocení, čtyřka pak nejhorší. Tabulka výše (viz tab. č. 32) ukazuje, že průměrná známka, vyjadřující úroveň zdravotního stavu, vykazuje hodnotu 2,5. Z celkového počtu sledovaných stromů byla pouze u čtyř zjištěna nepřítomnost cedule, která by měla v přírodě odkazovat návštěvníky na to, že se před nimi nachází památný

strom. Znamená to tedy, že takřka v 87 % případů je cedule v konkrétních místech přítomna.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Na základě zjištěných informací a výsledků, souvisejících s vybranými památnými stromy v okrese Hradec Králové, je možné konstatovat, že příslušné obce se o památné stromy starají v celkovém kontextu tak nějak průměrně. Na tuto skutečnost poukazuje například zdravotní stav vybraných dřevin. Ze škály známek od jedničky do čtyřky, která byla pro ohodnocení zdravotního stavu určena, vyšla průměrná známka 2,5 (viz tab. č. 32). Jedná se tak přesně o středovou hodnotu, jež vyjadřuje, že zdravotní stav vybraných památných stromů se v souhrnném měřítku pohybuje na průměrné úrovni. Je ovšem nutné vždy přihlídnout ke specifickým daného místa, neboť špatné „zdraví“ stromu může mít více příčin, ať již je to velké stáří, špatná péče nebo kombinace více faktorů najednou.

Nedílnou součástí terénního výzkumu je také zjišťování přítomnosti, či nepřítomnosti cedulí, které mají v blízkosti památných stromů odkazovat na jejich přítomnost. Z tohoto hlediska dopadlo šetření vcelku úspěšně, neboť ve významné většině případů byla cedule v místě přítomna. V procentuálním vyjádření se tak jednalo o necelých 87 % míst. Je však zapotřebí připomenout, že ne všude, kde byla cedule s malým státním znakem přítomna, byla v adekvátní pozici. V takových situacích se nacházela cedule například jen povalena pod spadáním listím (viz Příloha č. 13). Na skutečnost, jak se obce starají o památné stromy, přináší také finanční ukazatele a informace, které se podařilo získat. V této souvislosti by se dalo konstatovat, že se jedná nejvýše o průměrnou úroveň v souhrnném kontextu všech příslušných obcí. Spíše však jde v tomto ohledu o úroveň podprůměrnou. Napříč jednotlivými obcemi se z hlediska informovanosti, vztahující se k ekonomické stránce věci směrem k památným stromům, jedná o značné rozdíly.

V některých případech je třeba vyzdvihnout znalost a přehled v dané problematice a také aktivní úsilí v péči o stromy i s ohledem na finanční záležitosti, týkající se právě konkrétních památných stromů. Vypíchnout lze v pozitivním slova smyslu především obec Hořiněves nebo obec Stěžery. Na těchto místech byly poskytnuty relevantní a poměrně obsáhlé informace, související s péčí a financemi, které se vztahují k přítomným stromům. Díky zmíněným obcím je také možné skrze poskytnuté materiály nahlédnout obraznou formou na různé ekonomické souvislosti, jež náleží ke konkrétním památným stromům (viz Příloha č. 41 – 44, 62 – 63). Naproti tomu jsou také obce, které mají k dispozici pouze omezené finanční údaje, a jsou také takové, které žádné informace v této oblasti

neposkytly, což zavrhuje jistý signál a pochybnost o zájmu a správné péči o místní památné stromy v takovýchto případech. Celkový přehled a informovanost z hlediska finančního ve vazbě k památným stromům by patrně zasluhovaly vyšší úroveň. Souvislost mezi množstvím poskytnutých ekonomických a dalších informací a zdravotním stavem stromu je v řadě případů patrná. Tak například v případě Hořiněvse, kde je informovanost a zájem o danou problematiku evidentně na vysoké úrovni, je také evidován zdravotní stav Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje známkou 1, což značí kvalitní péči. Stejně tak Lípa ve Stěžerech, odkud byly poskytnuty cenné informace a materiály, se těší velice dobrému stavu. Oproti tomu u jiných stromů, jejichž „kondice“ není příliš valná, byly poskytnuty potřebné informace buď ve strohé podobě, nebo ještě hůře vůbec žádné. Jedná se například o Dub u Králík, Hněvčevskou lípu nebo Sendražickou lípu. Z celkového počtu obcí a příslušných památných stromů z hlediska ekonomických charakteristik by se dalo říci, že zjištěné ekonomicky laděné údaje byly ve většině případů poskytnuty na průměrné, spíše pak podprůměrné úrovni, což by odpovídalo i celkové souhrnné hodnotě za veškeré stromy a obce na úrovni průměrné, spíše však podprůměrné.

Zajímavé srovnání nabízí také souvztažnost mezi přítomností / nepřítomností cedule s malým státním znakem, jež zdůrazňuje přítomnost památného stromu v krajině, a zdravotním stavem stromu. Tam, kde nebyla cedule přítomna, by se mohlo na první pohled zdát, že to již předesílá špatný stav stromu a péči o něj. Ve dvou případech ze čtyř tomu tak skutečně je. Dub u Králík a Hněvčevská lípa obdržely při hodnocení nejhorší známku 4. Cedule by pak v jejich blízkosti návštěvník jen marně hledal. Oproti tomu Jasan u Číbuze a Žižkův dub, u nichž odpovídající cedule také chyběly, poukazyvaly z hlediska zdravotní stavu na velmi dobrou situaci. Tudíž vztah mezi aktuálním stavem stromu a přítomností / nepřítomností cedule se nedá zcela potvrdit, ale ani zcela vyvrátit. Situace se v tomto ohledu liší případ od případu.

Neobyčejné porovnání také přináší vztah špatného zdravotního stavu a péče o strom. Nejedna osoba si pomyslí, že pokud zdravotní stav stromu vykazuje špatnou úroveň, musí být péče o něj zanedbávána. V některých případech tomu tak skutečně může být, jako u Sendražické lípy. Cedule, odkazující na přítomnost památného stromu, je sice přítomna, nicméně je pouze zlehka opřena na zlomené násadě o kmen dřeviny. Horší skutečností pak je, že nejsou přítomny ochranné prvky v souvislosti s velkou puklinou, která je ve kmeni (viz Příloha č. 76). Oproti tomu v jiném případě hraje roli ve vztahu

ke špatnému zdravotnímu stavu pouze velké stáří stromu, jako je tomu u Popovického dubu. Jinak je o něj evidentně pečováno s vysokým úsilím, což dokládá nejen přítomnost cedule s malým státním znakem, která je v adekvátní pozici, ale také zpevňující vazby a ocelová lana (viz Příloha č. 69 a 70).

Na základě zjištěných skutečností je vhodné doporučit obcím, u kterých není zcela patrný dostatečný zájem o problematiku, jež se váže k památným stromům, aby se o ni začaly více zajímat. Nejedná se totiž vůbec o zanedbatelný nebo nicotný problém. Památné stromy totiž mohou hrát v rozvoji venkova významnou roli a to z mnoha úhlů pohledu. Lidé, kteří směřují do venkovského prostoru, ať již je to za účelem trvalého bydlení, chalupaření, turistiky a podobně, jsou ve velkém množství případů motivováni nenarušeným přírodním prostředím, jehož součástí jsou neodmyslitelně významné dřeviny. Památné stromy jsou schopny sehrát ve venkovském rozvoji podstatnou úlohu a je třeba jim věnovat dostatečnou pozornost a nepřehlížet jejich přítomnost. Svě návštěvníky „přitahují“ na venkov svými specifickými a jedinečnými charakteristikami a nevšedním vzrůstem. Dokreslují tak často doslova malebnou atmosféru dané lokality. Jejich schopnost „vábit“ lidi k sobě je samozřejmě ještě více umocněna, pokud je o strom řádně a kvalitně pečováno, což přispívá k jeho lepšímu zdravotnímu stavu a zvyšuje to jeho potenciál vydržet co nejdéle růst, aby ho mohly obdivovat další a další generace.

V rozvoji venkova mohou památné stromy zaujímat důležitou roli na základě mnoha hledisek. Pro mnoho místních lidí poskytují unikátní místo, kde mohou rozjímat a nabírat energii do každodenního života. Mohou se stát pro řadu obcí stěžejním bodem, ke kterému se budou jak místní obyvatelé, tak návštěvníci odjinud rádi vracet a trávit zde chvíle odpočinku a volného času. Obzvlášť, pokud budou moci vidět, že je místo okolo stromu zvelebováno, a bude patrné, že je o památný strom řádně postaráno a poskytuje jedinečný a nevšední zážitek.

Neopomenutelnou složkou je také cestovní ruch. Celá řada turistů je motivována přírodními a jedinečnými aspekty krajiny, z nichž významné množství se nachází právě ve venkovském prostoru. Z tohoto úhlu pohledu mohou sehrát pro konkrétní obce turisté a cestovní ruch obecně významnou úlohu. Jak z hlediska prestiže, kdy se může obec „proslavit“ jedinečným přírodním skvostem, o kterém se bude zmiňovat řada návštěvníků, publikací a dalších informačních zdrojů, které tak mohou působit do širého okolí jako jedinečná a kvalitní reklama. Aby tato reklama byla v pozitivním slova smyslu,

je nezbytný aktivní a odborný přístup obcí k dané problematice a je třeba věnovat velké úsilí v péči o památné stromy. Jinak by se také mohla naopak v negativních případech vytvořit reklama nežádoucí, odrážející se v nehezkém aktuálním stavu stromu, a potažmo by obec mohla ztratit svou pozitivní image. Cestovní ruch s sebou také přináší ekonomické aspekty, čím více důvodů budou mít turisté k navštívení lokality, tím větší množství jich bude přijíždět a budou zde také vynakládat další finanční prostředky v souvislosti s ubytovacími, stravovacími, kulturními, přírodními a dalšími zařízeními, které mohou jistě přispět k rozvoji regionu. I v tomto ohledu mohou sehrát památné stromy podstatnou úlohu, pokud je o ně kvalitně pečováno. Zajisté také mohou hrát nezbytnou roli v situacích, kdy se řada lidí rozhoduje, zda nejlépe bydlet z města na venkov. Právě jedinečné, staré a krásné stromy mohou převážit pomyslné mísky vah pro to, aby se člověk rozhodl jít bydlet na venkov, a to přímo do konkrétní obce a okolí, které mu bude poskytovat ojedinělé přírodní prostředí, v němž bude moci spokojeně a nerušeně žít. A jenž mu bude poskytovat něco navíc, co by mu jiná místa poskytnout nemohla. I takováto skutečnost úzce souvisí s renomé příslušné obce a rozvojem venkova.

Je zcela na místě, že pro obce a venkov jsou památné stromy velmi důležité a to z mnoha úhlů pohledu. Hrají podstatnou úlohu v souvislosti s rozvojem venkova z celé řady hledisek. Jejich vliv zabíhá do oblastí ekonomiky, cestovního ruchu, života na venkově, přírodního bohatství, prestiže obcí a venkovských lokalit a dalších. Je patrné, že je nutné doporučit jednotlivým obcím, aby vyvíjely co největší úsilí v péči o památné stromy a o odbornost dané problematiky. Tyto jedinečné a letité stromy jim to spolu s lidmi do budoucna zcela jistě vrátí.

6 Závěr

Závěrem lze konstatovat, že památné stromy a jejich provázanost s venkovským prostorem, potažmo s jednotlivými obcemi, tvoří obsáhlý tematický celek, který disponuje velkým množstvím specifických charakteristik. Je známo, že již od dávných dob byl vztah mezi člověkem a majestátnými stromy na vysoké úrovni a postupem času dostával různorodých obrysů. V dnešní době se nejvýznamnější stromy mohou pyšnit statutem „památné“ a je jim věnována zvýšená pozornost z hlediska jejich ochrany, aby byly zachovány pro další generace lidí a aby mohly po co nejdelší čas zkrášlovat okolní krajinu.

Propojení památných stromů s venkovem v sobě přináší velice obsáhlou a širokou problematiku, na níž je možné nahlížet skrze více úhlů pohledu. Zasahuje tak do velkého množství oblastí, které jsou spojeny s ekonomickou stránkou věci, s cestovním ruchem a s životem a rozvojem na venkově obecně. Pro jednotlivé obce je důležité nepodceňovat a nepřehlížet tuto problematiku, neboť pokud se jí chopí správným směrem, mohou z ní jenom profitovat a podílet se tak na rozvoji venkova. Adekvátní, odborná péče a zájem o památné stromy se v budoucnu mohou velmi pozitivně odrazit v rozvoji daných míst a regionů, které se rozkládají ve venkovském prostoru. V opačném případě, kdy se obce příliš o tuto oblast zájmu nestarají, či ji dokonce přehlížejí, může nastat odvrácená situace, která může pohled na taková místa značně zhoršit a rozvoj v nich naopak tlumit.

Výhledově je třeba brát problematiku, vážící se k památným stromům a přírodním aspektům, velmi vážně, neboť se jedná o jednu z nejdůležitějších složek nejen pro kvalitní život. Na základě terénního výzkumu, spojeného s vybraným vzorkem třiceti památných stromů, rostoucích v okrese Hradec Králové, je možné konstatovat, že příslušné obce se v celkovém souhrnném kontextu starají o místní památné stromy průměrně. Ve zkoumaném vzorku byla z hlediska zdravotního stavu shledána průměrná úroveň, přítomnost cedulí s malým státním znakem byla nadprůměrná, ekonomickým charakteristikám pak náleželo označení spíše podprůměrné. Je ovšem třeba zdůraznit, že celková průměrná úroveň péče o památné stromy odpovídá celkovému ohodnocení za všechny oslovené obce a zkoumané stromy. Je také důležité podívat se na jednotlivé stromy a obce zvláště, aby člověk mohl nahlédnout tam, kde jejich stav, spojený s tématem památných stromů a rozvoje venkova, je evidentně nadprůměrný, a také tam, kde je jejich pozice naopak podprůměrná. Na základě zjištěných údajů je podstatné na závěr zopakovat a připomenout, že je zapotřebí seznamovat se čím dál více s řešenou problematikou

a zajišťovat odpovídající a odbornou péči o památné stromy, které i díky tomu mohou být zřetelně nápomocny v rozvoji venkova.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

FALTYSOVÁ, H. a kol. *Památné stromy východních Čech – Okres Hradec Králové II.* 1. vyd. Pardubice: Agentura ochrany přírody a krajiny, středisko Pardubice, 1995.

HRUŠKOVÁ, M., LUDVÍK, B. *Paměť stromů.* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2006, 264 s. ISBN 80-204-1500-9.

HRUŠKOVÁ, M., MICHÁLEK, J. *Podivuhodné stromy.* 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Knižní klub, 2011, 168 s. ISBN 978-80-242-2950-8.

HRUŠKOVÁ, M., TUREK, J. *Památné stromy.* Praha: Silva Regina, 1995, 192 s. ISBN 80-902033-0-2.

CHADT, E. J. *Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.* 2. vyd. Písek: Nákladem vlastním – Tiskem Theodora Kopeckého, 1913, 215 s.

LAWRENCE, W. H. *City Trees: A Historical Geography from the Renaissance through the Nineteenth Century.* 1. vyd. Virginia: University of Virginia Press, 2006, 337 s. ISBN 978-0-8139-2800-5.

NĚMEC, J. a kol. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku.* 1. vyd. Praha: Olympia, 2003, 224 s. ISBN 80-7033-781-8.

PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu.* 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, 298 s. ISBN 978-80-7435-006-1.

REŠ, B. *Památné stromy.* Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 1998, 64 s. ISBN 80-86064-12-3.

REŠ, B., ŠTĚRBA, P. *Památné stromy – Metodika AOPK ČR.* 3. elektr. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010, 68 s. ISBN 978-80-87457-01-6.

VERFL, J., DRAHOKOUPIL, L. *Památné a zajímavé stromy na Novobydžovsku.* Nový Bydžov: ZŠ Karla IV, 2005, 46 s.

Internetové zdroje

Akteři rozvoje venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. [08-10-2014]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>>.

Charakteristika okresu Hradec Králové | ČSÚ v Hradci Králové [online]. 2014, [02-09-2014]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_hradec_kralove>.

Odborná databáze památných stromů – Dohalický dub [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8486&SO_MOST=101686>.

Odborná databáze památných stromů – Dub Labe [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8492&SO_MOST=101692>.

Odborná databáze památných stromů – Dub Na Bahnech [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8424&SO_MOST=101624>.

Odborná databáze památných stromů – Dub Parde [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8491&SO_MOST=101691>.

Odborná databáze památných stromů – Dub u boudy [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8428&SO_MOST=101628>.

Odborná databáze památných stromů – Dub u Janatova [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8459&SO_MOST=101659>.

Odborná databáze památných stromů – Dub u Králík [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8414&SO_MOST=101614>.

Odborná databáze památných stromů – Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha) [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8466&SO_MOST=101666>.

Odborná databáze památných stromů – Dub u závory [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8429&SO_MOST=101629>.

Odborná databáze památných stromů – Dub v Probluzi [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8462&SO_MOST=101662>.

Odborná databáze památných stromů – Dub v Třesovicích [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=13157&SO_MOST=105417>.

Odborná databáze památných stromů – Hněvčeveská lípa [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8472&SO_MOST=101672>.

Odborná databáze památných stromů – Jasan u Čistěvsi [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=13054&SO_MOST=105324>.

Odborná databáze památných stromů – Jasan u Číbuze [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8446&SO_MOST=101646>.

Odborná databáze památných stromů – Jasan ve Skřivanech [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8501&SO_MOST=101701>.

Odborná databáze památných stromů – Jasan ve Starém Bydžově [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8473&SO_MOST=101673>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa u Barbory [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8488&SO_MOST=101688>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa u Dohalic (Husova lípa) [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8441&SO_MOST=101641>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa v Habřině [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=13815&SO_MOST=105740>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa v Jeníkovcích [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8447&SO_MOST=101647>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa v Polánkách [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8468&SO_MOST=101668>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa ve Smržově [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8418&SO_MOST=101618>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa ve Stěžerech [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=14160&SO_MOST=105939>.

Odborná databáze památných stromů – Lípa ze Šporkovy aleje [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8423&SO_MOST=101623>.

Odborná databáze památných stromů – Merklův dub [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=12988&SO_MOST=105265>.

Odborná databáze památných stromů – Popovický dub [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8465&SO_MOST=101665>.

Odborná databáze památných stromů – Předměřický buk [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8489&SO_MOST=101689>.

Odborná databáze památných stromů – Sendražická lípa [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8469&SO_MOST=101669>.

Odborná databáze památných stromů – Skalický dub 3 [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=8490&SO_MOST=101690>.

Odborná databáze památných stromů – Žižkův dub [online]. [02-10-2014]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?frame&ODPS_TREE=13021&SO_MOST=105293>.

O obci – Skalice [online]. 2013, [20-12-2014]. Dostupný z WWW: <<http://www.skalice.info/index.php/informacezobce/o-obci>>.

Památné stromy (§46) – Okres Hradec Králové [online]. [10-10-2014]. Dostupný z WWW: <<http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame>>.

Rozvojové nástroje – Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. [06-10-2014]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-venkov.html>>.

Vymezení venkova – Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. [06-10-2014]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/vymezeni.html>>.

Zákon o ochraně přírody a krajiny – mzp.cz [online]. [20-09-2014]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/\\$file/UZ%20zakon%20114-1992%20\(1.4.2013\).pdf](http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/$file/UZ%20zakon%20114-1992%20(1.4.2013).pdf)>.

Ostatní zdroje

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ. *Dokumentace k památným stromům na Královéhradecku*. Informace získány z příslušných materiálů, které poskytl k nahlédnutí pan RNDr. Jindřich Hanousek z Odboru životního prostředí ke dni 11.2.2015.

MĚSTSKÝ ÚŘAD NOVÝ BYDŽOV. *Dokumentace k památným stromům na Novobydžovsku*. Informace zaslány prostřednictvím emailové komunikace s vedoucí oddělení životního prostředí Milenou Žákovou ke dni 3.11.2014.

MĚSTSKÝ ÚŘAD SMÍŘICE. *Dokumentace k památným stromům na Smiřicku*. Informace zaslány prostřednictvím emailové komunikace s paní Barborou Luxovou z Odboru správy majetku a ŽP ke dni 14.10.2014.

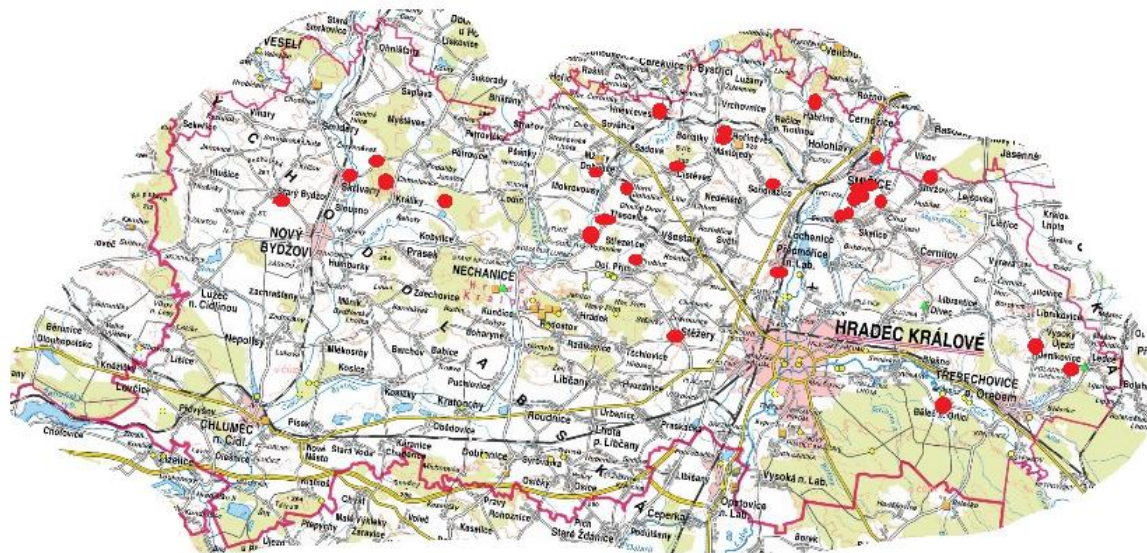
OBECNÍ ÚŘAD DOLNÍ PŘÍM. *Finanční fakta, týkající se Dubu v Probluzi*. Informace zaslány prostřednictvím emailové komunikace s panem starostou Petrem Švastou ke dni 8.10.2014.

OBECNÍ ÚŘAD HOŘINĚVES. *Finanční fakta, týkající se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje*. Informace zaslány prostřednictvím emailové komunikace s paní starostkou Janou Kuthanovou ke dni 7.10.2014.

OBECNÍ ÚŘAD STĚŽERY. *Dokumentace k Lípě ve Stěžerech*. Informace zaslány prostřednictvím emailové konverzace s paní starostkou Ing. Dagmar Smetiprachovou ke dni 8.10.2014.

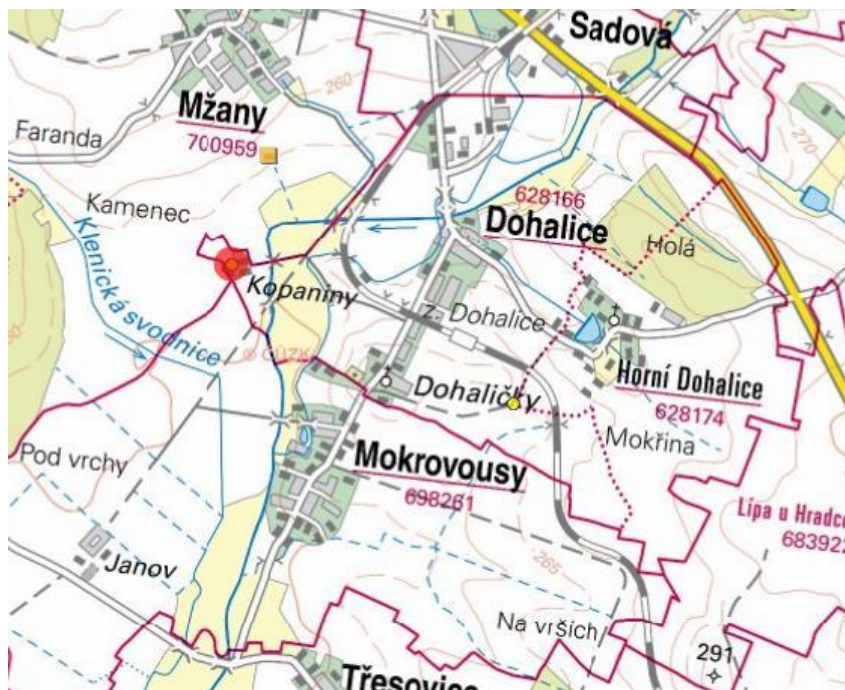
8 Přílohy

Příloha 1: Mapka zachycující polohu všech sledovaných stromů v okrese Hradec Králové

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 2: Mapka zachycující polohu Dohalického dubu

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 3: Dohalický dub

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 4: Mapka zachycující polohu Dubu Labe

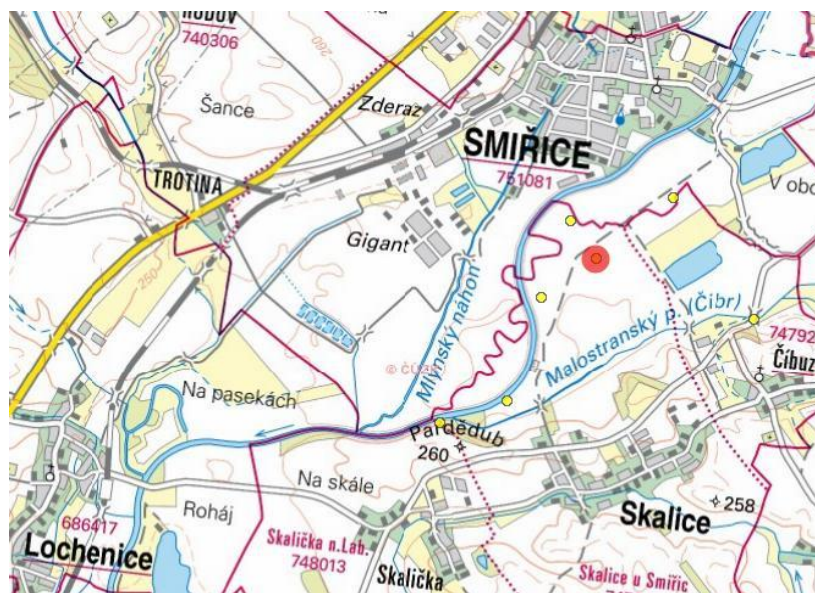
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 5: Dub Labe

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 6: Mapka zachycující polohu Dubu Na Bahnech

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 7: Dub Na Bahnech

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 8: Prasklina ve kmeni viditelná u Dubu Na Bahnech

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 9: Mapka zachycující polohu Dubu Parde

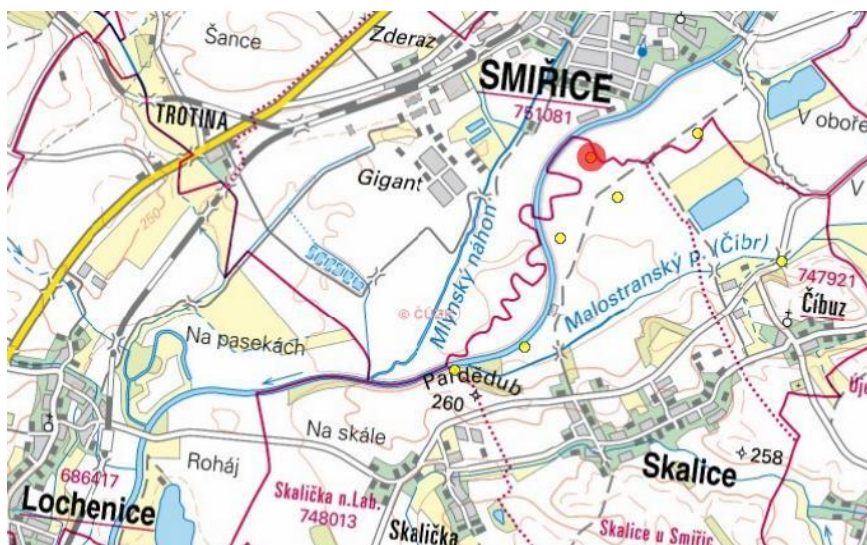
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 10: Dub Parde

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 11: Mapka zachycující polohu Dubu u boudy

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 12: Dub u boudy

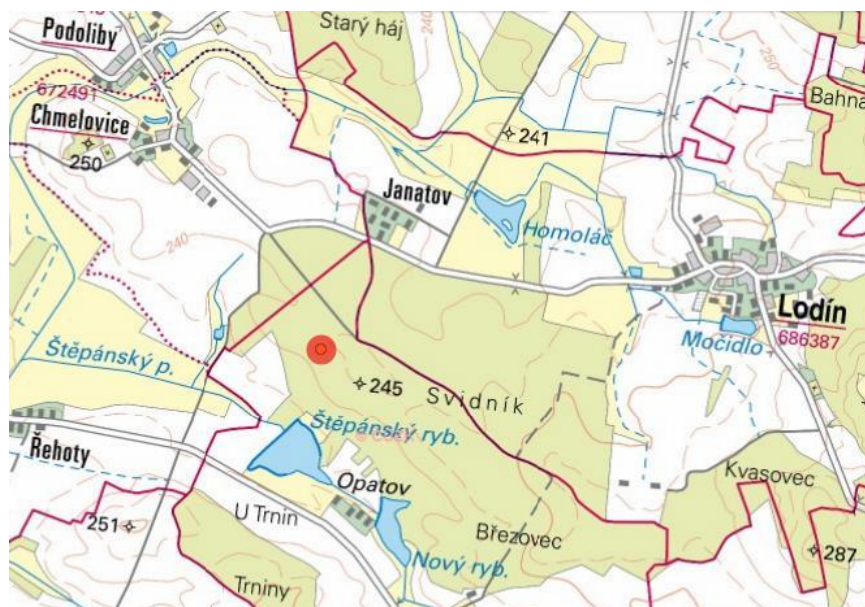
Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 13: Cedule s malým státním znakem je sice v blízkosti Dubu u boudy přítomna, je tomu ovšem v pozici vleže pod spadaným listím, což není zrovna adekvátní stav

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 14: Mapka zachycující polohu Dubu u Janatova

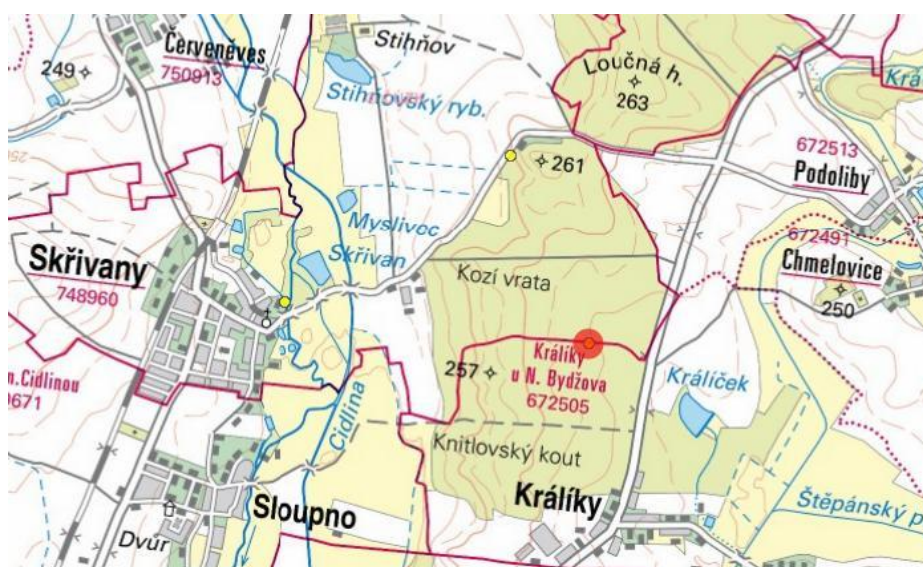
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 15: Dub u Janatova

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 16: Mapka zachycující polohu Dubu u Králík

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 17: Dub u Králík

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 18: Mapka zachycující polohu Dubu u Skřivan (Václava Vojtěcha)

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 19: Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha)

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 20: Dub u Skřivany (Václava Vojtěcha). Informační tabule, která připomíná cestovatele Dr. Václava Vojtěcha, s jehož jménem je místní strom neodmyslitelně spjat

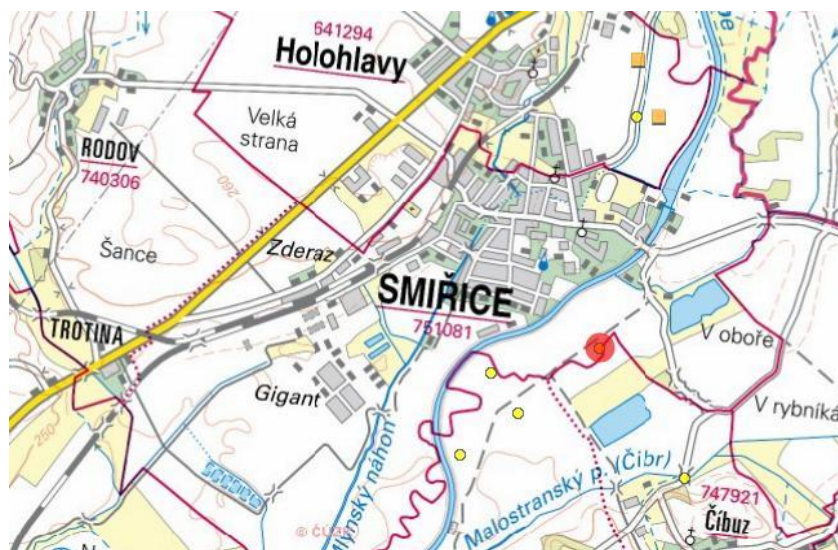
Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 21: Dub u Skřivan (Václava Vojtěcha). O zdejší místo je na první pohled dobře postaráno a díky péči o něj se z něho stala turisticky vyhledávaná lokalita, kde lze strávit příjemnou a vzdělávací formou chvíle odpočinku. Na fotografii je možné vidět tři z několika místních informačních cedulí, které jsou v místě přítomny

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 22: Mapka zachycující polohu Dubu u závory

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 23: Dub u závory

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 24: Mapka zachycující polohu Dubu v Probluzi

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 25: Dub v Probluzi

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 26: Mapka zachycující polohu Dubu v Třesovicích

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 27: Dub v Třesovicích

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 28: Mapka zachycující polohu Hněvčevské lípy

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 29: Hněvčeveská lípa

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 30: Mapka zachycující polohu Jasanu u Čistěvsi

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 31: Jasan u Čistěvsi

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 32: Jasan u Čistěvsi. Nedaleko památného stromu je známá socha myslivce, jež stojí na kraji lesa Svíb a připomíná kruté boje Prusko – rakouské války, které právě na zdejším místě probíhaly v roce 1866

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 33: Mapka zachycující polohu Jasanu u Číbuzi

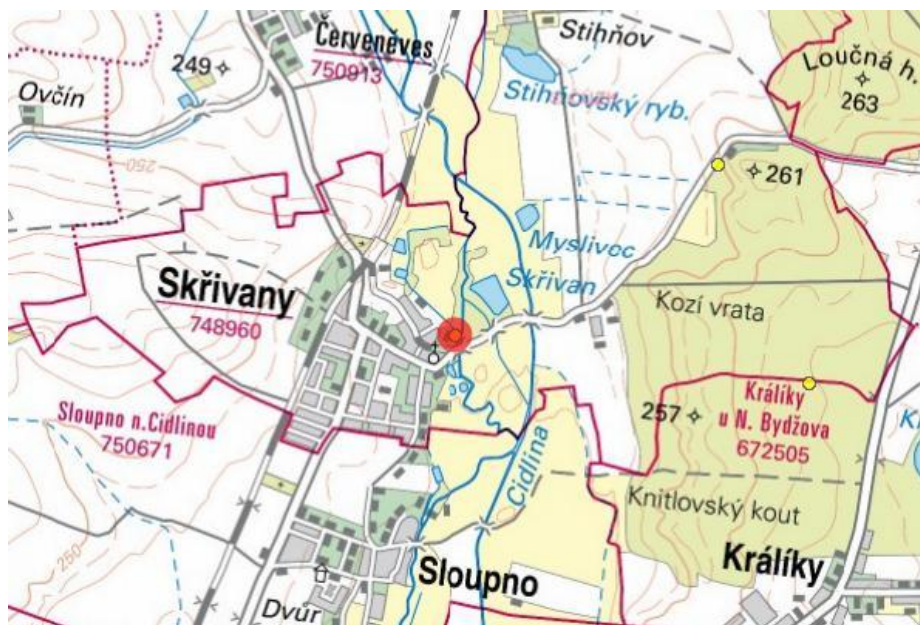
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 34: Jasan u Čibuze

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 35: Mapka zachycující polohu Jasanu ve Skřivanech

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 36: Jasan ve Skřivanech

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 37: Mapa zachycující polohu Jasanu ve Starém Bydžově

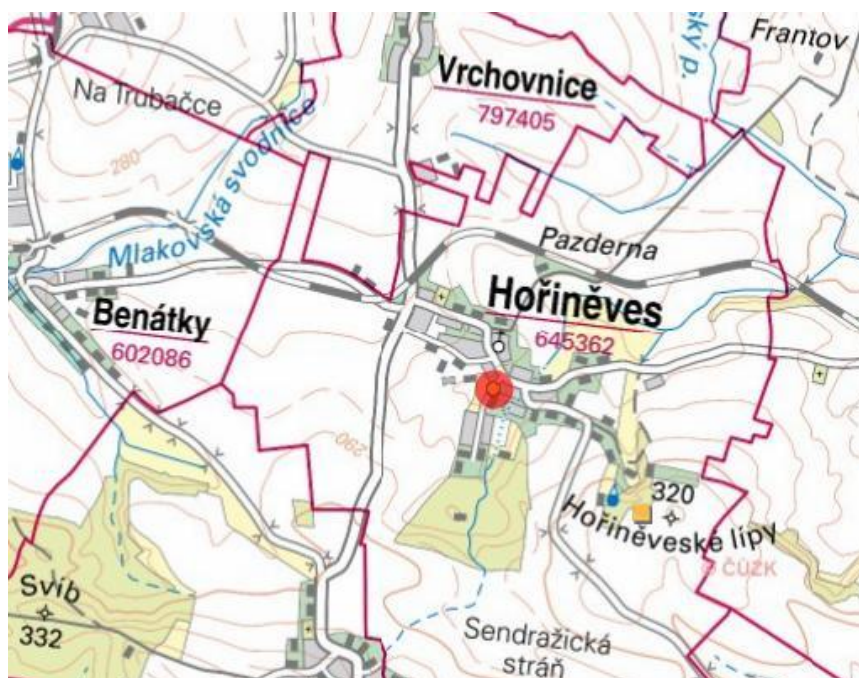
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 38: Jasan ve Starém Bydžově

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 39: Mapka zachycující polohu Lípy u Barbory

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 40: Lípa u Barbory

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 41: Lípa u Barbory. Finanční nabídka, předložená odbornou arboristickou firmou, která vykonala nutné zásahy v rámci Lípy u Barbory a potažmo také u Lípy ze Šporkovy aleje

BOBR HK s.r.o.				
Sendražice 7, 503 03 Smičice				
Tel.: 777 238 009				
IČO:27513751, DIČ:CZ27513751				
info@bobr.cz, www.bobr.cz				
V HK 10. 2. 2010				Hořiněves
Hořiněves – péstební opatření				
Lípy – Šporkova alej				
Název	Opatření	Ks	kč/ks	Cena celkem
Lípa srdčitá – Památný strom				
Tilia cordata	Red	1	3000	3 000,00 Kč
Lípa srdčitá – Památný strom				
Tilia cordata	Red	1	4600	4 600,00 Kč
pronájem vysokozdvizné plošiny MP 27	hod	8	800	6 400,00 Kč
instalace bezpečnostní vazby	vazba	1	7000	7 000,00 Kč
vč. dodání materiálu				
Asanace – javor	zdarma			
Doprava – Plošina				1 000,00 Kč
Cena celkem				22 000,00 Kč
DPH 20%				4 400,00 Kč
Cena celkem vč.DPH				26 400,00 Kč
Součinnost objednatele: zajištění vypnutí elektriky na dobu cca 4-5 hodin				
Red:Redukční řez – odstranění a zakrácení neperspektivní větví				
Platební podmínky: do 14 dnů od předání díla				
Zhotovitel odpovídá za případné škody , firma je pojištěna do výše Kč 5 000 000,-				
Bláha Marek – BOBR 777238009				
reference: www.bobr.cz				

Zdroj: Obecní úřad Hořiněves

Příloha 42: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 1

Příloha č. 4 k č. j.: 1073/M/09

16650/ENV/09

Číslo akce :

ŽÁDOST
o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v roce
2010
- Podprogram pro zlepšení dochovaného přírodního a krajinného prostředí

A. Žadatel :

Úplný název (jméno a příjmení žadatele, je - li žadatel fyzická osoba):

Obec Hořiněves

Adresa : Hořiněves čp. 73 **PSC : 503 06 Hořiněves**

Bankovní ústav (včetně pobočky): Česká spořitelna, pobočka Hradec Králové

IC: 268 801 **Číslo účtu : 1080847379/0800**

DIČ: CZ 00268 801 **Rodné číslo :**

Typ subjektu *) (žadatel, který je podnikatelskou fyzickou osobou v jakémkoliv oboru musí vystupovat jako podnikatelská fyzická osoba, nikoliv jako fyzická osoba nepodnikající)

podnikatelská fyzická osoba	podnikatelská právnická osoba	NNO - občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církevní právnické osoby		PO- příspěvková organizace	OSS- organizační složka státu
politická strana, hnutí	nepodnikatelská fyzická osoba	jiný podnikatelský subjekt	jiná nezisková organizace, nadace, zájmová organizace, odbory	obec	magistrát

Statutární orgán práv.osoby (jméno, příjmení, funkce) :

Jana Kuthanová – starostka obce

Telefon : 495 426 107 **Fax: 495 426 107**

e-mail : **ou@horineves.cz**

Osoba pověř. jednáním o finančním příspěvku (jméno, příjmení funkce): **Jana Kuthanová – starostka**

Telefon : 724 186 825 **Fax: 495 426 107**

e-mail : **ou@horineves.cz**

Žadatel je / není plátcem DPH: ******)

Předmět činnosti žadatelského subjektu (dle obch. rejst. nebo živnost listu)

Obec

Vzhledem k předmětu činnosti si žadatel může – **nemůže ****) odečíst DPH na vstupu (zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů)

Zdroj: Obecní úřad Hořiněves

Příloha 43: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 2

**) vypsat i označit křížkem typ subjektu **) nehodící se škrtněte*

B. Předmět žádosti

Název akce : Ošetření dvou památných stromů Tilia cordata v Hořiněvsi

Předmět podpory: B.2. b) Péče o památné stromy a aleje a další významné stromy a aleje

Kraj : královéhradecký kat území : Hořiněves

Obec s rozšířenou působností: Hradec Králové

Obec : Hořiněves pozemky (p.p.č.): 449

C. Popis a zdůvodnění opatření :

Lípa u Barbory: vitalita stromu je mírně narušena, její zdravotní stav je dle vyjádření odborníků z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR zhodnocen jako zhoršený, vyžadující stabilizační zásah. U tohoto stromu bude proveden odbornou arboristickou firmou redukční řez – odstranění a zkrácení neperspektivních větví a instalace bezpečnostní vazby ARCO.

Lípa ze Šporkovy aleje: vitalita stromu je mírně narušena, její zdravotní stav je dle vyjádření odborníků z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR zhodnocen jako dobrý až mírně zhoršený. U tohoto stromu bude proveden odbornou arboristickou firmou redukční řez – odstranění a zkrácení neperspektivních větví a kontrola stávající bezpečnostní vazby.

Ošetření obou stromů bude provedeno odbornou firmou, dle cenové nabídky

D. Výše požadovaných finančních příspěvků

Požadovaný údaj	Celkem	Z toho v r.2010 (doplnit aktuální rok)
Celkové náklady akce ***)	26400	26400
Vlastní prostředky žadatele ***)	0	0
Požadovaný příspěvek z prostředků MŽP ***)	26400	26400
Uznané náklady- základ 100 % pro výpočet procenta přidělené dotace ****)		
Přidělená dotace v Kč ****)		
Přidělená dotace v procentech ****)		

Prohlašuji, že veškeré údaje jsem do žádosti a jejích příloh uvedl pravdivě a jsem si vědom toho, že uvedení nepravdivých údajů je důvodem k odnětí dotace, pokud mi bude přiznána.

Prohlašuji, že souhlasím se zveřejněním údajů o žadateli, předmětu podpory a výši podpory.

Prohlašuji, že na realizaci výše uvedených opatření neuplatňuji žádný další nárok na podporu podle čl. 2, bodu 8 podbodu 8.3 směrnice.

Souhlasím se zpracováním výše uvedených osobních údajů pro potřeby administrace Žádosti o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v roce ... (doplnit aktuální rok) a s jejich uchováním pro potřeby evidence Žádosti o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu po dobu 10 let následujících po roce podání Žádosti. Zpracovávat a uchovávat osobní údaje bude Ministerstvo životního prostředí a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

V Hořiněvsi dne 26.2.2010

(jméno, podpis)

Zdroj: Obecní úřad Hořiněves

Příloha 44: Lípa u Barbory. Žádost o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu, která byla podávána na Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím Agentury pro ochranu životního prostředí a týkala se Lípy u Barbory a Lípy ze Šporkovy aleje. Část 3

Sběrné místo potvrzuje převzetí (doručení) žádosti

V dne
(razítko, podpis)

Sběrné místo potvrzuje věcnou a formální úplnost žádosti

V dne
(razítko, podpis)

) vyplní žadatel *) vyplní sběrné místo

Přílohy žádosti

(tyto přílohy jsou povinné a musí být řádně označené)

1. **Zdůvodnění předmětu žádosti, včetně objasnění efektu navrhovaného opatření.**
2. **Dokumentace navrhovaného opatření včetně položkového rozpočtu.**

Rozsah dokumentace musí odpovídat charakteru navrhovaného opatření: u jednoduchých činností spočívá v popisu činností a vymezení objemu prací, u složitějších činností se vyžaduje projekt, v případě navýšení sazeb u předmětu podpory (kosení, pastva, odstranění náletu) je třeba uvést konkrétní popis ztížených podmínek.

3. **Originál dokladu o prokázání vlastnického (nájemního) vztahu žadatele k pozemku, na němž se opatření provádí. Dokládá se čestným prohlášením vlastníka nebo nájemce (příloha č. 13 a 15) nebo výpisem z katastru nemovitostí, který není starší 6 měsíců (popř. nabývací smlouvou, dědickým řízením, rozhodnutím pozemkového úřadu v rámci komplexní pozemkové úpravy, kdy v době podání žádosti ještě není komplexní pozemková úprava v katastru nemovitostí zapsána apod.) a kopií mapy katastru nemovitostí s vyznačením dotčených parcel.**

4. Originál souhlasu vlastníka s opatřeními včetně dohody o zajištění následné péče, je-li žadatelem právnická nebo fyzická osoba pověřená vlastníkem či nájemcem, nebo je-li žadatelem nájemce pozemku v případě, že opatření jde nad rámec nájemní smlouvy (příloha č. 14). Pověření musí být písemné.

5. **Časový harmonogram popisu prací.**
6. **Vyjádření místně a věcně příslušného orgánu ochrany přírody.**

7. Originál protokolu o výsledku výběrového řízení dle zákona č. 137/2006 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění, nebo čestné prohlášení o realizaci akce vlastními prostředky v případě, že náklady na realizaci opatření přesáhnou finanční limit stanovený zákonem č. 137/2006 Sb.

8. Další podklady dle vyžádání sběrného místa (v případě jejich vyžádání se stávají povinnou přílohou žádosti). Např. v případě nezbytnosti si sběrné místo vyžádá od věcně a místně příslušného orgánu ochrany přírody stanovení podmínek realizace opatření z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny či další podklady.

Zdroj: Obecní úřad Hořiněves

Příloha 45: Mapka zachycující polohu Lípy u Dohalic (Husova lípa)

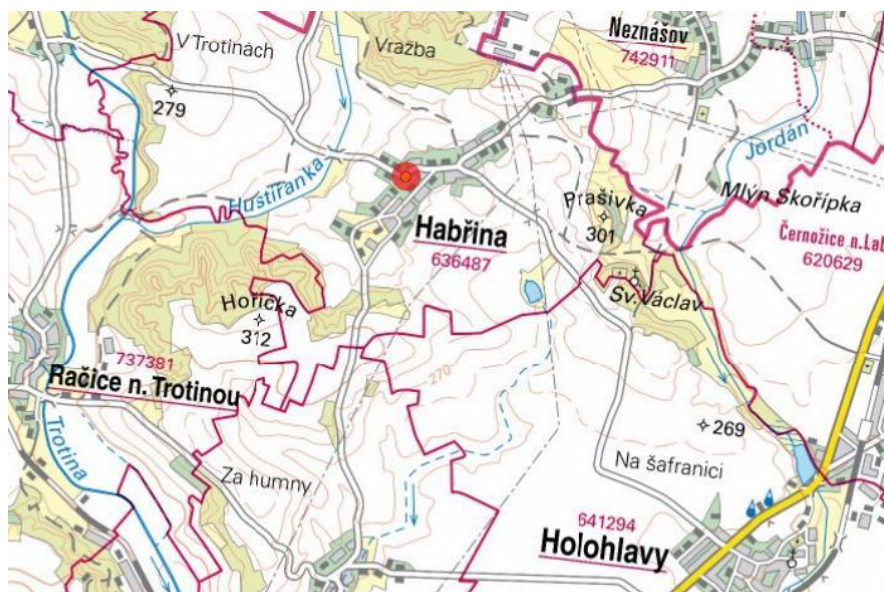
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 46: Lípa u Dohalic (Husova lípa)

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 47: Mapka zachycující polohu Lípy v Habřině

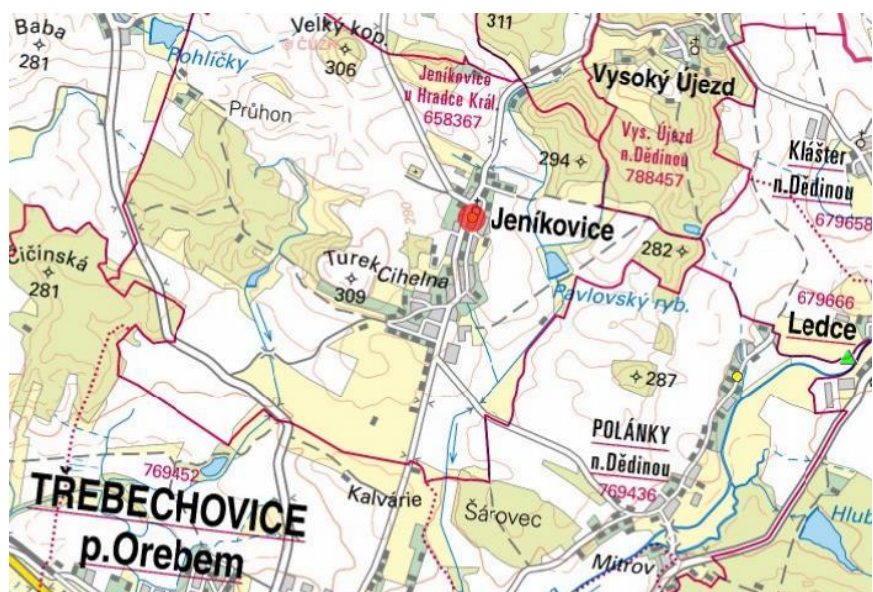
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 48: Lípa v Habřině

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 49: Mapka zachycující polohu Lípy v Jeníkovících

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 50: Lípa v Jeníkovících

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 51: Lípa v Jeníkovících. Cedula na kmeni stromu zřetelně připomíná, že strom byl vysazen při příležitosti osvobození od roboty a patří tak mezi významné stromy, které se řadí k tomuto období

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 52: Mapka zachycující polohu Lípy v Polánkách

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 53: Lípa v Polánkách

Foto: Bc. Jiří Šramar

**Příloha 54: Lípa v Polánkách. Puklina ve kmeni stromu byla zajištěna dřevěnými
prkny**

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 55: Lípa v Polánkách. Na stromě byly využity bezpečnostní vazby

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 56: Lípa v Polánkách. Na stromě byly využity bezpečnostní řetězy

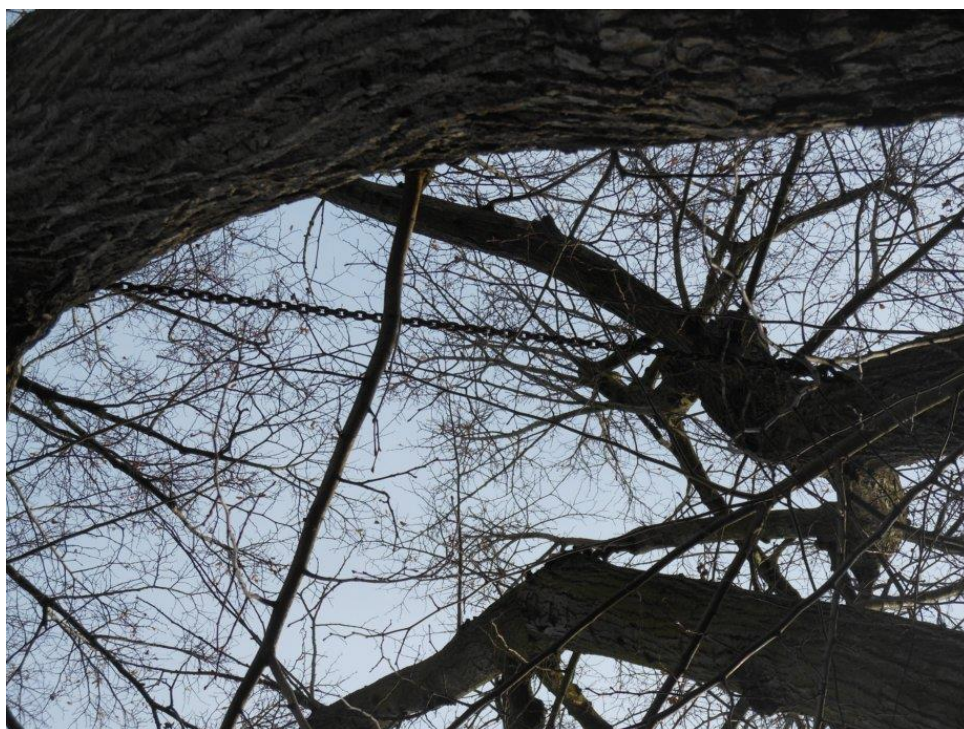

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 57: Mapka zachycující polohu Lípy ve Smržově

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 58: Lípa ve Smržově

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 59: Lípa ve Smržově. Takovýmto ukázkovým způsobem, jako zde, by měla být v terénu označena přítomnost každého památného stromu

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 60: Mapka zachycující polohu Lípy ve Stěžerech

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 61: Lípa ve Stěžerech

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 62: Lípa ve Stěžerech. Rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků prostřednictvím dotace ze Státního fondu životního prostředí, z nichž bude mimo jiné financováno provedení zdravotního řezu Lípy ve Stěžerech v rámci projektu Regenerace vybrané zeleně Stěžery

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

ROZHODNUTÍ č. 14180486-SFŽP

o poskytnutí podpory na spolufinancování projektu v rámci Operačního programu Životní prostředí z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR (dále jen "SFŽP" nebo "fond")

Podle § 1 odst. 5 zákona č. 388/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o fondu") a podle čl. 8 Směrnice MŽP č. 12/2012 pro předkládání žádostí a o poskytování prostředků pro projekty z Operačního programu Životní prostředí včetně spolufinancování ze SFŽP a státního rozpočtu České republiky - kapitoly 315 (životní prostředí), na základě žádosti příjemce podpory posouzené fondem

rozhodují o poskytnutí

dotace ze SFŽP	ve výši	116 456 Kč	z CZV	tj. 5 %	z CZVV	tj. 5 %
podpora ze SFŽP celkem	ve výši	116 456 Kč		tj. 5 %		tj. 5 %
z celkových způsobilých výdajů (CZV)	ve výši		2 329 128 Kč	tj. 100 %		
z celkových způsobilých veřejných výdajů (CZVV)	ve výši				2 329 128 Kč	

na akci:	Regenerace vybrané zeleně obce Stěžery
prioritní osy:	6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny (ERDF)
realizovanou v letech:	2008-2015
pro příjemce podpory:	OBEC STĚŽERY, IČ: 00269611
ident.č. EDS/SMVS, MSC2007:	115D122004096, CZ.1.02/6.5.00/13.21785
Účel poskytnutí podpory:	Předmětem podpory je regenerace zeleně v k.ú. Stěžery a Stěžírky. V rámci realizace bude provedeno kácení, ošetření a výsadba dřevin a založení trávníku.

V Praze dne:
Č.j.: 10887/OH/13 20-06-2014

Mgr. Richard Brabec
Ministr životního prostředí

Základní podmínky poskytnutí podpory a její další náležitosti jsou uvedeny v příloze, která je nedílnou součástí tohoto rozhodnutí. Na základě tohoto rozhodnutí uzavře fond s příjemcem podpory smlouvu o poskytnutí podpory, která stanoví další podmínky poskytnutí podpory ze SFŽP včetně důsledků jejich neplnění.

Zdroj: Obecní úřad Stěžery

Příloha 63: Lípa ve Stěžerech. Předpokládaná struktura financování projektu Regenerace vybrané zeleně Stěžery, v jehož rámci je také zahrnuto vykonání zdravotního řezu u Lípy ve Stěžerech

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu.

Předpokládaná struktura financování:

Plánovaná výše podpory z OP ŽP v jednotlivých letech v Kč:									Celkem	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	v Kč	v % k CZV
Finanční zdroje (v Kč) rok										
Celkové výdaje na projekt	0	0	0	0	0	0	776 376	1 552 754	2 329 130	
Celkové nezpůsobilé výdaje projektu	0	0	0	0	0	0	0	1	2	
Celkové způsobilé výdaje projektu	0	0	0	0	0	0	776 375	1 552 752	2 329 128	100
Zdroje žadatele	0	0	0	0	0	0	155 276	310 551	465 826	20
Podpora z ERDF (dotace)	0	0	0	0	0	0	582 281	1 164 564	1 746 846	75
Dotace SFŽP ČR	0	0	0	0	0	0	38 818	77 637	116 456	5

Plánovaná výše podpory z OPŽP odpovídá stavu při podání žádosti. Skutečné rozložení do jednotlivých let bude určeno podle aktuálních potřeb financování akce a s přihlédnutím k disponibilním prostředkům OPŽP.
Dojde-li k přehodnocení charakteristik příjemce podpory (veřejnoprávní, soukromoprávní subjekt), bude výše podpory z ERDF a výše podpory ze SFŽP ČR odpovídajícím způsobem upravena. Úhrn podpory z ERDF a SFŽP ČR zůstane zachován.

Zdroj: Obecní úřad Stěžery

Příloha 64: Mapka zachycující polohu Lípy ze Šporkovy aleje

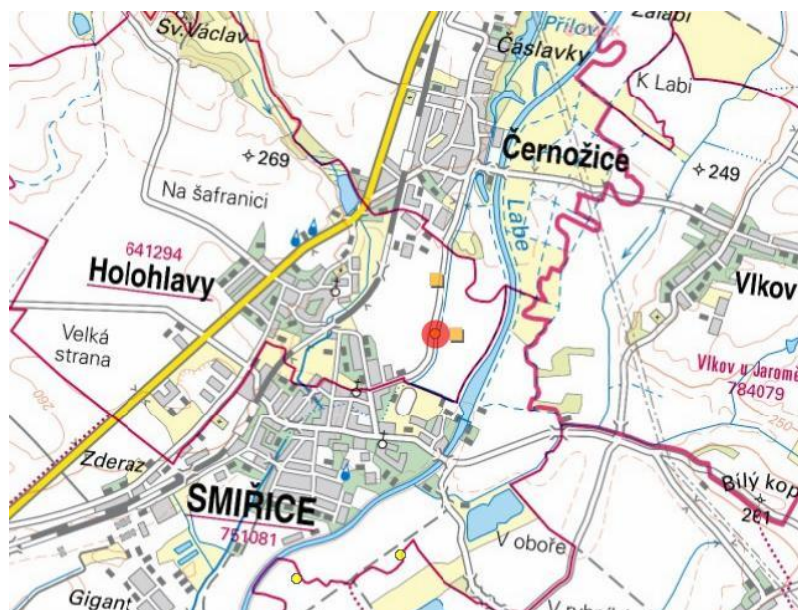
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 65: Lípa ze Šporkovy aleje

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 66: Mapka zachycující polohu Merklova dubu

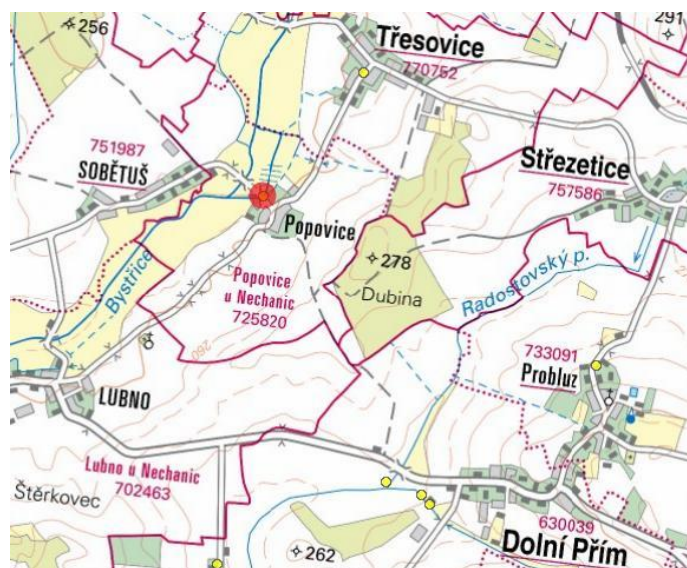
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 67: Merklův dub

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 68: Mapa zachycující polohu Popovického dubu

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 69: Popovický dub

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 70: Popovický dub. Strom je zajištěn ocelovými lany proti případnému zřícení

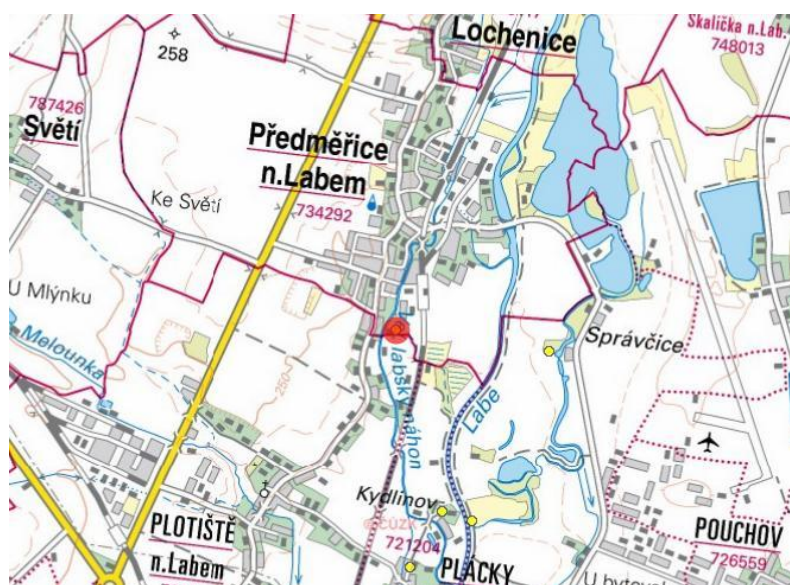
Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 71: Popovický dub. Kmen letitého stromu disponuje mnoha puklinami

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 72: Mapka zachycující polohu Předměřického buku

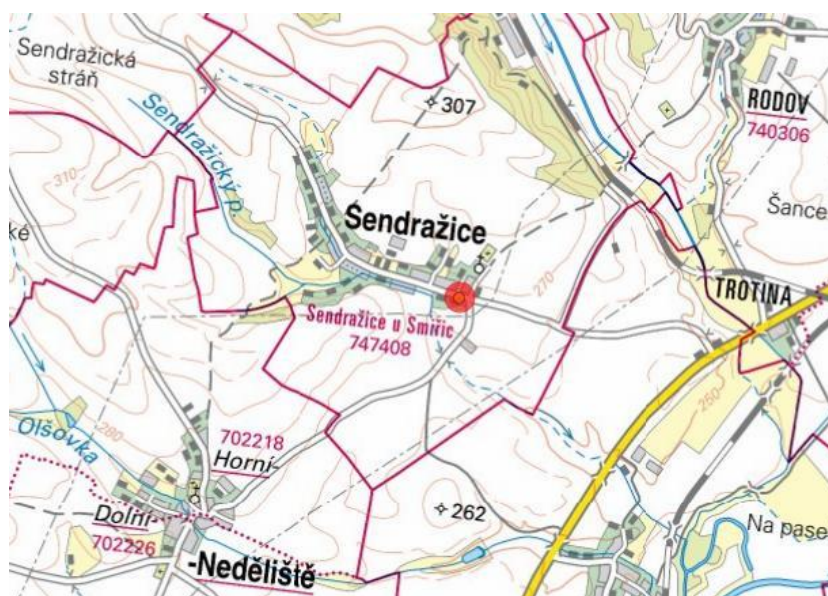
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 73: Předměřický buk

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 74: Mapka zachycující polohu Sendražické lípy

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 75: Sendražická lípa

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 76: Sendražická lípa. Enormně velká prasklina ve kmeni stromu, která není nikterak zajištěna, představuje velké potenciální riziko

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 77: Mapka zachycující polohu Skalického dubu 3

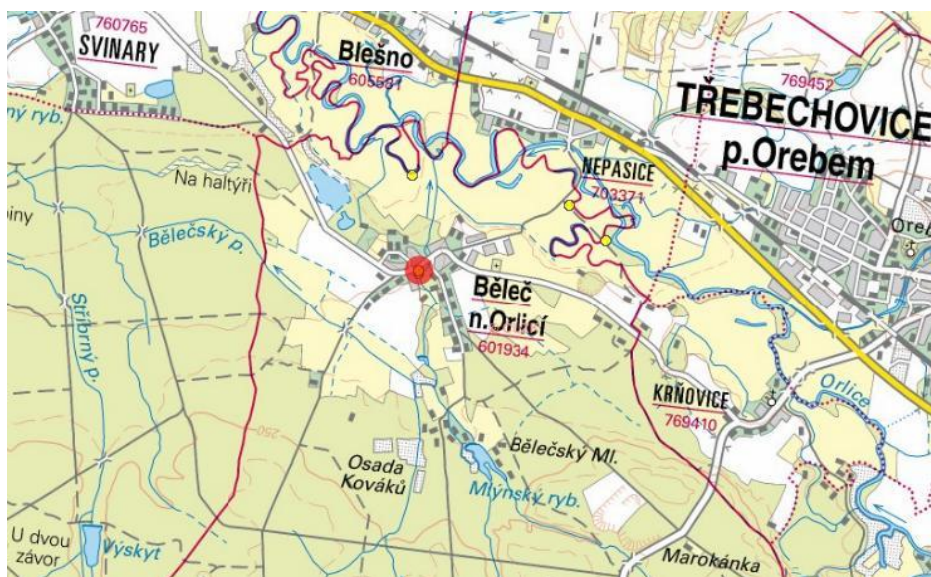
Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 78: Skalický dub 3

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 79: Mapka zachycující polohu Žižkova dubu

Zdroj: <http://drusop.nature.cz/mapa/>

Příloha 80: Žižkův dub

Foto: Bc. Jiří Šramar

Příloha 81: Žižkův dub. Na kmeni stromu je cedulka, jež připomíná, že zdejší dub byl vysazen při příležitosti pětistého výročí smrti známého vojevůdce Jana Žižky z Trocnova

Foto: Bc. Jiří Šramar